

Nitriansky samosprávny kraj

Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre

Kalendár výročí

**osobností a udalostí
okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce
na rok 2022**

Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre

KALENDÁR VÝROČÍ

osobností a udalostí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce na rok 2022

Súpis jubilujúcich osobností a udalostí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce

Nitra 2021

OBSAH

Obsah	3
Úvod	5
Menný register	7
Miestny register	9
I. Osobnosti	13
II. Udalosti	87

ÚVOD

Vážení čitatelia,

Kalendár výročí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce na rok 2022, ktorý Vám prekladáme, je výberovým súpisom osobností životom a dielom spätých s týmito okresmi. Nájdete v ňom mená významných vedcov, umelcov, lekárov, pedagogických a kultúrnych pracovníkov, národných dejateľov a cirkevných predstaviteľov jubilujúcich v tomto roku. Jeho súčasťou sú aj výročia udalostí, ktoré sa udiali v spomínaných okresoch.

Heslá osobností obsahujú priezvisko a meno, dátum a miesto narodenia, úmrtia, stručnú charakteristiku osobnosti, základné životopisné údaje vo vzťahu k regiónu a výročie. Pri nejednotnosti prameňov o dátach narodenia alebo úmrtia sme použili údaje uvádzané v Slovenskom biografickom slovníku zv. I-VI (1986-1944). Heslá udalostí obsahujú dátum, ich stručnú charakteristiku a výročie. U oboch typov hesiel sú uvedené literárne pramene, umožňujúce používateľovi získať podrobnejšie informácie o osobnosti alebo udalosti, ktorá ho zaujíma.

Záznamy o osobnostiach sú uvádzané chronologicky podľa mesiacov a dní, udalosti sú radené chronologicky podľa rokov.

Pri spracovaní tohto súpisu bola použitá elektronická databáza regionálnych osobností a udalostí a ďalšie kartotéky Oddelenia metodiky, bibliografie a koordinácie Krajskej knižnice Karola Kmeťka v Nitre, fond regionálnej literatúry a všeobecné i špecializované encyklopedické diela. Prehľad o nich poskytuje bibliografia použitej literatúry, ktorá je súčasťou tohto kalendára. Všetky v nej uvedené informačné pramene sú záujemcom k dispozícii na oddelení metodiky, bibliografie, koordinácie a fondov.

Pre ľahšiu orientáciu je kalendár doplnený menným a miestnym registrom. V registroch sa uvádzajú čísla záznamov o príslušnej osobnosti a údaje o miestach, ktoré sa vzťahujú k jej životu.

Materiál je určený kultúrno-osvetovým pracovníkom, pedagógom, študentom a všetkým tým, ktorí sa zaujímajú o dejiny okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce.

Zostavovateľka

MENNÝ REGISTER

(číslo uvedené pri mene znamená číslo záznamu)

ALAGOVIČ, Alexander	54	GÁBOROVÁ, Adela	113
ALAKŠA, Milan	92	GÁBRIŠ, Július	185
ANDRIK, Pavel	202	GAJDOŠÍK, Milan	13
ANTOŠ, Michal	123	GÁLL, Markus	132
BAJAN, Anton	179	GEROMETTA, Eugen	115
BÁNESZ, Ladislav	21	GLOCK-GALÁNTHAY, Teodor	177
BARTAKOVIČ, Vojtech	67	GODIN, Imrich	116
BARTFAY, Tibor	83	GONTKO, Miloš	159
BEDNÁRIK, Jozef	146	GREGUŠKA, Štefan	3
BELÁK, Jozef	215	GREŠŠO, Ľudovít	33
BEŇUŠKA, Pavol	27	GUSTINI (Gusztinyi), Ján	190
BEZÁK, Štefan	154	HEVESSYOVÁ, Šarlota	18
BIJACOVSKÝ (Biatzovský), Ján	211	HLAVÁČ, Ľudovít	39
BITTER, Karol	62	HLBINA, Pavol Gašparovič	165
BÖHM, Jaroslav	195	HORÁKOVÁ - GAŠPARÍKOVÁ, Anna	41
BOKROŠ, Koloman	125	HORNĀJ, Adam Ambróz	46
BOLEČEK, Michal	169	HRAŠKA, Michal	117
BORGULA, Michal	16	HRIŇÁK (Hrinyák, Rinyi), Eduard	111
BRANDL, Anton Norman	42	HUDEC, Jozef	17
BRAUNER, Ivan	73	HUMPL, Ján	29
BYSTRÍK, svätý	149	HÚSKA, Anton	136
ČEPČEKOVÁ, Elena	23	HUSZÁR, Štefan	175
ČEPELÁK, Juraj	72	CHRENÓCI-NAGY, Jozef	35
ČERENEI (Cserenyey), Štefan Anton	130	IZAKOVIČ, Anton	158
ČERETKOVÁ-GÁLLOVÁ, Mária (Mária)	167	JAKLIN, Blažej	210
ČERMÍN, Ľudovít	94	JANŠÁK, Štefan	66
ČERVENÁK, Andrej	87	JAVOR, Pavol	70
DAMBORSKÝ, Ján	99	JEDLIČKA, Karol	170
DAVIDEK - Dežő (Dezső), Adolf	214	JESENSKÝ, Jozef	144
DEDEK-CRESCENS, Ľudovít	98	JOHANIDESOVÁ, Oľga	75
DÉRI, Aladár	198	JUHARI, Karol	135
DEŽERICKÝ (Desericius), Jozef Inocent	59	JUHARI, Oliver	217
DLHOVSKÝ, Jozef	44	KABRHEL, František	173
DOBIŠ, Andrej	191	KÁKOŠ, Ján	127
DOBOKAI (Dobokay), P. Alexander	208	KASALA, Ján	201
DOBROTA, Andrej	1	KASZÁS, Attila	58
DOBROVODSKÝ, Ján	112	KAZÍK, Robo	82
DODEKNÉ CHOVAN, Ilona	100	KELLNER, Juraj	109
DOLINSKÝ, Jozef	119	KIČKA (Kicska), Emil	187
DRLÍK, Peter	85	KIRKAI, Ľudovít Ondrej	11
DROZD, Štefan	203	KIŠ, Milan	48
DURGUT, Jozef Alojz	183	KLIMENT, Jozef	103
ĎURIŠ, Ľudovít	122	KEŤČOVSKÝ, Štefan	216
DUŠEK, Bohumil	57	KNAPO, Alexander	142
ENGELOVÁ, Oľga	168	KOČNEROVÁ, Mária	178
ENHOFF, Štefan	12	KOLENČÍK, Ladislav	96
ERDÉLYI, Július Ladislav	129	KOLONIČ, Leopold	19
ERDŐDI, Ladislav Adam	147	KOMPÁNEK, Jozef	28
ESTERHÁZY, Mikuláš	65	KÓŇA, Imrich	110
FAJKUS, Ján	151	KONŠTANTÍN - CYRIL, Filozof	207
FEKETEHAZY, Ján	86	KORCOVÁ, Tatiana	51
FOJTÍK, Juraj	4	KÖRVER (Cörver), Alexej	89
FORMÁNEK, Rudolf	80	KOVÁČ, Ján	63
FUCHS, Xaver František	102	KOVÁČIK, Ján	49
FUSKOVÁ, Gabriela	56	KOŽUCHOVÁ (rod. Számelová), Mária	71

KRÁĽ, Janko	77	ROŠKOVÁNYI, Augustín	196
KRČMÉRY, Štefan	205	RUDNAY, Béla	153
KRIVOSUDSKÝ, Ivan	43	RUTHOVÁ, Eva	181
KRIŽANOVÁ-BRINDZOVÁ, Helena	8	SALVA, Tadeáš	166
KUBICA, Anton	105	SAMASSA, Jozef	134
KUCHARSKÝ, Andrej	5	SAUBEREROVÁ-NITRAYOVÁ, Alica	91
LENCI, Dušan	152	SEČÉNI (Szécsényi), Juraj	209
LIPPERT, Jozef	128	SCHEER, Michal Maximilián	7
LITOBORSKÝ, Bohumil	156	SCHEIMER, Emil	30
LÖGER, Gustáv	212	SCHILLER, Žigmund	145
LÓSY, Gejza	218	SCHÜLE, Gustáv Adolf	76
MACUDZIŇSKA-HALMOŠOVÁ, Silvia	121	SIDOR, Viktor	2
MADUNICKÝ, Juraj	9	SIKA, Pavol	204
MADVA, František	133	SPIŠÁK, Karol	53
MAGNUSEK, Vojtech	188	STANČEK, Jozef	93
MACHÁČEK, Pavol	60	STRAUSS, Pavol	138
MALATINEC, Emil	45	STRITZ, František	68
MARCIŇOVÁ-Hetminská, Zuzana	104	STRUHÁR, Alojz	78
MARKOVIČ, Karol	10	SVĀTOKRÍŽNY, Peter	101
MARTVOŇOVÁ-HORNUNGOVÁ, Anna	155	SVITAC, Jozef	197
MASARYK, Tomáš Garrigue	143	SVOBODOVÁ, Marie	141
MASSANYI, Edmund	15	SZAKÁLL, František	36
MATUŠINEC, Vojtech	40	ŠEBEDOVSKÝ, Gejza	148
MEDVECKÝ, Dušan	171	ŠMIGURA, Ernest	120
MÉSZÁROS, Jozef Elemír	126	ŠPAŇÁR, Július	182
MICHELČÍK, Mikuláš	200	ŠTIBRANÝ, Vojtech	25
MIKULOVÁ, Mária	172	TAKÁCS (Takáts), Viliam	20
MIŠKÓCI, Matej	176	TAKÁČ, Pavol	161
MOYSES, Štefan	174	TISO, Jozef	160
MURÁNI-NEŽATICKÝ, Jozef	50	TOLNAI, Július	69
NÉCSEY, Eduard	34	TOMASCHEK, Ján	38
NÉČEI (Nécsey), Jozef	137	TÓT (Tóth, Tóth-Slovák), Ján	106
NÉČEI (Nécsey), Štefan	61	TVRDÝ, Štefan	186
NEUGEBAUER, Ferdinand	150	TYRŠEL, Dušan	74
NEUGEBAUER, Jozef	114	VALAŠŤAN-DOLINSKÝ, Ján	37
NEUGEBAUEROVÁ, Anna	95	VALENT, Štefan	199
NOVÝ, Jaroslav	81	VÁRADY (de Dicske), Alexius	97
NYULASSY, Ľudovít	108	VOJTEK, Jozef	6
ORAVEC, Ján	88	VONTORČÍK, Jozef	14
PALKA, Tibor	22	VRANA, Štefan	31
PALLYA, Štefan	64	WINDISCH, Leopold	26
PARTOS, Alexander	163	ZÁBORSKÝ, Viliam	32
PÁSZTOR, Ján	24	ZÁTURECKÝ, Peter	124
PAULIK, Ondrej	47	ZAYMUS, Romuald	118
PÁZMÁN, Peter	55	ZELLER (Czeller), Ľudovít	219
PIOVARČI, Alexej	90	ZEMANOVIČ, Štefan	131
PIVOLUSKOVÁ, Terézia	192	ZLATŇANSKÝ, Jozef	52
POLÓNYI, Viliam	184	ZONGOR, Žigmund	206
PONGRÁC, Karol	139	ŽÁK, Ľudovít	194
POTOČÁR, Jozef	79	ŽEKO, Karol Bernard	180
POVALA, Gabriel	162	ŽILÍK, Marián	164
POZDIŠOVSKÝ, Štefan	140		
RABČEK, Andrej	157		
RADLINSKÝ, Andrej	107		
RAKOVSKÝ, Tibor	189		
ROHOŽNÍK-MOŠOVSKÝ, Zachariáš	84		
RONCHETTI, Jozef	213		
ROSINSKÝ, Jozef	193		

MIESTNY REGISTER

(číslo uvedené pri mieste znamená číslo záznamu, resp. záznamov)

Abrahám	158	Dolné Orešany	59
Alekšince	56	Dolný Kubín	50,107,178
Bánovce nad Bebravou	193	Dolný Ohaj	120
Banská Bystrica	1,63,82,152	Dražovce	102,130
Banská Štiavnica	107	Dvorníky pri Hlohovci	169
Beckov	90	Dyčka	97,234
Békéšcaba (Maďarsko)	37	Eger (Maďarsko)	67,102,134
Beladice	144	Frýdlant nad Ostravicí (Česká republika)	214
Belehrad (Srbsko)	40	Galanta	65
Benát	70	Gorizia (Taliansko)	106
Berlín	76,116,163	Graz (Rakúsko)	112,208
Bihor (Rumunsko)	70	Grosshöflein (Rakúsko)	65
Bobot	165	Gutenstein (Rakúsko)	17,128
Bojnice	63	Hájniky (dnes Sliach)	109
Branč	18	Handlová	49,63
Bratislava	1,4,5,6,8,9,11,15,19, 20,22,23,25,30,31,32,33,38,39,40,42,43,45,48,49,51,52, 53,55,63,66,72,73,75,77,78,79,83,85,87,88,90,92,93,99, 100,101,108,109,110,112,113,116,117,119,120,121,122, 124,127,128,131,136,140,141,144,145,146,147,152,154, 155,158,160,164,166,167,168,170,178,179,181,182,184, 185,189,192,197,199,202,203,206,209,216	Hlohovec	211,213
Brekov	113	Hloža (dnes súčasť Beluše)	31
Brezno	13	Hodonín (Česká republika)	66,143
Brno (Česká republika)	7,26,62,66,73,121, 124,200	Hodruša	30
Brugg (Švajčiarsko)	38	Holešov na Morave (Česká republika)	195
Brusnica	123	Holíč	60
Budapešť (Maďarsko)	12,26,58,64,76,78, 83,86,98,108,114,125,126,129,130,135,139,145,149, 153,163,175,177,198,215	Hontianske Nemce	70
Budín (dnes Budapešť, Maďarsko)	31,54,97,107	Horné Obdokovce	187
Bytča	160,168,186	Horné Otrokovce	9
Bytčica (súčasť Žiliny)	118	Horné Saliby	4
Cabaj-Čápor	22,101,139,215	Horné Sľažany	97
Cantazaro (Taliansko)	52	Horné Vestenice	201
Carei (Rumunsko)	89	Hostie	30,232
Cluj (Rumunsko)	46,116	Hostín (Česká republika)	29
Čab	90	Host'ová (Guesta)	223
Čierny Balog	103	Hradište	28
Debrecín (Maďarsko)	116	Hrušovany nad Jevišovkou	26
Deutenhoffen (Nemecko)	139	Humenné	208
Devín	9	Hurbanovo	51,145
Diakovce	66,221	Chynorany	154,188
Divinka	162	Innsbruck (Rakúsko)	34,60
Doboka Stolica (Rumunsko)	208	Ivanka pri Nitre	110
Dobrá Voda u Hořic (Česká republika)	57	Jacovce	9
Dolná Crivina (Rumunsko)	159	Jáger (Maďarsko)	67,102
Dolná Streda	90	Jakartovice (Česká republika)	151
Dolná Ždaňa	23	Jarok	3
Dolné Obdokovce	269	Jedľové Kostol'any	30,235
		Jelenec	18,73,125
		Kalocsa (Maďarsko)	183
		Kapince	247
		Karlsruhe (Nemecko)	38
		Katovice (Poľsko)	166
		Kladno (Česká republika)	141
		Klasov	120
		Kolíňany	100
		Kollárovo	73

Komárno	19,86,104,163	62,63,64,68,69,70,71,72,73,74,76,78,79,80,81,83,84,85,
Komjatice	112	86,87,88,89,90,94,95,96,98,99,101,102,103,104,105,10,
Kopčany	99	108,109,112,113,114,115,117,118,119,120,122,123,125,
Kostoľany pod Tribečom	23	126,127,128,130,133,134,135,137,138,139,140,141,142,
Košice	2,55,94,111,116,	145,146,147,148,149,150,151,152,153,154,155,156,158,
136,167		160,161,162,163,164,165,166,167,168,169,170,171,173,
Kovarce	130	175,176,178,181,184,186,188,190,191,193,196,197,199,
Krakov (Poľsko)	112,208	200,201,203,204,205,210,211,212,213,214,215,216,217,
Kremnica	76,107	218,238,239,240,241,244,245,249,250,252,253,254,255,
Kroměříž (Česká republika)	128	257,258,259,260,261,262,263,264,266,267
Krupina	184	Nitra-Horné Krškany
Kúty	107	Nitra-Chrenová
Ladice	100	Nitra-Mlynárce
Lány (Česká republika)	41,143	Nitra-Párovce
Lefantovce	210	Nitra-Predmostie
Lefantovce-Dolné Lefantovce	67	Nitrianska Streda
Lefantovce-Horné Lefantovce	67,106,201	Nitrianske Hrnčiarovce
Leštiny	204	Nitrianske Rudno
Levice	25,64,134,137,	Nitrianske Sučany
140,148		Nová Ves nad Žitavou
Liptovský Mikuláš	77,138,140,171	Nové Mesto nad Váhom
Litomyšl (Česká republika)	42	Nové Sady
Lučenec	50	Nové Zámky
Lúčky	166	112,116,170,194,202
Lúčnica nad Žitavou	9,39	Oberhaching (Nemecko)
Ludanice	8	Obyce
Lukáčovce	117	Olomouc
Malacky	11	Opatovce nad Žitavou (Žitavany, dnes súčasť
Malý Cetín	157	Zlatých Moraviec)
Malý Lipník	111	Opava (Česká republika)
Malženice	54	Oponice
Martin	1,37,41,68,77	Oradea (Rumunsko)
Martin nad Žitavou	229	Orávka
Melek	233	Oslany
Michal nad Žitavou	10	Ostratice
Miláno (Taliansko)	116	Ostrihom (Maďarsko)
Mlyňany (Tesárske Mlyňany)	248	99,134,183
Mníchov (Nemecko)	15,61,76,139	Ostrov
Močenok	24,54,102,108,	Osuské
118,140,151,190		Palárikovo
Modra	29,78,110,131	Pannonhalma (Maďarsko)
Mojmírovce	36,96,121,180,	Papradno
183,164		Paríž (Francúzsko)
Montefiascone (Taliansko)	52	188
Moskva (Rusko)	81	Parndorf (Rakúsko)
Mošovce	176,205	Partizánska Lupča
Nagybánhegyes (Maďarsko)	71	Pavlovice (Česká republika)
Naháč	147	Pécs
Neded	71	Pešť (dnes Budapešť, Maďarsko)
Nemčiňany	227	64,89,114,134,144,149
Nemšová	133	Pezinok
Nežatice-Malé Ripňany	50	Piarg (dnes Štiavnické Bane)
Nitra	1,2,3,4,6,7,8,11,12,	Piešťany
13,14,15,17,18,19,20,22,24,25,26,27,28,31,33,34,35,36,		Podunajské Biskupice
37,38,40,42,45,46,47,48,49,50,51,52,53,54,56,57,59,61,		Podvažie-Považská Bystrica
		47

Pohranice	18	Szolnok (Maďarsko)	86
Poľný Berinčok (Mezőberény, Maďarsko)	16	Šaľa	20,29,55,58,
Poľný Kesov	161,201		60,62,65,67,75,78,86,92,132,177,183,198,208,209,219,
Porostov	2		220,242,246,256,268
Považany-Mošovce	84	Šarišský Štiavnik	87
Považská Bystrica	7,157	Šenkvice	11
Poznaň (Poľsko)	208	Šoporňa	173
Praha (Česká republika)	15,24,32,36,40,41,	Špačince	206
	62,81,83,121,125,138,141,142,156,165,195	Štefultov	107
Prakovce	111	Štitáre	18
Predmier	133	Šurany	10,39,106,
Priečhod	200		163
Prievidza	24,63,89,93	Telince	230
Prievidza-Hradec	203	Tesárske Mlyňany	174,185
Pruské	3,28	Tešedíkovo	20,226
Pucov	162	Tölgyes (Maďarsko)	44
Pusté Úľany	25	Topoľčany	17,26,27,
Ráb	11		104,130
Rajec	105,118	Topoľčianky	30,41,44,52,
Rijeka (Chorvátsko)	86		82,90,93,111,131,143,200,243
Rím	52,116,126,163,207	Trenčianska Teplá	51,133
Rimavská Sobota	124	Trenčianske Teplice	46,145
Rišňovce	228	Trenčín	4,46,133,
Rozbehy (časť Cerovej)	88		140,156
Rožňava	67,112	Trnava	11,27,31,
Ružomberok	94,136		43,44,54,55,65,86,107,134,140,158,185,209,211
Rykynčice	92	Turnianske Podhradie	
Segedín (Szeged, Maďarsko)	86,100	(súčasť obce Turňa nad Bodvou)	89
Senica	74,153	Vác (Maďarsko)	59
Senica-Sotiná	139	Vacov	31
Senné	196	Varín	90
Sereď	38	Varšava (Poľsko)	166
Silica	21	Velčice	222
Skalica	99,133	Velehrad (Česká republika)	128
Skalité	79	Veľká Čausa	191
Sklené Teplice	150	Veľká Maňa (Maňa)	182
Skýcov	30	Veľký Biel	20
Sľažany-Horné Sľažany	187	Veľké Bielice	27
Smolenice-Lošonec	25	Veľké Chlievany	130,201
Sobotište	212	Veľké Janíkovce	157
Sofia (Bulharsko)	40	Veľké Kršteňany	165
Solčany	169	Veľké Vozokany	179,237
Solún-Thessaloniké (Grécko)	207	Veľké Zálužie	22,30,172
Spišská Kapitula	136	Veselé	174
Spišské Bijacovce	211	Veselé nad Váhom	80
Stolica Doboka (Rumunsko)	208	Viedeň	12,15,19,26,
Sučany	133		28,35,42,65,84,86,97,99,107,112,116,125,128,138,144,
Svätoplukovo	91,122,251		145,160,163,175,177,183,198,208,209,210
Svätý Jur	46	Vlčany	58
Svätý Kríž nad Hronom -		Vráble	5,6,10,15,
(dnes Žiar nad Hronom)	174		32,61,66,97,104,116,137,194,202,265
Svätý Michal nad Žitavou	202	Vrútky	68
Szécsény (Maďarsko)	209	Vsetín na Morave (Česká rep.)	85
Székesfehérvár (Stoličný Belehrad,		Výčapy	227
Maďarsko)	177	Výčapy-Opatovce	126

Záhreb (Chorvátsko)	54,208
Zalavár (Maďarsko)	129
Zbehy	167
Zelené pole	31
Zeleneč	146
Zemianske Sady	169
Zlaté Moravce	10,17,22,25,30,39, 43,49,62,63,77,82,107,124,134,159,181,182,189,192, 205
Zlatno	144,236
Zohor	78
Zubrohlava	190
Zürich (Švajčiarsko)	38,86
Zvolen	33,63,68,142,184
Žabokreky nad Nitrou	105
Žiar nad Hronom	11
Židlochovice	41
Žihárec	20,58,129
Žilina	5,45,115,162, 180,186,200
Žitavany	159
Žitavce	66,202,225

I. OSOBNOSTI

JANUÁR

1.

DOBROTA, Andrej - 35. výročie úmrtia

16. marec 1905 Banská Bystrica - 1. január 1987 Bratislava

Spisovateľ, redaktor, typograf. Po vyučení za typografa pracoval v rokoch 1921-1925 v Banskej Bystrici, Martine, Nitre a v Bratislave. Od r. 1926 bol spravodajcom denníka Slovenský národ v Banskej Bystrici, neskôr pôsobil ako korektor a redaktor vo viacerých novinách. V r. 1950-1953 pracoval ako tlačový referent Povereníctva poľnohospodárstva. Od r. 1953 pracovník redakcie Roľníckych novín v Bratislave. V literárnom dianí sa prezentoval v polovici 20. rokov prózami „kukučínovského“ typu. V nasledujúcich prózach zachytil tienisté i tragikomické stránky sociálnych vzťahov na dedine. V memoárovej knihe Legenda o človeku a vojne (1941) stvárnil vojnovú tematiku. Po vojne vydával knihy pre deti a mládež.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 274-275.

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maťovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 81.

2.

SIDOR, Viktor - 15. výročie úmrtia

20. október 1926 Porostov - 1. január 2007 Nitra

Vysokoškolský učiteľ, fyziológ. Študoval na Vysokej škole poľnohospodárskeho a lesníckeho inžinierstva v Košiciach. Od r. 1952 pôsobil na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre. Bol prorektorom a viacnásobným dekanom Agronomickej fakulty. Venoval sa najmä chovu ošípaných. Napísal viac ako 400 pôvodných vedeckých a odborných prác, množstvo popularizačných článkov, odborných posudkov a stanovísk. Je autorom a spoluautorom 26 knižných publikácií, skrípt a vysokoškolských učebníc.

Literatúra:

Pedagogická encyklopédia Slovenska. - Zv. 2.: P-Ž. - Bratislava : Veda, 1985. - S. 224.

Za profesorom Viktorom Sidorom / Emil Vontorčík. In: Nitra. - Roč. 32, č. 9 (2007), s. 38.

3.

GREGUŠKA, Štefan - 165. výročie úmrtia

18. august 1785 Pruské - 3. január 1857 Nitra

Cirkevný hodnostár, národný buditeľ a mecén. Pôsobil ako tajomník biskupskej kancelárie v Nitre. V r. 1817 bol správcom fary v Jarku, v r. 1819 nitriansky kanonik, v r. 1822 opäť, v r. 1847 veľprepošť Nitrianskej kapituly a v r. 1854 titulárny dulcinský biskup. Patril k iniciátorom a finančným podporovateľom vybudovania stoličnej nemocnice v Nitre. Zaslúžil sa o slovenské národné prebudenie v Nitre a okolí.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 418.

Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 185-186.

4.

FOJTÍK, Juraj - 40. výročie úmrtia

15. apríl 1925 Horné Saliby - 3. január 1982 Nitra

Historik, archivár, publicista. Študoval na gymnáziu v Trenčíne, neskôr na pedagogickej akadémii v Bratislave. V rokoch 1946-1955 pôsobil ako učiteľ. V r. 1955-1956 bol pracovníkom Pôdohospodárskeho archívu, od r. 1961 pracovník v Štátnom oblastnom archíve v Nitre. Zaoberal sa regionálnymi a hospodárskymi dejinami. Je autorom a spoluautorom množstva knižných prác, sprievodcu po archíve, článkov a štúdií v odborných zborníkoch a časopisoch. Zostavovateľ knihy "Nitra", ktorá vyšla v roku 1978. V r. 1967-1974 bol členom redakčnej rady zborníka Agrikultúra.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 41.

Historik, archivár, publicista / Anton Pažitný. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. 16, č. 4 (1992), s. 38-39.

5.

KUCHARSKÝ, Andrej - 90. výročie narodenia

6. január 1932 Žilina - 17. január 2010 Oberhaching (Nemecko)

Spevák, tenorista. Absolvoval Vysokú školu múzických umení v Bratislave. Bol frekventantom prestížneho speváckeho kurzu na rímskej akadémii. Pôsobil v Opere Slovenského národného divadla. Od roku 1965 pôsobil v zahraničí, predovšetkým na významných nemeckých scénach a súčasne pravidelne hosťoval v Slovenskom národnom divadle. Venoval sa aj pedagogickej práci. Vo Vrábľoch spolupracoval na medzinárodnej speváckej súťaži Iuventus Canti a stal sa jej čestným hosťom. Bol ocenený za významné zásluhy pri rozvoji, zveľadňovaní a propagácii mesta Vráble, čestný občan mesta.

Literatúra:

Andrej Kucharský v myšliach Vrábľanov žije ďalej / ED. - Fotogr. In: Naše Vráble. - Roč. VIII, č. 2 (2011), s. 1.

Pocť Andrejovi Kucharskému / Eva Dóriová. - Fotogr. In: Naše Vráble. - Roč. XIV, č. 9 (2017), s. 6.

Zomrel Andrej Kucharský... / SND, ED. In: Naše Vráble. - Roč. VII, č. 3 (2010), s. 7.

6.

VOJTEK, Jozef - 110. výročie narodenia

20. výročie úmrtia

6. január 1912 Vráble - 18. júl 2002 Vráble

Insitný umelec, ľudový umelec, maliar a rezbár. Umeleckej činnosti, maľovaniu a rezbárskej tvorbe sa začal intenzívne venovať až po odchode na dôchodok v roku 1975. V olejomalbách čerpal námety z krajiny svojho detstva a mladosti, zo života roľníkov, z okolia Vrábiel i z Francúzska. Vo svojich drevených plastikách žánrovo vychádzal z ľudových námetov, stvárňoval postavy typické pre tradičný život vidieckeho poľnohospodárskeho mestečka. Realizoval aj svetské i cirkevné námety. Jeho maľby a drevorezby sa nachádzajú v zbierkach Slovenskej národnej galérie v Bratislave, Slovenskom národnom múzeu i v Slovenskom poľnohospodárskom múzeu v Nitre.

Literatúra:

Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 - 2009. - 20.: Vil-Vz. - Ostrava : Výtvarné centrum Chagall, 2009. - S. 153.

Výstava maliarov - zástupcov troch generácií / Eva Dóriová. - Fotogr. In: Naše Vráble. - Roč. VIII, č. 16 (2011), s. 4.

Z tvorby Jozefa Vojteka / Ján Valach. - Fotogr. In: Naše Vráble. - Roč. IX, č. 19 (2012), s. 5.

7.

SCHEER, Michal Maximilián - 120. výročie narodenia

7. január 1902 Považská Bystrica - 9. február 2000 Nitra

Architekt, projektant. Študoval na Nemeckej vysokej škole technickej v Brne a pracoval v ateliéri profesora Fantu. Od roku 1953 pôsobil v Nitre v Krajskom projektovom ústave, neskôr v Útvare hlavného architekta. Projektoval občianske a spoločenské stavby, sídliskové celky a priemyselné komplexy. Vypracoval smerný plán Nitry (1955), v r. 1956-1968 projektoval nitrianske sídliská Predmostie, Párovce, Chrenová. Nositeľ viacerých významných ocenení.

Literatúra:

Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950 - 2005. - 14.: Sh-Sr. - Ostrava : Výtvarné centrum Chagall, 2005. - S. 21-22.

Tvorca modernej Nitry / Jozef Brendza. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 8, č. 3 (1984), s. 21-22.

Zomrel architekt Michal Maximilián Scheer / Tibor Zelenický. - Fotogr. In: Vrábeľské regionálne noviny. - Roč. IX, č. 8 (2000), s. 13.

8.

KRIŽANOVÁ-BRINDZOVÁ, Helena - 100. výročie narodenia

7. január 1922 Ludanice - 1. august 1990 Bratislava

Poetka, prozaička, spisovateľka pre deti a mládež, redaktorka, prekladateľka. Vyštudovala gymnázium v Nitre. V rokoch 1941-1948 pôsobila ako učiteľka v Ludaniciach, neskôr pracovníčka sekretariátu Spolku slovenských spisovateľov a dramaturgička Česko-slovenského rozhlasu v Bratislave. Redigovala detský časopis Zornička, Pionier a Rodina a škola. Od roku 1969 pôsobila ako spisovateľka v slobodnom povolání. Je autorkou románov, básnických zbierok, rozhlasových hier pre deti a mládež. Venovala sa aj prekladateľstvu ruskej a sovietskej poézie a zaujímala sa o ruskú ľudovú slovesnosť. Pre televíziu písala scenáre k televíznym pásmam a dramtizáciám rozprávok.

Literatúra:

Lexikón slovenských žien / zodpovedný redaktor : Augustín Maťovčík ; hlavné autorky a odborná redakcia : Ludmila Ďuranová, Anna Šourková, Alena Táborecká. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 135-136.

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maťovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 261-262.

9.

MADUNICKÝ, Juraj - 195. výročie úmrtia

20. december 1761 Ostrov - 9. január 1827 Jacovce

Kňaz, bernolákovec. Vyštudoval teológiu v Generálnom seminári v Bratislave. Za kňaza bol vysvätený v roku 1784. Ako kaplán pôsobil Devíne, od roku 1793 v Lúčnici nad Žitavou. Neskôr pôsobil ako farár v Horných Otrokoviciach a v Jacovciach. Bol členom Slovenského učeného tovarišstva.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 853.

10.

MARKOVIČ, Karol - 110. výročie narodenia

10. január 1912 Michal nad Žitavou - 23. august 1978 Šurany

Kňaz, historik, pedagóg, redaktor, publicista. Študoval na gymnáziu v Zlatých Moravciach. Pôsobil ako kaplán vo Vrábľoch a súčasne pôsobil ako profesor náboženstva na gymnáziu v Šuranoch. V rokoch 1968-1970 bol šéfredaktorom Katolíckych novín. Bol publicisticky veľmi činný, angažoval sa najmä v časopisoch, ale vydával aj monografické práce. Venoval sa najmä cirkevným dejinám, spracoval najstaršie dejiny zoborského kláštora a napísal štúdiu k Nitrianskemu evanjeliáru z 11. storočia. Svoj historický výskum zameral na regionálne dejiny a venoval sa aj témam zo slovenského cirkevného stredoveku i z počiatkov slovenského národného obrodzenia.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 78.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 176.

11.

KIRKAI, Ľudovít Ondrej - 275. výročie úmrtia

r. 1673 (pravdepodobne) Žiar nad Hronom - 11. január 1747 Nitra

Cirkevný historik, predstavený vo viacerých františkánskych kláštoroch. V r. 1993 vstúpil do Rehole menších bratov a prijal rehoľné meno Ondrej. Za kňaza ho vysvätili r. 1700. V rokoch 1708-1709 bol farárom v Šenkviaciach, potom gvardiánom vo františkánskych kláštoroch v Rábe, Bratislave, Trnave, Nitre a v Malackách. Naposledy pôsobil v Nitre, kde napísal rozsiahle Všeobecné dejiny Uhorska od najstarších čias. V rukopise sa zachovali jeho latinské práce o dejinách kláštorov a o najstarších dejinách Slovenska.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 74-75.

Výročia významných osobností Nitry v januári 1993 : výročie cirkevného historika / Anton Pažitný. In: Nitra. - Roč. 17, č. 1 (1993), s. 45-46.

12.

ENHOFF, Štefan - 60. výročie úmrtia

3. júl 1891 Nitra - 11. január 1962 Piešťany

Maliar a reštaurátor. Študoval a pôsobil v Budapešti. Pracoval aj v Pécsi a vo Viedni. Zamestnanec maliarskej firmy Karola Juhariho v Nitre, kde počas prvej Československej republiky založil Spoločenstvo maliarov v Nitre. Maľoval a reštauroval kostoly po celom Slovensku.

Literatúra:

Slovník českých a slovenských výtvarných umelcov 1950 - 1998. - 2.: D-G. - Ostrava : Výtvarné centrum Chagall, 1998. - S. 191.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 169.

13.

GAJDOŠÍK, Milan - 5. výročie úmrtia

r. 1929 Brezno - 11. január 2017 Nitra

Vysokoškolský pedagóg, vedecký pracovník. V rokoch 1952-1994 pôsobil na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre. V roku 1993 získal titul profesora v odbore Špeciálna zootechніка - chov oviec. Bol uznávaným odborníkom v oblasti chovu oviec. Významne sa podieľal na vyšľachtení prvého slovenského plemena oviec - zošľachtená valaška. V roku 2014 získal zlatú medailu Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre a za celoživotnú pedagogickú a vedeckú prácu a verejnospoločenské pôsobenie získal Cenu primátora mesta Nitry.

Literatúra:

Univerzita udelila sedem Zlatých medailí / (TH,RCH). In: My Nitrianske noviny. - Roč. 23, č. 41 (2014), s. 7.
S pietou. In: Poľnohospodár. - Roč. 61, č. 5 (2017), s. 6.

14.

VONTORČÍK, Jozef - 85. výročie narodenia

13. január 1937 Orávka - 3. apríl 2013 Nitra

Poľnohospodársky inžinier, dlhoročný riaditeľ Slovenského poľnohospodárskeho múzea v Nitre. Vyštudoval Vysokú školu poľnohospodársku v Nitre. Zaslúžil sa o vybudovanie skanzenu Slovenského poľnohospodárskeho múzea a Nitrianskej poľnej železnice. V rokoch 1967-2004 pôsobil ako ich riaditeľ. Od roku 1990 pracoval ako externý pedagóg na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre. Bol členom redakčnej rady zborníka Agrikultúra. Inicioval výučbu Muzeológie na Univerzite Konštantína Filozofa. Bol autorom mnohých publikácií a odborných článkov v oblasti poľnohospodárstva, expozícií a výstav. Bol predsedom poľnohospodárskej sekcie Spoločnosti pre dejiny vied a techniky pri SAV, členom predsedníctva AIMA (Medzinárodná asociácia poľnohospodárskych múzeí).

Literatúra:

Spätý s poľnohospodárstvom / Ivan Liday. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXVI, č. 5 (2002), s. 28.
Zomrel bývalý riaditeľ SPM Jozef Vontorčík / (HRI). - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 22, č. 14 (2013), s. 9.

15.

MASSANYI, Edmund - 115. výročie narodenia

15. január 1907 Nitra - 29. november 1966 Nitra

Akademický maliar, ilustrátor, reštaurátor. Po absolvovaní základnej školy navštevoval nitrianske reálne gymnázium. Ďalšie výtvarné vzdelanie získal na umelecko-priemyselných školách v Čechách, neskôr v Prahe, vo Viedni a v Mníchove. Po ukončení zahraničných štúdií bol prijatý za scénického výtvarníka v Slovenskom národnom divadle v Bratislave. Pôsobil tam do roku 1932 a svojimi návrhmi sa podieľal na scénických projektoch divadelnej a opernej scény. Ovládal rôzne maliarske techniky a ako reštaurátor technológiu nástennej maľby. Viaceré jeho diela čerpajú námety z Nitry a jej okolia. Počas svojho života zreštauroval a namaloval nástenné maľby v 124 kostoloch a pamiatkových objektoch. Zaslúžil sa o vymaľovanie interiéru vrábeľského kostola. Uskutočňoval

aj viaceré študijné cesty. Skice, ktoré si z nich priniesol vydal vo svojej prvej knihe „Príbehy hrdinského holuba“.

Literatúra:

Nitra : moje rodné mesto alebo osemdesiat rokov pod Zoborom / Štefan Košovan. - 1. vyd. - Nitra : Štefan Košovan, 2018. - S. 48-50.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 90-91.

16.

BORGULA, Michal - 120. výročie narodenia

16. január 1902 Poľný Berinčok (Mezőberény, Maďarsko) - 27. marec 1998 Nitra - Horné Krškany

Národno-politický pracovník, historik, ľudový spisovateľ. Od roku 1958 žil v Nitre - Horných Krškanoch. Venoval sa matičnému hnutiu a publikačnej činnosti o dejinách Slovákov na Dolnej zemi. V r. 1998 mu bola udelená medaila Štefana Moysesu. V spolupráci s B. Urbancom vytvoril rozhlasové hudobno-literárne pásmo Dolná zem spieva a rozhlasovú dramatizáciu Posolstvo potomkov.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 21-22.

Ocenenie Michala Borgulu / Koloman Zúrik. In: Slovenské národné noviny. - Roč. 9 (13), č. 7 (1998), s. 11.

Spisovateľ a významný organizátor / O. Sivčák. - Fotogr. In: Vrábelské regionálne noviny. - Roč. III, č. 2 (1998), s. 13.

17.

HUDEC, Jozef - 50. výročie úmrtia

8. júl 1901 Piarg dnes Štiavnické Bane - 17. január 1972 Topoľčany

Stredoškolský profesor, prekladateľ. Pôsobil na gymnáziu v Zlatých Moravciach a na Strednej priemyselnej škole potravinárskej v Nitre. Autor učebníc francúzskeho jazyka, prekladateľ z francúzštiny, angličtiny a nemčiny.

Literatúra:

Desať rokov Strednej priemyselnej školy potravinárskej v Nitre. - Nitra : SPŠP, 1973. - S. 158.

Pedagogická encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Veda, 1984. - S. 318.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 428.

18.

HEVESSYOVÁ, Šarlota - 125. výročie narodenia

19. január 1897 Jelenec (Ghymes) - 28. júl 1981 Nitra, poch. na mestskom cintoríne

Pedagogička, poetka. Detstvo prežila v Nitre. Pôsobila ako učiteľka, správkyňa školy v obciach Podzoborského regiónu, v Branči, v Štitároch, Nitrianskych Hrnčiarovciach, v rokoch 1957-1959 v Pohraniciach. Od roku 1960 pôsobila na Pedagogickej fakulte v Nitre, kde vyučovala didaktické predmety. Autorka viacerých učebníc. Venovala sa aj literárnej tvorbe. Jej básne a prozaické diela boli od roku 1917 uverejnené v regionálnom týždenníku Nyitramegyei Szemle. V roku 1935 boli jej práce uverejnené aj knižne v zbierke Nyitrai írók könyve (Zbierka nitrianskych spisovateľov). V roku 1936 jej vyšla básnická zbierka Sárbilincsben (V okovách blata).

Literatúra:

Osudy Šarloty Hevessy - pedagogičky v Podzoborskom regióne / Beáta Pintérová. - Fotogr. In: Studia Historica Nitriensia. - Roč. 18, č. 1 (2014), s. 136-145.

Zomrela Š. Hevessyová / (Im). In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 5, č. 9 (1981), s. 34.

19.

KOLONIČ, Leopold - 315. výročie úmrtia

26. október 1631 Komárno - 20. január 1707 Viedeň (Rakúsko), poch. v Bratislave

Krajinský a cirkevný hodnostár, kardinál, arcibiskup. V rokoch 1666-1669 nitriansky biskup, ostrihomský arcibiskup a prímas Uhorska. Zastával mnoho úradov. Usiloval sa o náboženskú reformu, staral sa o sociálne povznesenie veriacich v diecéze. Organizačne zabezpečil vojenskú ochranu Nitrianskeho hradu. Podporoval cirkevné školy, nemocnice a chudobince. Tlačou vydal niekoľko diel.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 709.

Nitrianske biskupstvo v dejinách pre poslucháčov CMBF UK / Viliam Judák. - Nitra : Kňazský seminár sv. Gorazda, 1996. - S. 26.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 149-150.

20.

TAKÁCS (Takáts), Viliam - 50. výročie úmrtia

21. január 1914 Šaľa - 20. január 1972 Šaľa

Ľudový maliar. Venoval sa maľbe krajínok, zátiší a portrétov. Častou témou boli kone na puste, nížiny pri Váhu, osady s trstinovými strechami domov, mlyny a mosty. Bol známy aj ako reštaurátor kostolov a kostolných malieb. Vymaľoval kostoly v Žihárce v Tešedíkove a vo Veľkom Bieli. Venoval sa aj ochotníckemu divadlu.

Literatúra:

Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 15.

Šaľa / Ladislav Bukovszky ... [et al.] ; zostavovateľka Veronika Nováková. - Šaľa : Mesto Šaľa, 2004. - S. 209-210.

Ľudový maliar Viliam Takács/ Markus Gáll. In: Slovo Šaľanom. - Roč. 7, č. 1 (2002), s. 34.

21.

BÁNESZ, Ladislav - 90. výročie narodenia

22. január 1932 Silica - 11. január 2000 Nitra

Archeológ. V rokoch 1951-1956 študoval archeológiu na Filozofickej fakulte Slovenskej univerzity v Bratislave. Od r. 1956 bol pracovníkom Archeologického ústavu SAV v Nitre a pôsobil aj na Katedre archeológie Filozofickej fakulty Konštantína Filozofa. Bol odborníkom na staršiu dobu kamennú a zvlášť na obdobie počiatkov mladého paleolitu. Člen viacerých medzinárodných organizácií a autor početných odborných štúdií a publikácií.

Literatúra:

Encyclopaedia Beliana. - Zv. 1.: A-Belk. - Bratislava : Encyklopedický ústav SAV a Veda, 1999. - S. 580.

Archeológ PhDr. Ladislav Bánesz, DrSc. (1932-2000) / Ľubomíra Kaminská. In: Historický zborník 12, č. 1-2 (2002) zost. : Ján Bobák. - Martin : Matica slovenská, 2002. - S. 202-203.

22.

PALKA, Tibor - 95. výročie narodenia
15. výročie úmrtia

24. január 1927 Cabaj-Čápor - 6. december 2007 Nitra

Vysokoškolský pedagóg, ekonóm, riaditeľ Agroinštitútu. Študoval a pôsobil na Vysokej škole ekonomickej v Bratislave. Venoval sa hlavne dvom disciplínam - účtovníctvu a financiám. Pôsobil ako pedagóg na Účtovníckej škole vo Veľkom Záluží, na Strednej poľnohospodársko-technickej škole v Zlatých Moravciach a rokoch 1963-1979 na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre. Významne sa zaslúžil o výstavbu Účelovo-výcvikového zariadenia v Račkovej doline a vybudovanie Školského poľnohospodárskeho podniku v Oponiciach, špičkovej výučbovej základne pre agronómov, zootechnikov, mechanizátorov a ekonómov. V roku 1977 budovateľ a riaditeľ Agroinštitútu v Nitre.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 4.: N-Q. - Bratislava : Veda, 1980. - S. 251.

Pedagogická encyklopédia Slovenska. - Zv. 2.: P-Ž. - Bratislava : Veda, 1985. - S. 9.

23.

ČEPČEKOVÁ, Elena - 100. výročie narodenia
30. výročie úmrtia

26. január 1922 Dolná Ždaňa - 6. január 1992 Bratislava

Spisovateľka pre deti a mládež, poetka, prozaička, redaktorka, učiteľka, televízna a rozhlasová dramatička. Pôsobila ako učiteľka, úradníčka, redaktorka vo vydavateľstve Práca a v detských časopisoch Zornička, Ohník a Slniečko. Pracovala ako učiteľka v Kostol'anoch pod Tribečom. Po roku 1968 sa profesionálne venovala literárnej tvorbe. Písala poéziu, prózu, rozhlasové a televízne rozprávky, pričom jej tematický, žánrový a vekovo-adresný záber bol veľmi rozsiahly. V jej tvorbe dominovali témy prírody, života na dedine i v meste, rodiny, školy, internátu a i.

Literatúra:

Encyclopaedia Beliana. - Zv. 3.: Č-Eg. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2003. - S. 45.

Encyklopédia slovenských spisovateľov. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Obzor, 1984. - S. 100-101.

24.

PÁSZTOR, Ján - 110. výročie narodenia

27. január 1912 Prievidza - 8. november 1988 Nitra

Cirkevný hodnostár, publicista, právnik. Teologické vzdelanie získal na Bohosloveckej fakulte Karlovej univerzity v Prahe. Kňazskú vysviacku prijal v roku 1934 v Nitre. V rokoch 1934-1936 pôsobil ako kaplán v Močenku, neskôr ako správca farnosti v Nitre-Dolnom meste a riaditeľ Biskupského úradu v Nitre. V rokoch 1968-1973 generálny vikár biskupa Eduarda Nécseyho a zároveň sídelný kanonik. Od roku 1973 nitriansky biskup.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 6.: T-Ž. - Bratislava : Veda, 1982. - S. 749.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1052-1054.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 112-113.

25.

ŠTIBRANÝ, Vojtech - 110. výročie narodenia

30. január 1912 Smolenice-Lošonec - 18. február 1964 Pusté Úľany, poch. v Nitre

Historik, archivár, múzejník, pedagóg. Študoval na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, kde bol v r. 1937 promován na doktora filozofie. Po dlhšom pedagogickom pôsobení na gymnáziu v Leviciach a na poľnohospodárskej škole v Zlatých Moravciach pracoval v archíve. V rokoch 1961-1964 pôsobil ako odborný pracovník Slovenského poľnohospodárskeho múzea v Nitre. Zomrel pri autonehode. Napísal aj celý rad príspevkov a štúdií, venovaných prevažne minulosti slovenského roľníckeho ľudu.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 524.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra: Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 179.

FEBRUÁR

26.

WINDISCH, Leopold - 180. výročie úmrtia

25. marec 1765 Hrušovany nad Jevišovkou - 1. február 1842 Budapešť-Pešť (Maďarsko)

Lekár, chirurg. Študoval v Brne, medicínu na univerzite vo Viedni a v Pešti. V r. 1798-1825 pôsobil ako hlavný župný lekár Nitrianskej župy so sídlom v Topoľčanoch, neskôr v Nitre. V r. 1818 napísal slovenskú príručku o besnote, ktorá bola určená najmä dedinským felčiarom. Ako župný lekár navrhol založiť v Nitre nemocnicu pre duševne chorých.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 371-372.

27.

BEŇUŠKA, Pavol - 50. výročie úmrtia

25. január 1911 Veľké Bielice (súčasť Partizánskeho) - 1. február 1972 Topoľčany

Filológ a teológ, publicista, prekladateľ, katolícky kňaz. Študoval v Nitre a v Trnave. Dlhé roky pôsobil v Nitre ako biskupský archivár, ceremoniár a tajomník arcibiskupa Dr. Karola Kmeťka. V r. 1946 pôsobil ako pápežský komorník, od roku 1949 prednášal cirkevné dejiny na Vysokej škole bohosloveckej v Nitre. Venoval sa kresťanskej filozofii, politickým a spoločenským problémom, krajanskému životu, prispieval do kultúrnych a cirkevných časopisov. Prekladal z francúzštiny.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 371.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 97-98.

28.

KOMPÁNEK, Jozef - 105. výročie úmrtia

13. september 1836 Hradište - 2. február 1917 Ostratice

Náboženský spisovateľ, historik, kultúrny pracovník. V rokoch 1845-1851 študoval na gymnáziu v Nitre, teológiu vo Viedni. V roku 1858 pracoval ako aktuár na biskupskom úrade v Nitre. Pôsobil ako kaplán na rôznych miestach. V rokoch 1864-1871 bol farárom v Pruskom, od januára 1872 až do svojej smrti pôsobil v Ostraticiach. Písal básne, kázňami a článkami s náboženskou tematikou prispieval do časopisov a vydal štyri zväzky svojich kázní. Autor publikácie Nitra (1895), v ktorej spracoval stručné dejiny Nitry a jej úlohu v kultúrnych dejinách Slovákov.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 3.: K-M. - Bratislava : Veda, 1979. - S. 127.

Jozef Kompánek 1836 - 1917 : personálna bibliografia ; [zostavila Eva Vicelová]. - [1. vyd.]. - Topoľčany : Tribečská knižnica, 1997. - [20] s.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 713-714.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 173.

Jozef Kompánek autor životopisov nitrianskych osobností a dejín Nitry / Anton Pažitný. In: Nitra. - Roč. 21, č. 2 (1997), s. 21-23.

29.

HUMPL, Ján - 10. výročie úmrtia

23. december 1930 Hostín (okr. Mělník, Česká republika) - 2. február 2012 Šaľa

Pedagóg, inžinier. Pôsobil ako učiteľ Vinárskej školy v Modre, v rokoch 1960-1989 bol riaditeľom Poľnohospodársko-technickej školy, neskôr Poľnohospodárskeho odborného učilišťa v Šali a riaditeľ Stredného odborného učilišťa. Bol zakladateľom chovu koní a zriadil učebný odbor so zameraním na chov koní a jazdectvo. Zaslúžil sa o vznik Strednej poľnohospodárskej technickej školy v Šali a o založenie odboru chovu koní s celoslovenskou pôsobnosťou. Vychovával vynikajúcich parkúrových jazdcov a spolu s Janou Majdlenovou založil úspešný voltížny oddiel. V roku 2009 ocenený Cenou mesta Šaľa.

Literatúra:

Odišiel vzácny človek - náš pán riaditeľ / Magdaléna Birnštejnová. - Fotogr. In: Slovo Šaľanov. - Roč. XVII, č. 3 (2012), s. 9.

Šaľa ocenila osem osobností : odovzdávali Ceny mesta Šaľa / Lea Tóthová. In: Slovo Šaľanov. - Roč. XV, č. 1 (2010), s. 6.

30.

SCHEIMER, Emil - 15. výročie úmrtia

31. december 1923 Hodruša - 4. február 2007 Zlaté Moravce, poch. v Topoľčiankach

Katolícky kňaz. Teológiu študoval na rímsko kat. Cyrilometodskej fakulte v Bratislave. Pôsobil ako kaplán v Zlatých Moravciach, neskôr ako správca fary v Jedľových Kostolnoch a vo Veľkom Záluží. V rokoch 1962-2004 pôsobil v Topoľčiankach, kde zastával úrad okresného dekana dekanátu Zlaté Moravce. V r. 1983 získal titul kanonik. Okrem Topoľčianok spravoval aj filiálku Hostie a Skýcov. Venoval sa údržbe a zveľaďoval miestne chrámy a ich okolie, každoročne organizoval mariánsku púť. Každoročne organizoval aj púť k Panne Márii Karmelskej - Škapuliarskej, ktorá sa v Topoľčiankach koná od roku 1686.

Literatúra:

Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 245.

Zomrel Emil Scheimer / Marián Tomajko. In: Tekovské noviny. - Roč. 17, č. 3 (2007), s. 5.

Životopis miestneho farára vdp. kanonika Emila Scheimera / Anna Lukáčová. In: Karmel. - Roč. 1, č. 1 (2003), s. 8.

31.

VRANA, Štefan - 170. výročie úmrtia

3. marec 1770 Hloža (dnes súčasť Beluše) - 5. február 1852 Budín (dnes Budapešť, Maďarsko)

Kňaz, archidiakon, kazateľ, mecén, bernolákovec. Gymnaziálne štúdiá absolvoval v Trnave. V rokoch 1796-1802 študoval filozofiu a teológiu v Bratislave, vo Vacove a v Pešti. Po krátkom kaplánskom pôsobení ho roku 1803 vymenovali za člena cirkevného konzistória v Trnave. Od roku 1805 prednášal vierouku na piešťanskej teologickej fakulte. Dňa 14. septembra 1810 bol vymenovaný za ostrihomského kanonika. Súčasne prevzal úrad kurátora a slovenského kazateľa pri Kostole sv. Michala v Trnave. Po zrušení tohto kostola odišiel do Nitry, kde sa stal kanonikom a v r. 1818 nitrianskym archidiakonom. V r. 1820 pôsobil ako rektor peštianskeho seminára a neskôr sa stal aj titulárnym opátom svätého Juraja v Zelenom poli.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1485.

32.

ZÁBORSKÝ, Viliam - 40. výročie úmrtia

9. október 1920 Vráble - 5. február 1982 Praha (Česká republika), poch. v Bratislave

Herec, vysokoškolský pedagóg, národný umelec. Rané detstvo prežil vo Vrábľoch. V rokoch 1940-1946 študoval na Univerzite Komenského v Bratislave a v r. 1940-1941 na Hudobnej a dramatickej akadémii v Bratislave. Od roku 1940 bol členom činohry Slovenského národného divadla v Bratislave. Pôsobil ako pedagóg na Štátnom konzervatóriu a od roku 1950 na Vysokej škole múzických umení v Bratislave. Venoval sa javiskovej reči a rozvoju recitátorského umenia. Účinkoval v pásmach poézie, vytvoril mnoho dramatických postáv v inscenáciách, vo filme a v televízii.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M-Ž. - Bratislava : Veda, 1990. - S. 560-561.

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 6.: T-Ž. - Bratislava : Veda, 1982. - S. 478.

33.

GREŠŠO, Ľudovít - 40. výročie úmrtia

3. január 1916 Zvolen - 8. február 1982 Nitra, poch. v Bratislave

Divadelný a filmový herec. V rokoch 1965-1982 herec Divadla Andreja Bagara v Nitre. Vynikajúci predstaviteľ charakterových postáv klasických i súčasných hier. Účinkoval aj vo filme a televízii.

Literatúra:

Divadlo Andreja Bagara v Nitre 70 : 1949 - 2019 / [Miroslav Ballay...[et.al.] ; zostavila Slavka Cívánová]. - 1. vyd. - Nitra ; Bratislava : Divadlo Andreja Bagara v Nitre, Divadelný ústav v Bratislave, 2019. - S. 236-237.

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 426.

Herec s veľkým srdcom / (sy). - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXXVII, č. 2 (2012), s. 6.

34.

NĚCSEY, Eduard - 130. výročie narodenia

9. február 1892 Oslany - 19. jún 1968 Nitra

Cirkevný hodnostár. Študoval na gymnáziu v Nitre, teológiu v Innsbrucku. Od roku 1921 pôsobil v Nitre ako špirituál veľkého seminára. Od r. 1922 bol profesorom teológie na bohosloveckom seminári, tajomníkom a riaditeľom biskupskej kancelárie. V r. 1931 kanonik, v r. 1940 pápežský prelát, v r. 1941 generálny vikár, v r. 1943 titulárny biskup, v r. 1949 apoštolský administrátor nitrianskej diecézy a v r. 1968 titulárny arcibiskup. Zastával funkciu ústredného riaditeľa misijných spolkov na Slovensku. Patril k účastníkom 2. vatikánskeho koncilu a podieľal sa na príprave koncilových dekrétov. Ako popredný cirkevný predstaviteľ sa usiloval o zriadenie arcibiskupstva v Nitre. Napísal aj viacero štúdií s duchovnou tematikou.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 4.: N-Q. - Bratislava : Veda, 1980. - S. 66.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 104-105.

Cirkev uvažuje o blahorečení arcibiskupa / (SITA). - Fotogr. In. My Nitrianske noviny. - Roč. 27, č. 16 (2018), s. 5.

35.

CHRENÓCI-NAGY, Jozef - 130. výročie úmrtia

25. júl 1818 Nitra - 11. február 1892 Nitra

Prírodovedec, lekár. Študoval na gymnáziu v Nitre, medicínu v Pešti a vo Viedni. Úradný župný, od 1848 hlavný lekár Nitrianskej župy. Zakladateľ a prvý predseda Lekársko-lekárnického spolku Nitrianskej župy, založenej v roku 1888 v Nitre, člen Uhorskej prírodovednej a geologickej spoločnosti. V r. 1856-1858 spolu s nitrianskym lekárnikom Adolfom F. Langom založil a redigoval jeden z prvých prírodovedeckých časopisov v Uhorsku Priateľ prírody Uhorska. Autor prác o zdravotnom stave obyvateľstva, liečení epidemických chorôb ako i príručiek z humánnej a veterinárnej medicíny.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 65-66.

Spomínali pri hrobe významného rodáka / Jana Černáková. - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 27, č. 30 (2018), s. 11.

Vynikajúci lekár a prírodovedec / Tibor Babó. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 4, č. 2 (1980), s. 28-30.

36.

SZAKÁLL, František - 85. výročie narodenia

13. február 1937 Mojmirovce - 19. február 2006 Mojmirovce

Športovec, šachista. Bol zakladateľom a predsedom klubu YMCA (Young Men's Christian Association - kresťanské združenie mladých ľudí) na Slovensku, zakladateľom a dlhoročným predsedom Lokomotívy Nitra, predsedom komisie rozhodcov Šachového zväzu Československej telesnej výchovy v Prahe (1972-1982), na úrovni kraja predsedom Krajského šachového zväzu (1992-2000). Bol dlhoročným hráčom i trénerom nielen v šachu, ale aj v stolnom tenise Lokomotíva Nitra. Viedol šachové rubriky v Hlase Nitrianskeho kraja, v Hlase ľudu a v Hlásniku. Patril k zakladajúcim členom a organizátorom šachového oddielu TJ Sokol Mojmirovce.

Literatúra:

Memoriál Františka Szakálla / (FS). - Fotogr. In: My Noviny juhozápadu. - Roč. 20, č. 5 (2011), s. 36.

Šachová škola Františka Szakálla v Nitre / Štefan Kukan. In: Mojmirovčan. - Roč. XV, č. 3 (2009), s. 10.

Za Františkom Szakállom / Alexander Bálint. In: Vrabeľské noviny (Nitrianske noviny). - Roč. 15, č. 9 (2006), s. 34.

Zomrel významný šachista - náš rodák František Szakáll / Štefan Kukan. In: Mojmirovčan. - Roč. 12, č. 4 (2006), s. 14.

37.

VALAŠŤAN-DOLINSKÝ, Ján - 130. výročie narodenia

15. február 1892 Békéšcaba (Maďarsko) - 2. marec 1965 Nitra, poch. v Martine

Pedagóg, hudobný skladateľ, publicista, zberateľ ľudových piesní. Pôvodným povoláním učiteľ, slovenský národovec. Zbieral a upravoval ľudové piesne, viedol viaceré spevácke zbory. Vydal niekoľko zborníkov ľudových piesní i teoretických prác o hudbe. Rozsiahla bola jeho recenzentská a kritická publicistika v hudobných a kultúrnych časopisoch. Patril k priekopníkom esperanta na Slovensku. Vydal slovensko-esperantský slovník a do esperanta preložil i niektoré diela slovenskej literatúry.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 6.: T-Ž. - Bratislava : Veda, 1982. - S. 235-236.

Pedagogická encyklopédia Slovenska. - Zv. 2.: P-Ž. - Bratislava : Veda, 1985. - S. 523-524.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 211-212.

38.

TOMASCHEK, Ján - 165. výročie narodenia

18. február 1857 Sereď - 18. júl 1950 Brugg (Švajčiarsko), poch. v Sereďi

Staviteľ, projektant. Stredoškolské štúdiá ukončil v Bratislave, odborné vysokoškolské vzdelanie získal v Karlsruhe a Zürichu. Do Nitry sa presťahoval v roku 1894 a založil tu stavebný podnik. Bol vynikajúcim projektantom a mnohé jeho stavby sú i v súčasnosti okrasou mesta Nitry.

Literatúra:

Nitra : moje rodné mesto alebo osemdesiat rokov pod Zoborom / Štefan Košován. - 1. vyd. - Nitra : Štefan Košován, 2018. - S. 38-42.

Šaľa / Ladislav Bukovszky... [et al.] ; zostavovateľka Veronika Nováková. - Šaľa : Mesto Šaľa, 2004. - S. 134,137.

Stavbami upevnená história mesta pod Zoborom / Štefan Košován. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXVI č. 2 (2002), s. 22-23.

39.

HLAVÁČ, Ľudovít - 15. výročie úmrtia

1. apríl 1921 Lúčnica nad Žitavou - 18. február 2007 Bratislava

Novinár, redaktor, publicista, výtvarný teoretik. Študoval na gymnáziu v Zlatých Moravciach a Šuranoch. Pracoval ako vydavateľský redaktor v Katolíckych novinách, neskôr v časopise Výtvarný život. Od konca 50. rokov 20. storočia sa zaoberal dejinami a teóriou fotografie, špecializoval sa na dejiny slovenskej fotografie, koncepčne pripravil množstvo fotografických výstav a katalógov. Publikoval u nás i v zahraničnej tlači o výtvarnej tvorbe, výtvarníkoch, state z teórie a histórie fotografie. V r. 1969 spoluzakladateľ komornej galerijnej fotografie Profil v Bratislave.

Literatúra:

Encyclopaedia Beliana. - Zv. 6.: His - Im. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2010. - S. 31.

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 2.: E-j. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 260.

Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-1999. - 3.: H. - Ostrava : Výtvarné centrum Chagall, 1999. - S. 159.

Kto napíše túto knihu? : rozhovor s Ľudovítom Hlaváčom / Ľudovít Hlaváč, -SO-. In: Katolícke noviny. - Roč. 108, č. 41 (1993), s. 11.

40.

MATUŠINEC, Vojtech - 105. výročie narodenia
30. výročie úmrtia

19. február 1917 Nitra - 28. september 1992 Nitra, poch. v Bratislave

Akademický sochár, výtvarník. Po stredoškolských štúdiách na nitrianskych školách absolvoval Školu umeleckých remesiel v Bratislave. Študoval na akadémiách výtvarných umení v Belehrade, Sofii a v rokoch 1938-1941 a 1945-1946 v Prahe u prof. K. Dvořáka. Po štúdiách pracoval ako scénograf v Nitre a od roku 1949 v Bratislave, kde bol vedúcim redaktorom výtvarného oddelenia vydavateľstva Obzor. Od roku 1966 sa venoval monumentálnej tvorbe. Je autorom mnohých umeleckých diel viažucich sa na slovenské dejiny, najmä na obdobie Veľkej Moravy a Nitrianskeho kniežatstva. Venoval sa aj reliéfnej tvorbe a medailérstvu.

Literatúra:

Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2002 - 8.: Man-Miž. - Ostrava : Výtvarné centrum Chagall, 2002. - S. 159-160.

Významné osobnosti Nítry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 92-93.

41.

HORÁKOVÁ - GAŠPARÍKOVÁ, Anna - 35. výročie úmrtia

28. október 1896 Martin - 23. február 1987 Martin

Historička, literárna historička, kritička, editorka, archivárka, prekladateľka. V rokoch 1924-1928 študovala na filozofickej fakulte v Prahe históriu a československú filológiu. V rokoch 1929-1936 bola správkyňou osobného archívu a literárnou tajomníčkou prezidenta T. G. Masaryka v Prahe, Lánoch, Topoľčiankach a v Židlochoviciach. Pracovala v národných a kultúrnych spolkoch v r. 1923-1927 v ústrednom výbore Živeny. Autorka monografických prác, článkami prispievala do slovenských a českých časopisov.

Literatúra:

Encyklopédia slovenských spisovateľov . - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Obzor, 1984. - S. 205.

Lexikón slovenských žien / zodpovedný redaktor : Augustín Maňovčík ; hlavné autorky a odborná redakcia : Ľudmila Ďuranová, Anna Šourková, Alena Tábovecká. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 89.

MAREC

42.

BRANDL, Anton Norman - 205. výročie narodenia

1. marec 1817 Litomyšl (Česká republika) - 15. marec 1893 Bratislava

Sochár, reštaurátor, rezbár. V rokoch 1833-1837 študoval na výtvarnej akadémii vo Viedni. V rokoch 1862-1867 pracoval v Nitre na plastikách a stĺpoch pre kapitolu. Je pravdepodobne autorom mariánskeho stĺpa na námestí v Nitre z r. 1881. V Jelenci vytvoril súsošie Dvanásť apoštolov s Kristom.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 538.

Významné osobnosti Nítry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 168.

43.

KRIVOSUDSKÝ, Ivan - 95. výročie narodenia

1. marec 1927 Bratislava - 4. december 2010 Trnava

Herec. Gymnaziálne štúdiá absolvoval v Zlatých Moravciach. V rokoch 1946-1948 študoval na Právnickej fakulte Univerzity Komenského. V roku 1951 absolvoval štúdium herectva na Štátnom konzervatóriu v Bratislave. V rokoch 1949-1994 pôsobil ako člen činohry Novej scény v Bratislave. Stvárnil množstvo vedľajších postáv vo filme a v televízii. Venoval sa aj dabingu.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 633.

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 3.: K-M. - Bratislava : Veda, 1979. - S. 244.

44.

DLHOVSKÝ, Jozef - 235. výročie narodenia
165. výročie úmrtia

1. marec 1787 Opatovce nad Žitavou (Žitavany, dnes súčasť Zlatých Moraviec) - 11. marec 1857
Topoľčianky

Náboženský spisovateľ, katolícky kňaz. V rokoch 1808-1812 študoval teológiu na univerzite v Pešti. Pôsobil v Tölgyesi ako kaplán, v rokoch 1815-1817 profesor náboženstva a študijný dozorca na gymnáziu v Trnave, od roku 1817 katolícky kňaz v Topoľčiankach. Autor teologickej práce, príležitostných latinských básní, kázni a dejín farnosti v Topoľčiankach. Podporovateľ bernolákovcov.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 244-245.

Lexikón kňazských osobností / Ondrej Valach. In: Požitavské noviny. - Roč. 6, č. 10 (2001), s. 7.

45.

MALATINEC, Emil - 75. výročie narodenia

2. marec 1947 Nové Zámky - 2. marec 2010 Nitra

Pedagóg, hudobný dirigent. Štúdium spevu absolvoval v Žiline a dirigovanie zboru v Bratislave. Od roku 1994 pôsobil ako pedagóg na Katedre hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa, v rokoch 1993-1999 na Gymnáziu svätého Cyrila a Metoda v Nitre. V roku 1982 založil pri Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre miešaný spevácky zbor Cantantína.

Literatúra:

Hudobný slovník : bibliografia hudobníkov, hudobných interpretov a podujatí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce ; [spracovala Viola Bieliková]. - 1. vyd. - Nitra : Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre, 2019. - S. 24.

Pátranie po zabudnutých skladateľoch mesta Nitry / - os -. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXIII, č. 4 (1999), s. 24-25.

46.

HORŇAJ, Adam Ambróz - 170. výročie úmrtia

2. apríl 1791 Trenčianske Teplice - 2. marec 1852 Cluj (Rumunsko)

Matematik, stredoškolský profesor, historik. Rétorické štúdiá absolvoval v Trenčíne. V roku 1809 vstúpil do piaristickej rehole. V r. 1818-1820 študoval teológiu v Nitre a vo Svätom Jure. V r. 1820 bol vysvätený za kňaza. Pôsobil ako profesor gymnázia v Nitre a v r. 1821-1825 ako profesor matematiky, geometrie a všeobecných dejín na piaristickej škole v Nitre. Popredný školský pracovník, tvorca učebníc a článkov v odborných časopisoch.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 514 - 515.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 382.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 172.

47.

PAULIK, Ondrej - 95. výročie úmrtia

29. november 1840 Podvažie-Považská Bystrica - 3. marec 1927 Nitra

Lesný inžinier, vinohradník. V Nitre pôsobil ako lesný inžinier Nitrianskeho biskupstva. Po katastrofálnej fyloxére v roku 1882 obnovil zoborské vinice odrodami Klevner (Rulandské šedé) a Rizling vlašský štepením na americký podpník. Bol nielen lesníkom, ale aj vynikajúcim ovocinárom a vinohradníkom. Svojimi radami pomáhal pri zveľaďovaní zoborského vinohradníctva i ovocinárstva.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 113.

Pred 140 rokmi fyloxéra napadla Zoborské vinice - Ondrej Paulik obnovil Zoborské vinice / Ján Kratochvíl. - Fotogr. In: Nitrianske Echo. - Roč. 9, č. 40 (2014), s. 11.

48.

KIŠ, Milan - 15. výročie úmrtia

3. august 1934 Bratislava - 5. marec 2007 Nitra

Herec. Od roku 1965 člen súboru Divadla Andreja Bagara v Nitre, okrem sezóny 1966-1967, keď bol členom Tatra revue v Bratislave. Na svojom konte má desiatky divadelných a filmových postáv. Popularitu mu priniesli zväčša komické postavy vo filme a televízii. Za svoj výkon v postave mliekara Tovjeho v muzikáli Fidlikant na streche (1997) získal ako prvý Cenu Jozefa Kronera. Pre deti vytvoril aj množstvo postáv v televíznych seriáloch a rozprávkach.

Literatúra:

Divadlo Andreja Bagara v Nitre 70 : 1949 - 2019 / [Miroslav Ballay...[et.al.] ; zostavila Slavka Civiňová]. - 1. vyd. - Nitra ; Bratislava : Divadlo Andreja Bagara v Nitre, Divadelný ústav v Bratislave, 2019. - S. 240.

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 566.

Odišli do hereckého neba / Ľudmila Synaková. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. 35, č. 11 (2010), s. 8-9.

49.

KOVÁČIK, Ján - 95. výročie narodenia

6. marec 1927 Handlová - 11. september 2016 Bratislava

Herec. Študoval na gymnáziu v Zlatých Moravciach, potom na obchodnej akadémii. V roku 1949 absolvoval štúdium herectva na Štátnom konzervatóriu v Bratislave. Od roku 1956 až do roku 1980 bol členom Krajského divadla a neskôr Divadla Andreja Bagara v Nitre. Na doskách nitrianskeho divadla

stvárnil vyše 120 postáv a odohral množstvo predstavení. V rokoch 1959-1972 patril k najobsadzovanejším charakterovým hercom. Naposledy pôsobil na bratislavskej Novej scéne. Účinkoval aj vo filmoch a v televízii.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 607-608.

Svet i javisko opustil herec Ján Kováčik. - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 25, č. 37 (2016), s. 10.

50.

MURÁNI-NEŽATICKÝ, Jozef - 120. výročie narodenia

7. marec 1902 Nežatice-Malé Ripňany - 20. máj 1986 Nitra

Učiteľ, prozaik, spisovateľ pre deti a mládež. Absolvoval učiteľský ústav v Lučenci. V rokoch 1927-1962 pôsobil ako učiteľ v Nitre. Popri pedagogickej práci sa venoval literárnej tvorbe pre deti a mládež. Prispieval do časopisov pre deti ako Priateľ dietok a Zornička rozprávkami, povestami, kratšími historickými prózami a mravoučnými príbehmi. Jeho literárna tvorba sa vyznačuje vlastenecko-religióznym pátosom.

Literatúra:

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maťovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 334.

Slovník slovenských spisovateľov pre deti a mládež / zostavovateľ a vedecký redaktor Ondrej Sliacky. - Bratislava : Literárne informačné centrum, 2005. - S. 237.

51.

KORCOVÁ, Tatiana - 85. výročie narodenia
25. výročie úmrtia

7. marec 1937 Trenčianska Teplá - 12. november 1997 Bratislava

Fyzička, vysokoškolská učiteľka. Roku 1959 absolvovala štúdium fyziky a chémie na Fakulte prírodných vied Vysokej školy pedagogickej v Bratislave, v r. 1963-1997 pôsobila na Katedre fyziky na Pedagogickej fakulte v Nitre. Venovala sa výskumu kozmického žiarenia a častíc s vysokou energiou, hlavne slnečného vetra a rádiového žiarenia zo Slnka. Odborné články a štúdie publikovala v Zborníku Pedagogickej fakulty v Nitre a v Učiteľských novinách. Autorka návrhu novej koncepcie prípravy učiteľov I. stupňa základnej školy a fyzikálnej časti prírodovedy na Pedagogickej fakulte v Nitre. Od r. 1970 spolupracovala s Geofyzikálnym ústavom SAV v Bratislave a s Geofyzikálnym observatóriom v Hurbanove.

Literatúra:

Lexikón slovenských žien / zodpovedný redaktor : Augustín Maťovčík ; hlavné autorky a odborná redakcia : Ľudmila Ďuranová, Anna Šourková, Alena Tábovecká. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S.126.

52.

ZLATŇANSKÝ, Jozef - 95. výročie narodenia
5. výročie úmrtia

13. marec 1927 Topoľčianky - 11. február 2017 Nitra

Teológ, filozof, publicista. Študoval teológiu v Bratislave a v Ríme. V rokoch 1961-1964 bol profesorom filozofie na Pápežskom regionálnom seminári v Catanzaro, v rokoch 1964-1966 pôsobil na Sekretariáte vieroučnej komisie Druhého vatikánskeho koncilu. V rokoch 1966-1984 pracovník Kongregácie pre vieroučné otázky. Roku 1981 pápežský prelát, od roku 1984 podpredseda Kongregácie pre vieroučné otázky, v r. 1997 sekretár Stálej interdikasteriálnej komisie pre východnú Európu a zároveň titulárny biskup diecézy Montefiascone. Jeho biskupská vysviacka sa konala v Topoľčiankach 20. júla 1997. Od roku 1990 bol členom Pápežského výboru pre medzinárodné eucharistické kongresy. V júli 2006 sa definitívne vrátil na Slovensko. Tajomník Pápežskej stálej interdikasteriálnej komisie pre Cirkev vo východnej Európe. Bol publicisticky činný a prispieval do časopisov. Autor viacerých monografických prác. Prekladal teologické diela z taliančiny a nemčiny do slovenčiny. V r. 2006 dal v Topoľčiankach postaviť Dom blahoslavenej sestry Zdenky.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1532-1533.

Kto je kto : Jozef Zlatňanský / František Novajovský. In: Slovenské národné noviny. - Roč. 13, č. 19 (2002), s. 7.

53.

SPIŠÁK, Karol - 15. výročie úmrtia

17. august 1941 Bratislava - 13. marec 2007 Bratislava, poch. v Nitre

Televízny a divadelný režisér, herec. Študoval na Pedagogickej fakulte v Nitre a v rokoch 1960-1964, odbor divadelnej réžie, na Divadelnej fakulte Vysokej školy múzických umení v Bratislave. Od roku 1965 pôsobil ako režisér, v r. 1968-1970 a od 1984 ako umelecký šéf Divadla Andreja Bagara v Nitre. Od roku 1994 bol riaditeľom Starého divadla v Nitre. Vytvoril množstvo filmových a televíznych postáv a ako režisér nakrútil veľa televíznych inscenácií a filmov. V marci 2009 bolo Staré divadlo v Nitre na jeho počesť premenované na Staré divadlo Karola Spišáka v Nitre.

Literatúra:

Divadlo Andreja Bagara v Nitre 70 : 1949 - 2019 / [Miroslav Ballay...[et.al.] ; zostavila Slavka Cíváňová]. - 1. vyd. - Nitra ; Bratislava : Divadlo Andreja Bagara v Nitre, Divadelný ústav v Bratislave, 2019. - S. 41-57.

Odhalia sochu Karola Spišáka / (SD). In: My Nitrianske noviny. - Roč. 25, č. 5 (2014), s. 13.

Staré divadlo sa bude volať po Spišákovi / (MH). In: My Nitrianske noviny. - Roč. 18, č. 9 (2009), s. 4.

Zomrel režisér a herec Karol Spišák / (bej). In : Nitrianske Echo. - Roč. 2, č. 10 (2007), s. 2.

54.

ALAGOVIČ, Alexander - 185. výročie úmrtia

30. december 1760 Malženice - 18. marec 1837 Záhreb (Chorvátsko)

Cirkevný hodnostár, pedagóg, bernolákovec. Študoval na gymnáziu v Trnave a v Nitre, teológiu na univerzite v Budíne. Pôsobil ako farár v Močenku a ako profesor a správca kňazského seminára v Nitre. Zakladajúci člen a mecén Slovenského učeného tovaríšstva, podporovateľ Spolku milovníkov reči a literatúry slovenskej.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 10.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 167.

Premeny seminára svätého Ladislava v Nitre v archívnych prameňoch 18. storočia / Marek Ďurčo. In: Konštantínove listy. - Roč. 6, (2013), s. 140-160.

55.

PÁZMÁNĚ, Peter - 385. výročie úmrtia

4. október 1570 Oradea (Rumunsko) - 19. marec 1637 Bratislava

Náboženský spisovateľ, cirkevný hodnostár, politik. V rokoch 1601-1603 pôsobil ako misionár v Šali a v Košiciach. V r. 1607-1616 pôsobil na dvore nitrianskeho biskupa a ostrihomského arcibiskupa F. Forgáča. V r. 1616 zastával funkciu ostrihomského arcibiskupa a v r. 1629 kardinála v Trnave. Podporoval budovanie cirkevných škôl, ústavov a činnosť reholí. Pre svetských študentov založil gymnázium v Trnave, v Bratislave a v r. 1635 univerzitu v Trnave. Celý svoj život venoval upevneniu katolicizmu v Uhorsku. Preložil diela Tomáša Kempanského, písal kázne, modlitebné knihy, ale najmä polemiky. Svojim rozsiahlym náboženským dielom položil základy maďarskej barokovej literatúry.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1061-1063.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 177.

Šaľa : kapitoly z histórie mesta / Karol Šmida. - [1. vyd.]. - Šaľa : Mestský úrad, 1993. - S. 66-68, 140-143.

Kardináli v dejinách Slovenska / Viliam Judák. In: Kultúra. - Roč. II, č. 12 (1999), s. 1, 6-7.

56.

FUSKOVÁ, Gabriela - 40. výročie úmrtia

20. február 1935 Alešince - 22. marec 1982 Nitra

Herečka, bábkoherečka, úradníčka, inšpicientka. V rokoch 1965-1982 pôsobila v Bábkovom divadle v Nitre ako bábkoherečka a inšpicientka. Stvárňovala prevažne postavy dievčat, mladých žien a rozprávkových bytostí v divadelných hrách domácich i zahraničných autorov.

Literatúra:

Lexikón slovenských žien / zodpovedný redaktor : Augustín Maťovčík ; hlavné autorky a odborná redakcia : Ľudmila Ďuranová, Anna Šourková, Alena Tábovecká. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 65.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 170.

57.

DUŠEK, Bohumil - 120. výročie narodenia

23. marec 1902 Dobrá Voda u Hořic (Česká republika) - 6. júl 1981 Nitra

Poľnohospodársky odborník, pedagóg, vedec, výskumník. V rokoch 1952-1956 prvý rektor Vysokej školy poľnohospodárskej (dnes Slovenská poľnohospodárska univerzita) v Nitre, r. 1956-1960 jej prorektor, r. 1963-1964 prodekan Prevádzkovo-ekonomickej fakulty. Do r. 1973 prednášal technológiu živočíšnych výrobkov, mäsa a iných živočíšnych produktov a tovaroznalectvo. Významné úsilie venoval dokončeniu výstavby, materiálnemu a personálnemu budovaniu školy a rozvoju poľnohospodárskej vedy. Prispel k rozvoju vedeckého výskumu v mliekarstve a syrárstve na Slovensku. Od roku 1969 bol členom Slovenskej poľnohospodárskej akadémie. Autor a spoluautor viac ako 60 monografií, článkov a štúdií.

Literatúra:

Encyclopaedia Beliana. - Zv. 3.: Č-Eg. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2003. - S. 619.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 531.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 34-35.

58.

KASZÁS, Attila - 15. výročie úmrtia

16. marec 1960 Šaľa - 23. marec 2007 Budapešť (Maďarsko)

Herec. Svoje detstvo prežil vo Vlčanoch a v Žihárči. Herectvo vyštudoval v Budapešti. Svoju hereckú kariéru odštartoval v roku 1984 v divadle Vígszínház. V roku 2003 sa stal členom maďarského národného divadla Nemzeti Színház v Budapešti. Bol mimoriadne populárny a pôsobil vo viacerých maďarských divadlách. Účinkoval vo viac ako 50 divadelných hrách a v desiatkach hudobných predstavení. Preslávil sa účinkovaním v množstve maďarských filmov a účinkovaním v Maďarskom národnom divadle. V roku 2003 daroval sedliacky dom svojho strýka v Žihárči obecnému úradu na vytvorenie dedinského múzea. V roku 2005 bolo toto múzeum otvorené a je venované jeho pamiatke.

Literatúra:

Hudobníci okresu Komárno : biobibliografický slovník hudobných skladateľov, interpretov a spevákov ; [zostavila Eva Ďurčová]. - [1. vyd.]. - Komárno : Podunajská knižnica, 2003. - S. 30.

Múzeum Attilu Kaszása / Ondrej Sivčák. In: My Noviny juhozápadu. - Roč. 16, č. 46 (2007), s. 8.

Rozlúčili sa s hercom / [autor] - petr -. - Fotogr. In: My Noviny juhozápadu. - Roč. 16, č. 16 (2007), s. 9.

Žihárec spomína na svojho rodáka Attilu Kaszása hudbou a tancom / Stano Šimo. In: My Noviny juhozápadu. - Roč. 19, č. 32 (2010), s. 7.

59.

DEŽERICKÝ (Desericius), Jozef Inocent - 320. výročie narodenia

25. marec 1702 Dolné Orešany - 16. november 1765 Vác (Maďarsko)

Teológ, historik, diplomat, stredoškolský profesor. Študoval v Nitre. V rokoch 1728-1729 pôsobil ako profesor rádového gymnázia, v r. 1732-1733 ako profesor teológie. Autor diela o veľkomoravských tradíciách Nitry a najstarších uhorských dejinách. Písal i prírodovedné pojednania, básne a náboženskú literatúru. Bol vynikajúci rečník.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 245-246.

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-D. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 502.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 237-238.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 468-469.

60.

MACHÁČEK, Pavol - 135. výročie narodenia

25. marec 1887 Holíč - 2. január 1969 Holíč

Kňaz, verejný činiteľ, publicista, historik, redaktor. Teológiu študoval v Ostrihome a v Innsbrucku. V rokoch 1931-1938 pôsobil ako farár v Šali. Zaujímal sa o dejiny mesta Šaľa a jej okolia a spracoval dejiny Šale do konca 18. storočia. Autor knihy Šaľa v dejinách (1935).

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 857-859.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 23.

Šaľa / Ladislav Bukovszky ... [et al.] ; zostavovateľka Veronika Nováková. - Šaľa : Mesto Šaľa, 2004. - S. 203-204.

Vitajte v mesta Šaľa / Text : Július Morávek. - Šaľa : Focesa, 2008. - S. 35.

61.

NÉČEI (Nécsey), Štefan - 120. výročie úmrtia

12. február 1870 Vráble - 26. marec 1902 Mníchov (Nemecko)

Maliar, ilustrátor. Študoval na gymnáziu v Nitre, neskôr výtvarníctvo na Výtvarnej akadémii v Mníchove a Paríži. V rokoch 1891-1894 žil vo Vrábľoch, neskôr v Mníchove. Vynikal najmä v ilustrátorskej tvorbe. Jeho verné kresby motýľov a vtákov boli použité v prírodopisných encyklopédiách a publikáciách. Venoval sa prevažne dokumentárne vernej kresbe motýľov a vtákov Tekovskej župy (vrábeľského regiónu) a vytvoril i niekoľko portrétov členov svojej rodiny.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 4.: N-Q. - Bratislava : Veda, 1980. - S. 66.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 266.

140. výročie narodenia Štefana Nécsey / J. Valach. In: Naše Vráble. - Roč. VII, č. 4 (2010), s. 7.

62.

BITTER, Karol - 5. výročie úmrtia

17. jún 1935 Zlaté Moravce - 30. marec 2017 Nitra

Lekár, rádiológ. Študoval na Lekárskej fakulte v Prahe a v Brne. Od r. 1960 pracoval na Chirurgickom a Rádiodiagnostickom oddelení Nemocnice s poliklinikou Nitra. V roku 1966 nastúpil na miesto primára RTG oddelenia Nemocnice s poliklinikou v Šali. Dlhoročné skúsenosti zúročil aj v Špecializovanej nemocnici sv. Svorada Zobor v Nitre, ako aj v Centre zdravotnej starostlivosti Duslo Šaľa. Od roku 1946 bol Členom Červeného kríža. Stál pri vybudovaní osteodenzitometrického pracoviska na Zobore. Zastával funkciu predsedu Slovenskej únie proti osteoporóze. Od roku 2001 každoročne v Nitre organizoval vedecko-odbornú konferenciu - Západoslovenské dni o osteoporóze. Výsledky svojej odbornej práce prezentoval v mnohých publikáciách a na odborných podujatiach. Nositeľ viacerých vyznamenaní a ocenení.

Literatúra:

Rozlúčka s výnimočným človekom. - Fotogr. In: Slovo Šaľanov. - Roč. XXII, č. 4 (2017), s. 23.

Zomrel Karol Bitter / Daniel Matula. In: Nitrianske Echo. - Roč. 12, č. 21 (2017), s. 4.

Zomrel nositeľ Ceny primátora - MUDr. Karol Bitter, CSc. / Daniel Magula. In: Nitra. - Roč. XXXXI, č. 6 (2017), s. 5.

APRÍL

63.

KOVÁČ, Ján - 45. výročie úmrtia

21. december 1918 Nová Ves nad Žitavou - 3. apríl 1977 Bojnice, poch. v Novej Vsi nad Žitavou

Historik, múzejník. Po štúdiách na gymnáziu v Zlatých Moravciach vyštudoval na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave odbor dejepis a slovenčinu. Pôsobil ako stredoškolský profesor vo Zvolene, v rokoch 1944-1946 profesor gymnázia v Nitre. V roku 1952 prešiel pracovať na úsek múzejníctva. Bol riaditeľom Krajského múzea v Banskej Bystrici a od roku 1961 pracovník Vlastivedného múzea v Bojniciach. Autor štúdií a článkov z dejín Prievidze a Handlovej, zostavil monografiu o Bojniciach a zredigoval zborník Horná Nitra.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 206.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 174.

64.

PALLYA, Štefan - 220. výročie úmrtia

10. september 1740 Levice - 6. apríl 1802 Budapešť-Pešť (Maďarsko)

Pedagóg, kňaz, spisovateľ. V rokoch 1773-1776 riaditeľ konviktu v Nitre. Významný pedagóg, presadzoval reformy v školskom systéme. Zakladal školské knižnice, nové katedry a kabinety, presadzoval nový typ internátnej školy. Bol autorom pedagogických rozpráv, divadelných školských hier, vlasteneckých drám. Preložil niekoľko nemeckých školských hier do maďarčiny. Tlačou mu vyšlo niekoľko verejných prejavov.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1039.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 387.

65.

ESTERHÁZY, Mikuláš - 440. výročie narodenia

8. apríl 1582 Galanta - 11. september 1645 Grosshöflein (Rakúsko), poch. v Trnave

Krajinský hodnostár, uhorský palatín. Študoval na jezuitských školách v Trnave, Šali a vo Viedni. V rokoch 1609-1611 bol pobočníkom hlavného kapitána Františka Magócsiho, v r. 1618-1638 zvolenský a súčasne v r. 1626-1645 aj šopronský župan. Pôsobil ako kráľovský radca, hlavný dvoran a v r. 1619 hlavný kapitán Nových Zámkov a stredoslovenských banských miest. V r. 1622 krajinský sudca, od 1625 palatín Uhorska. Bol veľkým prívržencom Petra Pázmánya a rekatolizačných ideí. Zúčastnil sa protitureckých bojov a víťaznej bitky pri rieke Nitra v roku 1623. V roku 1613 bol povýšený do barónskeho, v r. 1626 do grófskeho stavu. V roku 1618 dostal vyznamenanie rytiera Zlatej ostrohy a v r. 1628 ako prvý v Uhorsku dostal vyznamenanie Rádu zlatého rúna.

Literatúra:

Šaľa / Ladislav Bukovszky ... [et al.]; zostavovateľka Veronika Nováková. - Šaľa : Mesto Šaľa, 2004. - S. 198.

Zabudnutí hrdinovia protitureckých bojov / Miroslav Eliáš. - 1. vyd. - [S.l.] : Miroslav Eliáš, vlastným nákladom, 2013. - S. 151-159, 218.

Hýbali monarchiou, no pohli Európou : šľachtické rody na Slovensku: Esterháziovci / Viera Legerská. - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 27, č. 12 (2018), s. 10.

66.

JANŠÁK, Štefan - 50. výročie úmrtia

14. september 1886 Osuské - 8. apríl 1972 Bratislava

Archeológ, historik, stavebný inžinier, spisovateľ. V r. 1899-1900 študoval v Diakovciach, gymnázium v Hodoníne a Vysoké učení technické v Brne. V rokoch 1910-1914 redigoval Nový domový kalendár. Organizačne sa venoval ľudovému, organizoval ochotnícke divadlo, prednášal na večerných ľudových kurzoch a zakladal ľudové knižnice. Prispel k výstavbe mostov, vodných ciest. Ťažiskom jeho vedeckých a publicistických úsilí bola archeológia. Ako prvý odborník skúmal Zemný hrad vo Vrábľoch a hradisko pri Žitavciach.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin: Matica slovenská, 1987. - S. 533-534.

67.

BARTAKOVIČ, Vojtech - 230. výročie narodenia

9. apríl 1792 Lefantovce-Horné Lefantovce - 30. máj 1873 Eger (Maďarsko), poch. v Dolných
Lefantovciach

Náboženský spisovateľ, cirkevný hodnostár. Pôsobil ako kaplán v Šali. V r. 1844-1850 rožňavský biskup, od 1850 arcibiskup v Jágri. Podporoval šírenie bernolákovskej slovenčiny v záujme rozvoja pastoračnej činnosti. Autor náboženských prác, hlavne kázní. Skutočný tajný radca, nositeľ Veľkokríža radu svätého Štefana.

Literatúra:

Encyclopaedia Beliana. - Zv. 1.: A-Belk. - Bratislava : Encyklopedický ústav SAV a Veda, 1999. - S. 630.

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-D. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 153.

68.

STRITZ, František - 85. výročie narodenia

12. apríl 1937 Vrútky - 27. november 2000 Nitra

Grafológ, stavebný inžinier. Prevažnú časť svojho života prežil v Nitre. Študoval na gymnáziu v Martine a v roku 1959 ukončil štúdium na Vysokej škole lesníckej a drevárskej vo Zvolene. V roku 1992 založil grafologický krúžok pri OOS v Nitre. Bol dlhoročným spolupracovníkom Ponitrianskeho osvetového strediska v Nitre a zakladajúcim členom Slovenskej grafologickej spoločnosti so sídlom v Nitre.

Literatúra:

Písmo je zrkadlom ľudskej duše : zhovárame sa s grafológom Ing. Františkom Stritzom / Mária Kočnerová. In: Roľnícke noviny. - Roč. 70, č. 129 (2000), s. 1, 2.

Rozlúčka s grafológom / - TASR - . In: Nitrianske noviny. - Roč. Roč. IX, č. 49 (2000), s. 4.

Záhľadné kódy duše : stavebný inžinier František Stritz z Nitry sa upísal grafológii / Ján Karásek. In: Moment. - Roč. 3, č. 36 (2000), s. 22-24.

69.

TOLNAI, Július - 105. výročie narodenia
25. výročie úmrtia

12. apríl 1917 Nitra - 12. máj 1997 Nitra

Hudobník, huslista, pedagóg. Dlhé roky učil na Hudobnej škole v Nitre a osem rokov bol aj jej riaditeľom. Ako huslista vystupoval sólovo na koncertoch a pri rôznych slávnostných príležitostiach a kultúrnych podujatiach. Úspešne viedol aj detský orchester, s ktorým často vystupoval. Počas svojho aktívneho pôsobenia na poli hudby pripravil pre budúcnosť mnohých vynikajúcich huslistov. Nazývali ho nitrianskym Paganinim.

Literatúra:

Strata, ktorú už nič nenahradí. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXI, č. 7 (1997), s. 22.

70.

JAVOR, Pavol - 20. výročie úmrtia

3. december 1923 Hontianske Nemce - 13. apríl 2002 Nitra

Vysokoškolský pedagóg, folklorista, choreograf, etnograf, etnomuzikológ, upravovateľ ľudových piesní, režisér. V roku 1967 založil pri vtedajšej Ľudovej škole umenia v Nitre prvú detskú ľudovú hudbu, detskú cimbalovku "Nitran". Pôsobil ako umelecký vedúci vysokoškolského folklórneho súboru Ponitran pri Pedagogickej fakulte v Nitre. Zbieral informácie zo všetkých oblastí ľudovej kultúry, ľudové piesne, zvyky, obyčaje, tance v regiónoch Ponitria, Tekova, Hontu, Gemera i u Slovákov žijúcich v zahraničí, najmä v rumunskom Bihore a Benáte.

Literatúra:

Žil som piesni / Gabriela Javorová. - 1. vyd. - Nitra : Dom Matice slovenskej, 2003. - 54 s.

Pavol Javor svoj život zasvätil ľudovej hudbe a ľudovej kultúre: založil viac ako desať folklórnych a hudobných súborov / - si - . - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXIV, č. 7-8 (2000), s. 34-35.

71.

KOŽUCHOVÁ (rod. Számelová), Mária - 10. výročie úmrtia

12. máj 1923 Nagybánhegyes (Maďarsko) - 15. apríl 2012 Nitra

Bábkoherečka. Po presídlení na Slovensko, v roku 1948 bývala v Nedede. V rokoch 1953-1983 bola členkou Bábkového divadla v Nitre. Výrazná osobnosť slovenského bábkohereckého majstrovstva, popredná predstaviteľka nitrianskej bábkovodičskej školy.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 612.

Snívajte s nami : monografia k 60. výročiu Starého divadla Karola Spišáka v Nitre / Ida Hledíková ; [autorka anglického prekladu Mária Švecová]. - [1. vyd.]. - Nitra ; Bratislava : Staré divadlo Karola Spišáka, Vysoká škola múzických umení, 2011. - 139 s.

72.

ČEPELÁK, Juraj - 105. výročie narodenia

21. apríl 1917 Pavlovice (Česká republika) - 1. október 2000 Nitra

Zoológ-dipterológ, ochranár prírody, vysokoškolský učiteľ. Od roku 1952 pôsobil na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre, v rokoch 1973-1977 v Ústave experimentálnej farmakológie SAV v Bratislave. Popredný slovenský i medzinárodne uznávaný dipterológ a ochranár prírody. Jeden zo zakladateľov a budovateľov Ústavu zoológie a Katedry zoológie na Vysokej škole poľnohospodárskej (dnes Slovenská poľnohospodárska univerzita) v Nitre, školiteľ diplomantov a aspirantov, autor a spoluautor vysokoškolských učebných textov, zostavovateľ a spoluautor monografických diel a vedeckých štúdií. Nositeľ významných ocenení.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 133-134.

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-D. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 360.

Zoológ, entomológ a pedagóg Doc. RNDr. Juraj Čepelák, CSc. / Anton Pažitný. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXI, č. 4 (1997), s. 20-23.

73.

BRAUNER, Ivan - 115. výročie narodenia
55. výročie úmrtia

22. apríl 1907 Jelenec - 6. september 1967 Bratislava

Veterinár-mikrobiológ, akademik. Po štúdiu na Vysokej škole veterinárnej v Brne pôsobil ako obvodný zverolekár v Kollárove. Od r. 1950 bol riaditeľom ústavu na výrobu veterinárnych biopreparátov v Bratislave. V rokoch 1951-1956 sa zaslúžil o vybudovanie závodu na výrobu biopreparátov a pôsobil ako riaditeľ Biovety v Nitre. Od roku 1963 pracoval vo Virologickom ústave SAV. Patrí k priekopníkom modernej veterinárnej vedy na Slovensku. Autor mnohých vedeckých štúdií a odborných článkov.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 543-544.

Príbehy jednej dediny / Viera Pet'ková. - [1. vyd.]. - Košice : Viena, 2014. - S. 227-233.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 22-23.

74.

TYRŠEL, Dušan - 115. výročie narodenia

23. apríl 1907 Senica - 6. jún 1961 Nitra

Kníhtlačiar. Vyučil sa za typografa u svojho otca Ľudovíta Tyršela v Nitre. Od roku 1925 pracovník rodinnej tlačiarne, v rokoch 1941-1950 jej majiteľ, od roku 1950 pracovník filiálky Pravdy v Nitre. Tlačil práce regionálnych autorov, drobné tlače a časopisy.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 161.

Breza, Vojtech : Tlačiarne na Slovensku 1477-1996. - Bratislava : Univerzitná knižnica, 1997. - S. 89-92.

Bohaté dejiny nitrianskych tlačiarov / Pavol Takáč. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. II, č. 1 (1978), s. 18-19, 22.

Z dejín nitrianskych tlačiarňí a typografov : tlačiareň Jozefa Neugebauera a jeho potomkov / Vladimír Černák. In: Nitra. - Roč. XXXV, č. 1 (2010), s. 26-27.

75.

JOHANIDESOVÁ, Oľga - 80. výročie narodenia
15. výročie úmrtia

23. apríl 1942 Bratislava - 2. november 2007 Šaľa

Akademická maliarka, výtvarníčka, ilustrátorka. V rokoch 1956-1960 študovala na Strednej škole umeleckého priemyslu v Bratislave, odbor grafika u prof. G. Štrbu a prof. E. Bačíka. Žila a tvorila v Šali. Zamerala sa na komornú maľbu. Predmetom jej umeleckého záujmu boli ženy, zvieratá a príroda, ktoré stvárňovala technikou vaječnej temperry do subtílnych podôb. Ilustrovala množstvo kníh. Okrem maľovania sa venovala aj ilustrátorskej práci.

Literatúra:

Malý slovník slovenských výtvarných umelcov. - 1. diel : A-K. - Bratislava : Slovenský fond výtvarných umení, 1988. - S. 219.

Zomrela Oľga Johanidesová / (Red.). In: Galantský a Šalienský Žurnál. - Roč. XI, č. 11 (2007), s. 9.

76.

SCHÜLE, Gustáv Adolf - 50. výročie úmrtia

23. apríl 1884 Kremnica - 23. apríl 1972 Mníchov (Nemecko)

Akademický maliar, grafik. Základy výtvarného vzdelania získal v Nitre od maliara R. Andrého. V štúdiách neskôr pokračoval na výtvarnej akadémii v Budapešti a v Berlíne. Po návrate až do r. 1944 pôsobil v Nitre, kde mal v 20. rokoch súkromnú maliarsku školu. Popri sakrálnej tvorbe (oltárne obrazy, výmalba kostolov) sa venoval aj komorným žánrom. Namaľoval viacero obrazov starej Nitry.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 131.

Maliar mesta pod Zoborom : postavy (a postavičky) spod Zobora / Ladislav Martinček. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 5, č. 11 (1981), s. 30-31.

77.

KRÁL, Janko - 200. výročie narodenia

24. apríl 1822 Liptovský Mikuláš - 23. máj 1876 Zlaté Moravce, poch. v Martine

Básnik, účastník revolúcie v rokoch 1848-1849. Predstaviteľ romantizmu v slovenskej literatúre. Od roku 1862 žil a pôsobil v Zlatých Moravciach ako prísediaci súdu Tekovskej župy. Svojím básnickým dielom sa zaraďuje medzi najväčších autorov slovenskej poézie. Literárne začal tvoriť ako študent Evanjelického lýcea v Bratislave. Z jeho tvorby vyžaruje pesimizmus, ale aj demokratizmus a fatalizmus, mesianizmus i mysticismus. Je ústrednou tvorivou osobnosťou romantizmu s podstatným vplyvom na nasledujúci vývin slovenskej lyriky.

Literatúra:

Osobnosti Slovenska. 1. diel / Jozef Leikert. - 2. vyd. - Bratislava : Príroda, 2010. - S. 181-183.

Slovník slovenských spisovateľov. - Praha : Nakladateľstvo Libri, 2000. - S. 247-249.

Janko Král / Marián Tomajko. - Fotogr. In: Tekovské noviny. - Roč. XXI, č. 10 (2011), s. 8.

Janko Král: rebelský básnik / Martin Kováč. - Fotogr. In: Tekovské noviny. - Roč. XXVII, č. 5 (2017), s. 5.

78.

STRUHÁR, Alojz - 130. výročie narodenia

29. apríl 1892 Zohor - 4. máj 1968 Šaľa

Maliar, grafik, pedagóg. Študoval na učiteľskom ústave v Modre a na výtvarnej akadémii v Budapešti. Po založení výtvarného oddelenia v roku 1941 pôsobil na Slovenskej vysokej škole technickej v Bratislave. Od roku 1962 pôsobil v Šali. V rokoch 1977-1988 pôsobil ako pedagóg na Pedagogickej fakulte v Nitre na Katedre výtvarnej výchovy. Popri pedagogickej práci sa intenzívne venoval umeleckej činnosti. Venoval sa grafike, technike leptu, suchej ihle a ilustrácii. Napísal učebné texty Náuka o farbách, Kreslenie stromov a Kreslenie aktu. Predstaviteľ tradície akademického realizmu a impresionizmu. Člen Spolku slovenských umelcov.

Literatúra:

Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 15.

Šaľa / Ladislav Bukovszky ... [et al.] ; zostavovateľka Veronika Nováková. - Šaľa : Mesto Šaľa, 2004. - S. 208-209.

79.

POTOČÁR, Jozef - 20. výročie úmrtia

1. august 1920 Skalité - 30. apríl 2002 Bratislava

Dirigent, zakladajúca osobnosť slovenského zborového dirigovania. Do roku 1991 bol pracovníkom Katedry hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. V rokoch 1986-1990 bol dirigentom komorného Akademického dievčenského zboru Ponitran pri Pedagogickej fakulte v Nitre. S týmto zborom absolvoval náročné súťaže a získal viaceré ocenenia, realizoval množstvo nahrávok a vydal gramofónovú platňu. Počas svojej dlhoročnej dirigentskej činnosti pracovalo pod jeho vedením 12 zborov, s ktorými realizoval stovky koncertov a súťaží doma i v zahraničí, desiatky nahrávok v rozhlase a televízii a nahral viacero gramofónových platní.

Literatúra:

Hudobný slovník : bibliografia hudobníkov, hudobných interpretov a podujatí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce ; [spracovala Viola Bieliková]. - 1. vyd. - Nitra : Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre, 2019. - S. 155-156.

Hudobný život v Nitre (Sondy do novšieho a súčasného obdobia) / Helena Červeňová. In: Nitra, naša Nitra- : literáti, divadelníci, hudobníci a výtvarníci jubilujúcemu mestu / [z príspevkových materiálov zostavil, predslov, sprievodné texty a poznámky o autoroch napísal alebo upravil Ján Kopál]. - 1. vyd. - Nitra : Nitrianske tlačiarne, 1998. - S. 182.

Odišiel Jozef Potočár / Vladimír Blaho. In: Náš čas. - Roč. 6, č. 4 (2002), s. 11.

MÁJ

80.

FORMÁNEK, Rudolf - 130. výročie narodenia

4. máj 1892 Veselé nad Váhom - 4. november 1975 Nitra

Cirkevný hodnostár, misiológ, publicista, redaktor. Teologické štúdiá absolvoval v Nitre. Od roku 1918 pôsobil v Nitre ako špirituál malého seminára, riaditeľ biskupského konviktu a diecézny knihovník. Od r. 1941 rektor malého seminára, trenčiansky archidiakon, neskôr pápežský prelát a veľprepoš Nitrianskej kapituly. Člen obecného zastupiteľstva v Nitre, konateľ Spolku svätého Vojtecha v Nitre, člen krajskej rady Orla a tajomník Slovenského katolíckeho kruhu. V 40. rokoch predseda Misijného spolku na Slovensku. V r. 1913-1948 zostavoval, redigoval a prispieval do Ročenky Misijného spolku na Slovensku. Uverejnil prácu Misijné hnutie Nitry, v ktorej zachytil všetky misijné aktivity v meste pod Zoborom.

Literatúra:

Historické a literárne reálie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - V Nitre : Dom Matice slovenskej, 2002. - S. 61.

Reálie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - V Nitre : Dom Matice slovenskej, 2006. - S. 122-134.

81.

NOVÝ, Jaroslav - 95. výročie narodenia

7. máj 1927 Praha (Česká republika) - 14. september 2001 Nitra

Vysokoškolský pedagóg, zootechnik, genetik. V rokoch 1949-1954 vyštudoval Zootechnickú fakultu Timirjazevej poľnohospodárskej akadémie v Moskve. V r. 1954 pôsobil na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre. Počas svojho pôsobenia tu v rokoch 1954-1993 okrem pedagogického procesu a výskumu vykonával funkciu vedúceho Katedry genetiky (1963-1970) a dve funkčné obdobia bol prodekanom Agronomickej fakulty. Bol členom Československej akadémie vied a neskôr

Slovenskej akadémie pôdohospodárskych vied. Zaslúžil o rozvoj genetiky, jeho špecifickým odvetvím bola fenogenetika. Riešiteľ výskumných úloh a vedeckých projektov. Autor množstva publikácií uverejnených doma i v zahraničí.

Literatúra:

Dvadsaťpäť rokov Vysokkej školy poľnohospodárskej v Nitre. - Bratislava : Príroda, 1971. - S. 39.

K nedožitému jubileu profesora Nového / Jozef Bulla. In: Poľnohospodár. - Roč. 51, č. 17 (2007), s. 2.

82.

KAZÍK, Robo - 75. výročie narodenia

11. máj 1947 Topoľčianky - 1. február 2021 Topoľčianky

Spevák populárnych piesní, podnikateľ. V 60. rokoch 20 storočia založil v Zlatých Moravciach bitovú skupinu The Ice Boys=Ladoví muži (jej členom bol aj Karol Duchoň), s ktorou hrávali v klube Calex Zlaté Moravce. Bol obľúbeným interpretom množstva populárnych piesní a viacerých albumov. Žil v Banskej Bystrici, kde pôsobil ako viceprimátor a podnikateľ. V Slovenskej televízii účinkoval v programe Repete.

Literatúra:

Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 245.

Zo speváka viceprimátor / Tomáš Holúbek. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 16, č. 10 (2007), s. 4.

Zomrel spevák Robo Kazík / (DC). - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 30, č. 5 (2021), s. 12.

83.

BARTFAY, Tibor - 100. výročie narodenia

12. máj 1922 Nitra - 3. október 2015 Bratislava

Akademický sochár a medailér, národný umelec. V r. 1940-1943 študoval na Akadémii krásnych umení v Budapešti u profesora F. Sidlóa a v r. 1945-1949 na Akadémii výtvarných umení v Prahe u K. Pokorného. V r. 1950 si zriadil ateliér v Bratislave. Jeho tvorba sa vyznačuje žánrovou mnohostrannosťou a štýlovo smeruje od realizmu k znakovému symbolu. Venoval sa monumentálnej tvorbe, pamätníkovej tvorbe a komornému sochárstvu. Pre Nitru vytvoril viaceré známe monumentálne umelecké diela, napr. Protest proti vojne, Pamätník víťazstva a iné. Podieľal sa aj na dotváraní interiéru nitrianskeho Divadla Andreja Bagara. Za svoju umeleckú tvorbu získal množstvo ocenení doma i v zahraničí. Od r. 2007 Čestný občan Mesta Nitry a v roku 2016 bol ocenený in memoriam Cenou Nitrianskeho samosprávneho kraja.

Literatúra:

Encyklopaedia Beliana. - Zv. 1.: A-Belk. - Bratislava : Encyklopedický ústav SAV a Veda, 1999. - S. 631.

Bartfayovi udelili čestné občianstvo Nitry / - kr -. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 16, č. 36 (2007), s. 10.

Ceny dostanú tri osobnosti / (RE). In: My Nitrianske noviny. - Roč. 25, č. 44 (2016), s. 5.

Zomrel sochár Tibor Bártfay / (TASR,R). - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 24, č. 39 (2015), s. 3.

84.

ROHOŽNÍK-MOŠOVSKÝ, Zachariáš - 480. výročie narodenia

435. výročie úmrtia

12. máj 1542 Považany-Mošovce - 20. júl 1587 Viedeň (Rakúsko), poch. v Nitre

Právnik, humanistický vzdelanec, cirkevný hodnostár, spisovateľ. Od r. 1562 kanonik, v r. 1582 biskup a župan Nitrianskej stolice. Patril medzi najvýznamnejších učencov v oblasti práva v Uhorsku. Položil základ oficiálnej uhorskej zbierky zákonov, ktorá slúžila potrebám právnickej praxe 150 rokov. Venoval sa aj histórii a literatúre. Spracoval životopisy uhorských kráľov a nitrianskych biskupov. Ako cirkevný hodnostár zaviedol gregoriánsky kalendár a dal renesančne upraviť nitriansky hrad.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 955-956.

Významné osobnosti Nitry / Anton Pažitný. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. XIV, č. 7 (1990), s. 35-36.

85.

DRLÍK, Peter - 20. výročie úmrtia

28. január 1953 Vsetín na Morave (Česká republika) - 12. máj 2002 Nitra

Vysokoškolský profesor. Vysokoškolské štúdium absolvoval na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Od roku 1977 pôsobil na Fakulte prírodných vied Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Od roku 1993 bol vedúcim katedry informatiky. Venoval sa problematike informatiky a teórii jej vyučovania. Podieľal sa na tvorbe študijnej literatúry a tvorbe učebníc pre základné školy. Vedecké práce publikoval v časopisoch a vedeckých zborníkoch.

Literatúra:

Za doc. Petrom Drlíkom / Ondrej Šedivý. In: Náš čas. - Roč. 6, č. 3 (2002), s. 9.

Za Petrom Drlíkom / (ki). - Fotogr. In: Vrábelské regionálne noviny. - Roč. XI, č. 21 (2002), s. 4.

86.

FEKETEHAZY, Ján - 180. výročie narodenia

95. výročie úmrtia

16. máj 1842 Šaľa - 31. október 1927 Šaľa

Stavebný inžinier, konštruktér mostov. Študoval na gymnáziách v Trnave a v Nitre a na Vysokej škole technickej vo Viedni a v Zürichu. Pracoval vo Viedni, od r. 1867 ako vedúci stavebnej organizácie, v r. 1873-1892 inžinier-projektant štátnych železníc v Budapešti. Od r. 1922 žil v Šali. Projektoval mosty a strešné oceľové konštrukcie budov. Takmer všetky vtedajšie mosty v Uhorsku postavili podľa jeho projektov. Jeho významným projektom bolo zastrešenie Východnej stanice, centrálna výhrevňa v Budapešti, most cez Tisu v Szolnoku a prvý otáčavý most v Rijeke. Vyprojektoval novú konštrukciu rampy na otáčanie rušňov, cestný most na Dunaji v Komárne a na Tise v Segedíne. K jeho najväčším dielam patril cestný most cez Dunaj v Budapešti (Most Slobody). Zúčastnil sa na projektovaní Bosporského prielivu a viedenského mosta Standlau na Dunaji.

Literatúra:

Šmida, Karol : Šaľa medzi dvoma vojnami. - Šaľa : ALLBA, 2000. - S. 103-105.

Staviteľ a konštruktér : Ján Feketeházy (16.5.1842 Šaľa - 31.10.1927 Šaľa) / Judita Kontárová. - Fotogr. In: Slovo Šaľanov. - Roč. VII, č. 5 (2002), s. 8.

87.

ČERVENÁK, Andrej - 90. výročie narodenia

10. výročie úmrtia

22. máj 1932 Šarišský Štiavnik - 11. február 2012 Nitra

Literárny vedec a teoretik, vysokoškolský pedagóg. Študoval slovenčinu a ruštinu na Univerzite Komenského v Bratislave. Od roku 1977 pôsobil na Pedagogickej fakulte, neskôr na Vysoké škole pedagogickej v Nitre na katedre ruského jazyka a literatúry Fakulty humanitných vied (v súčasnosti Univerzita Konštantína Filozofa). Zaoberal sa teóriou a dejinami ruskej literatúry a problematikou slovensko - ruských literárnych vzťahov. Centrom jeho pozornosti bol život a dielo ruských klasikov. Bol hlavným editorom desiatich ročníkov Almanachu Nitra a dlhoročným tajomníkom Nitrianskej odbočky Spolku slovenských spisovateľov v Nitre. Napísal viacero odborných monografií. Je spoluzostavovateľom zborníkových prác o ruských literátoch a o ruskej literárnej moderne.

Literatúra:

Encyclopaedia Beliana.- Zv. 3.: Č-Eg. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2003. - S. 56.

Spomienka na Andreja Červeňáka / (RE). In: My Nitrianske noviny. - Roč. 21, č. 20 (2012), s. 12.

Zomrel popredný literárny vedec Andrej Červeňák / Pavol Janík. In: Literárny dvojtýždenník. - Roč. XXV, č. 7-8 (2012), s. 2.

JÚN

88.

ORAVEC, Ján - 100. výročie narodenia

1. jún 1922 Rozbehy (časť Cerovej) - 1. máj 1986 Bratislava, poch. v Rozbehoch časť Cerovej

Jazykovedec, vysokoškolský profesor. V rokoch 1945-1949 študoval na Filozofickej fakulte Slovenskej univerzity v Bratislave, odbor slovenský jazyk - filozofia. Od r. 1977 pôsobil na Katedre slovenského jazyka a literatúry Pedagogickej fakulty v Nitre, kde pracoval najskôr ako docent a od roku 1981 ako profesor. V rokoch 1980-1986 vedúci jazykovednej sekcie katedry. V r. 1978-1986 predseda pobočky Slovenskej jazykovednej spoločnosti pri SAV v Nitre. Venoval sa lexikológii, štylistike, metodike vyučovania a nárečovému výskumu slovenského jazyka. Autor viacerých monografií, mnohých odborných článkov, spoluautor učebníc a príručiek.

Literatúra:

Reprezentačný biografický lexikón Slovenska / Augustín Maťovčík... [et al.]. - Martin : Matica slovenská, 1999. - S. 245-246.

Slovenskí jazykovedci : súborná personálna bibliografia slovenských slovákistov a slavistov (1976-1985) / Ladislav Dvonč. - 1. vyd. - Bratislava : Veda, 1997. - S. 421-426.

Jazykovedec, prof. Ján Oravec / Anton Pažitný. In: Nitra. - Roč. XX, č. 6 (1996), s. 30-32.

89.

KÖRVER (Cörver), Alexej - 275. výročie úmrtia

19. máj 1714 Turnianske Podhradie (súčasť obce Turňa nad Bodvou) - 4. jún 1747 Nitra

Filozof, učiteľ. V roku 1731 vstúpil do rehole piaristov v Prievidzi, kde absolvoval aj noviciát. Pôsobil ako profesor na piaristickom gymnáziu v sedmohradskej Carei a v Pešti. V rokoch 1733-1734 profesor na piaristickom gymnáziu v Nitre, v r. 1743 na gymnáziu v Nitre, r. 1746 riaditeľ konviktu a profesor teológie pre rádových novicov v Nitre. Napísal viacero učebníc geometrie a zememeračstva pre stredné školy.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-D. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 333.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 182.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 186.

90.

PIOVARČI, Alexej - 105. výročie narodenia

6. jún 1917 Varín - 17. máj 1985 Beckov

Kňaz. Teológiu študoval na fakulte v Bratislave. Dňa 7. júna 1942 bol vysvätený za kňaza. Pôsobil ako kaplán v Dolnej Strede, v Topoľčiankach a v Nových Sadoch. Bol spoluzakladateľom organizácie Červeného kríža a v roku 1947 stál pri zrode cirkevnej dychovky v Čabe. Jeho záľubou bolo fotografovanie. Z jeho fotografií vznikla v roku 1952 čierno-biela pohľadnica "Pozdrav z KERTY". Venoval sa aj pestovaniu liečivých rastlín.

Literatúra:

Alexej Piovarči 6.6.1917-17.5.1985 / Eva Nováková. - Fotogr. In: Čabský spravodajca. - Roč. XIV, č. 1 (2017), s. 9.

Spomienka na Duchovného otca Alexeja Piovarčiho / Mária Šunderlíková. In: Čabský spravodajca. - Roč. 5, č. 2 (2007), s. 11.

100. výročie narodenia rímskokatolíckeho farára Alexeja Piovarčiho / Anna Margetínová. - Fotogr. In: Pelikán. - Roč. 14, č. 1 (2017), s. 6.

91.

SAUBEREROVÁ-NITRAYOVÁ, Alica - 100. výročie narodenia

10. jún 1922 Svätoplukovo - 30. november 1996 Nitra

Klaviristka, hudobná pedagogička. V Nitre pôsobila od roku 1944 ako učiteľka hry na klavíri na Hudobnej škole, potom na Pedagogickej fakulte a Ľudovej školy umenia v Nitre. Prednášala metodické témy o vyučovaní hry na klavíri pre učiteľov ľudových škôl umenia. Odohrala veľa koncertov, v ktorých okrem klasických a romantických skladieb propagovala najmä diela slovenských autorov. Zaslúžila sa o rozvoj kultúrneho života v Nitre. Popredná reprezentantka slovenskej hudobnej kultúry.

Literatúra:

Lexikón slovenských žien / zodpovedný redaktor : Augustín Maňovčík ; hlavné autorky a odborná redakcia : Ľudmila Ďuranová, Anna Šourková, Alena Tábovecká. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 215-216.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 127-128.

Alica Saubererová-Nitrayová / Eva Kučerová. In: Hudobný život. - Roč. 29, č. 12 (1997), s. 2.

Nitrianska klaviristka / D. Pechočiaková. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 14, č. 5 (1990), s. 34-35.

Šíriteľka slovenskej hudobnej kultúry / Eva Kučerová. - Fotogr. - Roč. 16, č. 6 (1992), s. 30-32.

92.

AĽAKŠA, Milan - 5. výročie úmrtia

10. jún 1945 Rykynčice (okres Krupina) - 12. jún 2017 Šaľa

Novinár, zakladateľ, vydavateľ a redaktor časopisov. Už pred ukončením žurnalistiky na Univerzite Komenského v Bratislave bol aktívnym dopisovateľom celoštátnych periodík Smena, Pravda, Hlas ľudu, Práca, Új Szó, Roľnícke noviny a prispievateľ do regionálneho vysielania Slovenského rozhlasu. Stál pri zrode a rozvíjaní mnohých časopisov a neskôr sa stal šéfredaktorom a vydavateľom mnohých z nich. Od roku 1994 bol redaktorom a vydavateľom časopisu Súkromný podnikateľ a od roku 1996 bol vydavateľom a šéfredaktorom mesačníka Slovo Šaľanov. Redaktor mestských a obecných periodík v regióne.

Literatúra:

Cena mesta za 40 rokov novinárčiny v Šali : vydavateľ Slova Šaľanov... / Lea Tóthová. In: Slovo Šaľanov. - Roč. XIV, č. 1 (2009), s. 4.

PhDr. Milan Aľakša (10.6.1945-12.6.2017). - In: Slovo Šaľanov. - Roč. XXII, č. 6 (2017), s. 8.

93.

STANČEK, Jozef - 75. výročie úmrtia

22. október 1864 Prievidza - 13. jún 1947 Bratislava

Pedagóg, dramatik, prozaik, spisovateľ pre deti a mládež. V rokoch 1919-1925 bol učiteľom v Topoľčiankach. Publikoval v regionálnych periodikách, uverejňoval články s osvetovou, národopisnou a pedagogickou problematikou, besednice, humoresky a preklady. Autor prozaických knižiek a divadelných hier pre deti a mládež. Spracoval monografiu o Topoľčiankach.

Literatúra:

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maťovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 421.

Slovník slovenských spisovateľov pre deti a mládež / zostavovateľ a vedecký redaktor Ondrej Sliacky. - Bratislava : Literárne informačné centrum, 2005. - S. 311-312.

94.

ČERMÍN, Ľudovít - 90. výročie narodenia

14. jún 1932 Partizánska Lupča - 27. marec 2006 Nitra

Vysokoškolský pedagóg, poľnohospodársky odborník. Ľudovú školu navštevoval v rodnej obci, gymnázium v Ružomberku. Po ukončení štúdia na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre v roku 1955 pracoval ako úsekový a neskôr okresný agronóm v Košiciach. Od roku 1959 pôsobil ako pedagóg na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre, v rokoch 1989-1994 prodekan Agronomickej fakulty Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre. V roku 1966 získal hodnosť kandidáta vied, r. 1981 dekrét docenta. Autor a spoluautor vedeckých prác, vysokoškolských učebníc, odborných príspevkov a referátov.

Literatúra:

Dvadsaťpäť rokov Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre. - Bratislava : Príroda, 1971. - S. 95.

Náš jubilant : Doc. Ing. Ľudovít Čermín, CSc. - pedagogická a vedecká činnosť / Ľubomír Horváth. In: Poľnohospodárska výroba a skúšobníctvo. - Roč. 5, č. 4 (1997), s. 2.

95.

NEUGEBAUEROVÁ, Anna - 145. výročie úmrtia

23. marec 1820 Nitra - 14. jún 1877 Nitra

Kníhtlačiarica. Po smrti manžela Eduarda Neugebauera r. 1865 prevzala vedenie tlačiarne v Nitre. Tlačila knihy regionálnych autorov a spolkov, drobné tlače, časopisy a noviny.

Literatúra:

Lexikón slovenských žien / zodpovedný redaktor : Augustín Maťovčík ; hlavné autorky a odborná redakcia : Ľudmila Ďuranová, Anna Šourková, Alena Táborecká. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 176.

Z dejín nitrianskych tlačiarní a typografov : tlačiareň Jozefa Neugebauera a jeho potomkov / Vladimír Černák. In: Nitra. - Roč. XXXV, č. 1 (2010), s. 26-27.

96.

KOLENČÍK, Ladislav - 25. výročie úmrtia

22. apríl 1935 Mojmirovce - 15. jún 1997 Nitra

Vysokoškolský pedagóg. Po ukončení Pedagogickej školy v Nitre od roku 1954 pôsobil ako učiteľ základných škôl v okresoch Topoľčany a Nitra. V rokoch 1960-1965 pôsobil ako učiteľ praxe, neskôr ako odborný asistent na Pedagogickej fakulte, do roku 1969 vyučoval na SPOŠ v Nitre. Od roku 1969 pôsobil na katedre pedagogiky a psychológie Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre ako vyučujúci pedagogických disciplín. Publikoval a vydal viacero titulov pôvodných vedeckých prác, autor vedecko-populárnych článkov, učebných textov, vysokoškolských skrípt.

Literatúra:

Dejiny nitrianskeho školstva a vzdelanosti / Štefan Milo, Jozef Porubský. - 1. vyd. - Nitra : Okresné pedagogické stredisko, 1987. - S. 120.

Dvadsaťpäť rokov Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre. - Bratislava : Príroda, 1971. - S. 30.

Zomrel doc. PhDr. Ladislav Kolenčík, CS. In: Pedagogická revue. - Roč. 69, č. 7-8 (1997), s. 387.

97.

VÁRADY (de Dicske), Alexius - 265. výročie narodenia

17. jún 1757 Vráble - 30. január 1850 Budín (Maďarsko)

Dvorný radca, tajný kabinetný tajomník vnútra, rytier Leopoldovho rádu, zakladateľ najvýznamnejšej línie zemianskeho rodu. Narodil sa vo Vrábľoch. V roku 1782 začal svoju kariéru verejného činiteľa na Uhorskej kráľovskej dvorskej kancelárii. V r. 1788 pôsobil ako úradník miestodržiteľskej rady. Neskôr sa tu stal koncipientom a v roku 1808 bol menovaný tajným tajomníkom kabinetu vnútra. Za neutíchajúcu usilovnosť v časoch francúzskych vojen a zásluhy roku 1814 získal kríž Leopoldovho rádu. Po ukončení vojen sa stal radcom uhorského kráľovského dvora. Dňa 14. októbra 1825 kráľ Ferdinand II. potvrdil jeho zemianstvo spolu s manželkou Teréziou Weismayr a synmi Jozefom a Kornelom. Listina bola vyhlásená v Tekovskej župe. Aj keď zväčša býval vo Viedni a Budíne, bol užívateľom otcovského majetku v Horných Sľažanoch a Dyčke, ku ktorému získal aj majetkové diely vo Vrábľoch.

Literatúra:

Reško, Alexander : Dyčka. - Vráble : Mesto Vráble, 2007. - S. 89-90.

98.

DEDEK-CRESCENS, Ľudovít - 160. výročie narodenia

19. jún 1862 Nitra - 12. september 1933 Ostrihom (Maďarsko)

Historik, cirkevný hodnostár. Študoval na gymnáziu v Nitre, po teologických štúdiách v Budapešti sa venoval cirkevnej histórii. Zameriaval sa na dejiny reholí pôsobiacich na území Uhorska. Spracoval dejiny Nitrianskej stolice a prispieval do rôznych náboženských a historických časopisov.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-D. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 490.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 169.

99.

DAMBORSKÝ, Ján - 90. výročie úmrtia

12. august 1880 Kopčany - 19. jún 1932 Nitra

Jazykovedec, učiteľ, archivár, katolícky kňaz. Študoval na gymnáziu v Skalici, Bratislave, v Ostrihome, katolícku teológiu vo Viedni a v Ostrihome. V rokoch 1914-1918 a 1918-1928 pôsobil a v Nitre ako župný archivár a učiteľ, od r. 1928 učiteľ gymnázia v Nitre, v r. 1923-1928 redaktor Nitrianskych novín. Najväčšie zásluhy získal v starostlivosti o rodný jazyk. Autor učebnice Slovenská mluvnica so zvláštnym zreteľom na pravopis (1919), autor jedného z troch návrhov Deklarácie slovenského národa z r. 1918. Bol členom Jazykového odboru Matice slovenskej a jeho pravopisnej komisie, neskôr pravopisnej komisie Jazykového odboru Učenej spoločnosti Šafárikovej, výboru Spolku svätého Vojtecha a ďalších organizácií.

Literatúra:

Encyclopaedia Beliana.- Zv. 3.: Č-Eg. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2003. - S.182.

Pedagogická encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Veda, 1984. - S. 145.

Spomienky na profesora Damborského / Rudolf Ďuriš, Elena Romanovská. In: Nitra. - Roč. 17, č. 5 (1993), s. 30-31.

Ulica, po ktorej kráčaš : Damborského ulica / Pavol Takáč. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 3, č. 1 (1979), s. 18-19.

V Nitre pred sto rokmi... / podľa kroniky mesta Nitry spracovala: (SY). - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXXXIII, č. 1 (2019), s. 20-21.

100.

DODEKNÉ CHOVAN, Iлона - 105. výročie narodenia
20. výročie úmrtia

20. jún 1917 Szeged (Maďarsko) - 12. január 2002 Bratislava

Národopiskyňa, zberateľka, odborníčka na zoborské výšivky. Spoluzakladateľka dedinských múzeí v Ladiciach a Kolíňanoch. Za svoje výšivky získala viacero ocenení. Autorka odborných publikácií o vyšívání, najmä z oblasti Podzoboria.

Literatúra:

A cseh/szlovákiai magyar irodalom lexikona 1918-2004 / Főszerkesztő Fónod Zoltán. - 2. opr., rozš. vyd. - Bratislava : Madách-Posonium, 2004. - S. 88.

101.

SVÄTOKRÍŽNY, Peter - 105. výročie narodenia

22. jún 1917 Cabaj (Cabaj-Čápor) - 15. november 1986 ?, poch. v Cabaji (Cabaj-Čápor)

Pedagóg. Pôsobil na gymnáziu a učiteľskej akadémii v Nitre. V roku 1949 sa stal riaditeľom gymnázia v Nitre. Bol správcom pobočky Pedagogickej fakulty v Nitre, tajomníkom okresného pedagogického zboru a tajomníkom Podporovacieho spolku pri Gymnáziu. V rokoch 1961-1982 pôsobil na Katedre matematiky na Vysokej škole ekonomickej v Bratislave. Autor vysokoškolských učebníc, skript a viacerých článkov vo vedeckých a odborných časopisoch.

Literatúra:

Výročná správa Gymnázia a Učiteľskej akadémie v Nitre za šk. r. 1948/49. - Nitra : Pravda, 1949. - S. 7, 10, 50.

102.

FUCHS, Xaver František - 215. výročie úmrtia

24. august 1744 Parndorf (Rakúsko) - 27. jún 1807 Eger (Maďarsko)

Cirkevný hodnostár, mecén. Od roku 1787 pôsobil ako biskup v Nitre, v r. 1804 arcibiskup v Jágri. Spoluzakladateľ Slovenského učeného tovarišstva. V Nitre prestaval a upravil biskupskú rezidenciu, v Močenku letné sídlo. Zaslúžil sa o výstavbu viacerých kostolov (napr. v Dražovciach) a farských budov. Financoval aj výstavbu škôl, chudobincov a nemocníc na biskupských pozemkoch. Autor teologických spisov v latinskom jazyku.

Literatúra:

Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 185-186.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 170.

Premeny seminára svätého Ladislava v Nitre v archívnych prameňoch 18. storočia / Marek Ďurčo. In: Konštantínove listy. - Roč. 6, (2013), s. 140-160.

103.

KLIMENT, Jozef - 15. výročie úmrtia

3. júl 1928 Čierny Balog - 30. jún 2007 Nitra

Zootechnik, vysokoškolský učiteľ. Od r. 1961 vysokoškolský pedagóg, v r. 1963-1966 dekan Agronomickej fakulty Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre (Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre), v rokoch 1970-1980 rektor Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre. Vedúci Katedry genetiky a plemenárskej biológie, dekan Agronomickej fakulty. Bol autorom mnohých odborných publikácií a vysokoškolských učebníc. Významným spôsobom prispel k rozvoju univerzity, zaslúžil sa o rozvoj zootechnických vied, ako aj plemenárstva a šľachtenia hovädzieho dobytku na Slovensku.

Literatúra:

Malá encyklopédia Slovenska. - A-Ž. - Bratislava : Veda, 1987. - S. 227.

Pedagogická encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Veda, 1984. - S. 405.

S pietou. In: Poľnohospodár. - Roč. 52, č. 1 (2007), s. 4.

JÚL

104.

MARCIŇOVÁ-Hetminská, Zuzana - 20. výročie úmrtia

23. jún 1944 Nové Zámky - 4. júl 2002 Nitra

Výtvarníčka, akademická sochárka, reštaurátorka. Od roku 1973 žila a tvorila v Nitre. Pracovala v Podunajskom múzeu v Komárne. Spolupracovala s Nitrianskou galériou, vypracovala textovú stránku súpisu sochárskych pamiatok na území mesta Nitry. Venovala sa monumentálnej a komornej sochárskej tvorbe a realizovala monumentálne plastiky a reliéfne steny v Topoľčanoch, Nitre, Vrábľoch a i. Zreštaurovala viaceré pôvodné sochy a vytvorila viaceré plastiky na území Nitry. Venovala sa reštaurovaniu umeleckých a historických pamiatok, od r. 1975 aj komornej i monumentálnej sochárskej tvorbe.

Literatúra:

Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2002 - 8.: Man-Miž. - Ostrava : Výtvarné centrum Chagall, 2002. - S 36.

V galérii spomínajú na nitriansku sochárku / (ČE). - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 22, č. 31 (2013), s. 10.

Zuzka Marciňová sochárka a reštaurátorka s veľkým srdcom / Milada Kubišová. In: Moravský hlas. - Roč. 8, č. 6 (2002), s. 10-12.

105.

KUBICA, Anton - 260. výročie narodenia

6. júl 1762 Rajec - 2. marec 1803 Žabokreky nad Nitrou

Náboženský spisovateľ, filológ. V rokoch 1780-1784 študoval teológiu a v rokoch 1799-1802 pôsobil ako kaplán v Nitre. Neskôr pôsobil ako kňaz v Oponiciach. Vlastnil knižnicu so vzácnou spoločenskovednou literatúrou, najmä jazykovednou. Ako oponický farár bol členom nitrianskeho stánku Slovenského učeného tovarišstva. V čase bratislavských štúdií prispel k národným a jazykovým kodifikačným úsiliam Antona Bernoláka ako spoluzostavovateľ Dizertácie (1787). Z jeho uverejnených prác sa zachovala iba jedna jeho kázeň : O dôvernosti v Pánu Bohu a o udatnosti kresťanskej.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 3.: K-M. - Bratislava : Veda, 1979. - S. 265.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 287.

106.

TÓT (Tóth, Tóth-Slovák), Ján - 115. výročie úmrtia

26. júl 1856 Šurany - 7. júl 1907 Gorizia (Taliansko)

Kanonik, spisovateľ, prekladateľ, učiteľ, redaktor. Študoval na piaristickom gymnáziu v Nitre. V r. 1880 sa stal správcom farnosti v Horných Lefantovciach, v r. 1906 riaditeľ kňazského seminára s titulom čestný kanonik Nitrianskej kapituly. Zakladateľ a redaktor týždenníka Nyitramegyei Szemle, spoluzakladateľ múzea v Nitre, knihovník Diecéznej knižnice v Nitre a od r. 1895 člen výboru Nitrianskej župy. Vydal monografiu o dejinách nitrianskeho seminára. Autor viacerých cestopisov, prekladal prózu od zahraničných autorov.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 109.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 180.

107.

RADLINSKÝ, Andrej - 205. výročie narodenia

8. júl 1817 Dolný Kubín - 26. apríl 1879 Kúty

Národný buditeľ, jazykovedec, vydavateľ, redaktor, zakladateľ Spolku svätého Vojtecha a spoluzakladateľ Matice slovenskej. Po gymnaziálnych štúdiách v Ružomberku, Kremnici a Budíne vyštudoval teológiu v Trnave. Ako kaplán pôsobil v Budíne, v Štefultove a v rokoch 1842-1843 v Zlatých Moravciach. Odtiaľ odišiel do Banskej Štiavnice, do Budína a Viedne. Nakoniec účinkoval ako farár v Kútoch. Vydával časopis Cyril a Method a redigoval Slovenské noviny. Spolu so Štúrom, Hurbanom a Hodžom mal veľký podiel na vytvorení spoločného jazyka a zjednotení kultúrneho a literárneho života. V roku 1863 bol spoluzakladateľom Matice slovenskej. Bol zakladajúcim členom

literárneho spolku Tatrín a stál pri zrode Pešťbudínskych vedomostí. Obnovil vydávanie Katolíckych novín a pôsobil aj ako ich redaktor. Je autorom významných národnobuditeľských článkov a náboženských prác, kázní, katechizmov a spevníkov, ktorými sledoval duchovné a národné ciele.

Literatúra:

Encyklopédia slovenských spisovateľov. - Zv. 2.: P-Ž. - Bratislava : Obzor, 1984.- S. 58-59.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1135-1137.

Radlinského ulica nesie meno po zakladateľovi spolkov striezlivosti a národnom buditeľovi: ulica, po ktorej kráčaš / spracovala (sy). - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXXXI, č. 9 (2017), s. 19-20.

108.

NYULASSY, Ľudovít - 130. výročie úmrtia

30. november 1811 Nitra - 8. júl 1892 Nitra

Maliar, advokát. Právo vyštudoval v Budapešti, pôsobil v Nitre. Maliar - autodidakt. Maľoval oltárne obrazy pre kostoly v Nitre, Močenku, portréty a krajinky z okolia Nitry. Jeho diela sú zastúpené v Nitrianskej galérii, v Slovenskej národnej galérii v Bratislave a v Nemzeti múzeu v Budapešti.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 4.: N-Q. - Bratislava : Veda, 1980. - S. 133.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 107-108.

109.

KELLNER, Juraj - 30. výročie úmrtia

4. január 1911 Hájniky (dnes Sliač) - 9. júl 1992 Nitra

Tanečník, učiteľ tanca. V rokoch 1940-1950 viedol tanečnú školu v Nitre. Potom pôsobil v Bratislave. Po návrate do Nitry v roku 1961 spolu s manželkou dlhé roky viedli kurzy spoločenského tanca a spoločenskej výchovy v Parku kultúry a oddychu.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 173.

Náš profesor tanca : Spomienka na vyše 50 rokov aktívnej práce pre Nitru / -sk-. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. 15, č. 12 (1991), s. 8-9.

110.

KÓŇA, Imrich - 105. výročie narodenia

12. júl 1917 Nitra-Ivanka - 21. august 1981 Nitra-Ivanka

Keramikár, figuralista, sochár. Vyučil sa v keramickej dielni v Modre v r. 1935. V rokoch 1938-1954 pracoval v retušerskom oddelení (odlievanie a úprava mechanicky formovaných výrobkov), potom pôsobil ako domáci pracovník modranskej dielne. Od 1959 pracoval pre Ústredie ľudovej umeleckej výroby v Bratislave. V Nitre-Ivanke pôsobil ako domácky pracovník modranskej dielne. Vytváral samostatnú figurálnu i reliéfnu voľnú keramickú tvorbu. Tematicky čerpal z dedinského života.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 159.

Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2001. - 6.: Kon-Ky. - Ostrava : Výtvarné centrum Chagall, 2001. - S. 17.

111.

HRIŇÁK (Hrinyák, Rinyi), Eduard - 105. výročie úmrtia

16. november 1856 Malý Lipník - 12. júl 1917 Prakovce

Maliar. Pôsobil u arcikniežaťa Jozefa Augusta v kaštieli v Topoľčiankach, od r. 1914 v Prakovciach. Autor žánrových výjavov, krajiniek, portrétov, ojedinele aj oltárnych obrazov. Od 90. rokov 19. stor. pôsobil v Košiciach, Prakovciach a Topoľčiankach, od r. 1917 v Prakovciach. Venoval sa žánrovej a sakrálnej maľbe i krajinomaľbe.

Literatúra:

Encyclopaedia Beliana. - Zv. 6.: His-Im. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2010. - S. 233.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 407.

112.

DOBROVODSKÝ, Ján - 40. výročie úmrtia

8. máj 1906 Komjatice - 12. júl 1982 Nitra

Učiteľ, publicista, kultúrny pracovník. Študoval na gymnáziu v Nitre, neskôr v Nových Zámkoch a v Rožňave. Od r. 1928 študoval na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave slovenský a nemecký jazyk. Absolvoval študijné pobyty na Jagelovskej univerzite v Krakove, vo Viedni a v Gazi. Pôsobil ako profesor na viacerých gymnáziách. V r. 1949-1950 pôsobil ako vedúci pobočky Pôdohospodárskeho archívu v Nitre, v r. 1950-1962 prekladateľ pobočky Československé akademie zemědělských věd a od r. 1962 učiteľ učňovskej školy v Nitre. Zakladajúci člen Strany slovenskej národnej jednoty a jej týždenníka Slovenská jednota.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 277-278.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 169.

Publicista, pedagóg a národovec Ján Dobrovodský / Anton Pažitný. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XX, č. 5 (1996), s. 20-22.

113.

GÁBOROVÁ, Adela - 15. výročie úmrtia

2. marec 1940 Brekov (okres Humenné) - 12. júl 2007 Nitra

Herečka. V roku 1961 absolvovala štúdium herectva na Vysokej škole múzických umení v Bratislave. Od roku 1961 pôsobila ako členka súboru v Divadle Andreja Bagara v Nitre. Na Vysokej škole múzických umení v Bratislave učila techniku javiskovej reči a hereckú tvorbu. Pedagogicky pôsobila aj na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre. Na doskách nitrianskeho divadla stvárnila vyše 140 postáv. Účinkovala takmer v 30 filmoch a stvárnila veľké množstvo televíznych, dabingových a rozhlasových úloh. Venovala sa aj divadelnému umeniu nepočujúcich a za svoj herecký prejav získala množstvo ocenení.

Literatúra:

Divadlo Andreja Bagara v Nitre 70 : 1949 - 2019 / [Miroslav Ballay...[et.al.] ; zostavila Slavka Cívánová]. - 1. vyd. - Nitra ; Bratislava : Divadlo Andreja Bagara v Nitre, Divadelný ústav v Bratislave, 2019. - S. 237-238.

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. Bratislava : Veda, 1989. - S. 405.

Do hereckého neba odišla Adela Gáborová / - petr, js -. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 16, č. 28 (2007), s. 10.

114.

NEUGEBAUER, Jozef - 165. výročie úmrtia

1790 Budapešť-Pešť (Maďarsko) - 15. júl 1857 Nitra

Kníhtlačiar. V r. 1838 založil prvú známu tlačiareň v Nitre, ktorá prispela k rozvoju kultúrneho života v meste. Tlačil náboženskú literatúru, drobné tlače, noviny, časopisy a od r. 1848 prvý časopis v Nitrianskej stolici Gyógyszerészeti Hírlap. Od januára 1872 v nej vychádzali prvé slovenské Nitrianske noviny.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 107.

Bohaté dejiny nitrianskych tlačiarov / Pavol Takáč. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. II, č. 1 (1978), s. 18-19, 22.

Z dejín nitrianskych tlačiarňí a typografov : tlačiareň Jozefa Neugebauera a jeho potomkov / Vladimír Černák. In: Nitra. - Roč. XXXV, č. 1 (2010), s. 26-27.

115.

GEROMETTA, Eugen - 135. výročie úmrtia

28. august 1819 Žilina - 16. júl 1887 Nitrianska Streda

Katolícky kňaz, národný a kultúrny pracovník, jazykovedec, publicista. Teológiu študoval v Nitre, nitriansky kanonik. Účastník povstania v r. 1848-1849, člen Tatrína. Zakladajúci člen Matice slovenskej a podporovateľ slovenských gymnázií.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 397-398.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 184.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 170-171.

116.

GODIN, Imrich - 115. výročie narodenia

17. júl 1907 Vrábľe - 13. apríl 1979 Bratislava, poch. vo Vrábľoch

Operný spevák, hudobný pedagóg, zaslúžilý umelec. Do roku 1924 študoval na Gymnáziu v Nových Zámkoch. V rokoch 1925-1929 na Vysokej škole poľnohospodárskej v Debrecíne a Cluji. Spev študoval v Paríži, v Berlíne, Viedni, v Ríme a v Miláne. V rokoch 1935-1942 pôsobil ako sólista štátnej opery vo Viedni. Od roku 1946 účinkoval ako sólista a režisér opery Štátneho divadla v Košiciach. Pôsobil aj ako hudobný pedagóg na Hudobnej fakulte Vysokej škole múzických umení v Bratislave.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 417.

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 2.: E-J. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 170.

Majstra Godina bude vo Vrábľoch pripomínať pamätná tabuľa na jeho rodnom dome / Eva Dóriová. In: Naše Vrábľe. - Roč.4, č. 15 (2007), s. 1.

Spomienka na Imricha Godina : celoslovenská súťaž v opernom speve / Mária Nagyová. In: Vrábľské noviny. - Roč. 3, č. 14 (16.7.1993), s. 4-5.

117.

HRAŠKA, Michal - 90. výročie narodenia
20. výročie úmrtia

17. júl 1932 Lukáčovce - 16. máj 2002 Bratislava

Bábkoherec. V rokoch 1953-1958 člen Bábkového divadla v Nitre, od r. 1958 Štátneho bábkového divadla v Bratislave. Pod umeleckým vedením J. Romanovského prešiel nitrianskou bábkovodičskou školou, kde získal remeselnú zručnosť a animačnú ľahkosť. Bol tvorcom originálneho sólového predstavenia Show pre dve ruky, s ktorým získal mnohé medzinárodné ocenenia.

Literatúra:

Encyclopaedia Beliana. - Zv.6.: His-Im. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2010. - S. 226.

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 484.

Snívajte s nami : monografia k 60. výročiu Starého divadla Karola Spišáka v Nitre / Ida Hledíková ; [autorka anglického prekladu Mária Švecová]. - [1. vyd.]. - Nitra ; Bratislava : Staré divadlo Karola Spišáka, Vysoká škola múzických umení, 2011. - 139 s.

118.

ZAYMUS, Romuald - 120. výročie úmrtia

7. február 1828 Rajec - 19. júl 1902 Bytčica (súčasť Žiliny)

Národný a ľudovýchovný pracovník, kňaz, redaktor, publicista, ovocinár. V rokoch 1845-1850 študoval teológiu v kňazskom seminári v Nitre. Pôsobil ako kaplán na viacerých miestach, v rokoch 1850-1851 v Močenku (Sládečkovciach), od roku 1863 farár v Bytčici. Bojoval proti alkoholizmu a podieľal sa na zakladaní čítacích spolkov. Zaoberal sa agronómiou, venoval sa botanike, pomológii, chovu hovädzieho dobytku, včelárstvu, rybárstvu. V Bytčici založil ovocinársku škôlku. V rokoch 1882-1888 redigoval časopis Obzor a uverejňoval Včelársky kalendár.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 6.: T-Ž. - Bratislava : Veda, 1982. - S. 534.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1519-1520.

Výročia osobností a udalostí / Karol Petrovský. In: Národná osveta. - Roč. 7, č. 22-23 (1997), s. 8-9.

119.

DOLINSKÝ, Jozef - 35. výročie úmrtia

18. apríl 1923 Nitra - 22. júl 1987 Bratislava

Poľnohospodársky odborník, včelár, vysokoškolský učiteľ. V r. 1960-1978 pôsobil ako vedúci Katedry základov priemyselnej výroby na Pedagogickej fakulte v Nitre (dnes Univerzita Konštantína Filozofa). Venoval sa poľnohospodárskej mechanizácii a zaoberal sa metodikou pracovného vyučovania a prípravou jeho nových koncepcií. Vo včelárskej praxi propagoval moderné prvky a smery pri chove včiel, zaoberal sa najmä kočovaním včelstiev. Odborné a metodické články uverejňoval v zborníkoch a odborných časopisoch. Autor monografických prác a vysokoškolských učebných textov. Od r. 1962 predseda ZO Slovenského zväzu včelárov v Nitre.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 297-298.

120.

ŠMIGURA, Ernest - 15. výročie úmrtia

17. jún 1930 Dolný Ohaj - 26. júl 2007 Klasov, poch. v Nitre

Herec. V rokoch 1950-1956 člen Dedinského divadla, v r. 1956-1960 pomocného súboru činohry Slovenského národného divadla v Bratislave. Od roku 1960 pôsobil Divadle Andreja Bagara v Nitre. Účinkoval aj v televíznych inscenáciách, filmoch a rozprávkach.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M-Ž. - Bratislava : Veda, 1990. - S. 421.

Tragická smrť Ernesta Šmiguru / (rm). - Fotogr. In: Nitra. - Roč. 32, č. 9 (2007), s. 35.

Tri jubileá Ernesta Šmiguru : herec, ktorý nikdy nič neodflákal / Jožo Malý. In: Hlas ľudu. - Roč. 41, č. 150 (29.6.1995), s. 6.

121.

MACUDZIŇSKA-HALMOŠOVÁ, Silvia - 25. výročie úmrtia

11. november 1906 Mojmirovce - 30. júl 1997 Bratislava

Klaviristka. Študovala na Hudobnej škole pre Slovensko v Bratislave, na Konzervatóriu v Brne a v r. 1926-1929 na majstrovskej škole Konzervatória v Prahe u V. Kurza. Po skončení štúdií vystupovala ako sólistka, r. 1930 vytvorila klavírne duo s budúcim manželom Rudolfom Macudzinským. Patrila k zakladateľskej generácii moderného slovenského interpretačného umenia. Ako sólistka interpretovala najmä diela romantikov. Svojou umeleckou úrovňou inšpirovali slovenských hudobných skladateľov na pôvodnú tvorbu a rozhlasovými nahrávkami prispeli k propagácii slovenskej klavírnej tvorby.

Literatúra:

Lexikón slovenských žien / zodpovedný redaktor : Augustín Maťovčík ; hlavné autorky a odborná redakcia : Ľudmila Ďuranová, Anna Šourková, Alena Táborecká. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 151-152.

Umrela Silvia Macudziňská / Pavol Takáč. In: Mojmirovčan. - Roč. 3, č. 10 (1997), s. 3.

122.

ĎURIŠ, Ľudovít - 55. výročie úmrtia

6. február 1921 Svätoplukovo-Šalgov - 30. júl 1967 Bratislava

Organizátor hudobného života, hudobník. Do r. 1940 študoval v Nitre, neskôr na Slovenskej vysokej škole technickej (dnes Slovenská technická univerzita) v Bratislave. Pôsobil ako spevák v Slovenskej filharmónie, v rokoch 1949-1956 v miešanom zbere Československého rozhlasu. V r. 1954-1957 pracovník Koncertnej a divadelnej kancelárie, od r. 1958 riaditeľ sekretariátu Zväzu slovenských skladateľov. V r. 1967 krátko pôsobil aj ako riaditeľ Slovenskej filharmónie v Bratislave. Bol jedným zo zakladateľov a súčasne riaditeľom Bratislavskej lýry. V Nitre bol organizátorom hudobného života a pracoval v združení Priatelia hudby. Venoval sa prekladom starých madrigalov a polyfónnych skladieb do slovenčiny. Skomponoval i niekoľko tanečných piesní.

Literatúra:

Československý hudební slovník. - Zv. 1.: A-L. - Praha : Státní hudební vyd., 1963. - S. 270.

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-D. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 611.

História obce Svätoplukovo : historický Šalgov : monografia dejín obce / Peter Keresteš. - Nitra : Enars, 2010. - S. 241.

123.

ANTOŠ, Michal - 5. výročie úmrtia

15. december 1933 Brusnica - 30. júl 2017 Nitra

Vysokoškolský profesor, odborný spisovateľ, literárny kritik. V rokoch 1960-2002 pôsobil ako pedagóg na Katedre rusistiky Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Zaoberal sa dejinami ruskej a západnej literatúry. Svoje vedecko-odborné skúmania a literárnokritický diskurz deklaroval v mnohých vedeckých štúdiách, odborných článkoch, recenziách a monografiách. Podieľal sa na tvorbe viacerých učebných textov a autorsky aj edične participoval na literárnovedných zborníkoch zo série Acta litteraria rossica.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 6.: T-Ž.- Bratislava : Veda, 1982. - S. 676.

Významné životné jubileá : prof. PhDr. Michal Antoš, CSc. - zaslúžilý učiteľ / O.Š. In: Pedagog. - Roč. 1, č. 3 (1984/1985), s. 51-52.

Za prof. Michalom Antošom neformálne : (15.12.1933 Brusnica - 30.7.2017 Nitra) / Marcela Antošová. In: Slavica Nitriensia. - Roč. 6, č. 2 (2017), s. 79.

AUGUST

124.

ZÁTURECKÝ, Peter - 40. výročie úmrtia

25. október 1918 Rimavská Sobota - 1. august 1982 Zlaté Moravce

Právnik, organizátor športového jazdenia. V r. 1936-1941 študoval na Právnickej fakulte v Brne a Bratislave, r. 1970 absolvoval postgraduálne štúdium právnického smeru. V rokoch 1942-1982 pracoval ako sudca, neskôr ako predseda Najvyššieho súdu Slovenskej socialistickej republiky a na rôznych pracoviskách na Slovensku. Vo vedeckej práci sa orientoval na oblasť občianskeho, rodinného a trestného práva. Spoluautor viacerých právnických publikácií, autor odborných článkov. Popri povolání aktívne pracoval v jazdectve. Od mladosti bol aktívnym športovým jazdcom. Po r. 1945 spoluzakladateľ civilného športového jazdectva v Bratislave i na Slovensku. Viedol výbor Jazdeckého zväzu Slovenského ústredného výboru Československého zväzu telesnej výchovy, zastával funkciu ústredného rozhodcu a poverený vedením rozhodcovskej komisie. Autor pravidiel jazdeckého športu.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 415.

Osobnosti vedy trenčianskeho regiónu : biobibliografický slovník lekárov, prírodovedcov, poľnohospodárov a banských odborníkov od najstarších čias po súčasnosť / Milan Mikuš ; [zostavovateľ] Ludmila Strohnerová. - Trenčín : Verejná knižnica Michala Rešetku, 2003. - S. 356-357.

125.

BOKROŠ, Koloman - 130. výročie narodenia

14. august 1892 Jelenec - 17. august 1951 Nitra

Opravár hudobných nástrojov, obchodník. Vyučil sa pravdepodobne v Budapešti, pracoval vo Viedni, v Prahe. V rokoch 1923-1949 viedol v Nitre obchod s hudobnými nástrojmi.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 491-492.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 287.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 168.

Stopiate výročie narodenia Kolomana Bokroša / -r-. In: Tekovské noviny. - Roč. 7, č. 15 (1997), s. 4.

126.

MÉSZÁROS, Jozef Elemír - 125. výročie narodenia

14. august 1897 Výčapy-Opatovce - 14. október 1939 Nitra

Akademický sochár, grafik, rytec, umelecký zlatník a kovotepec. Odborné výtvarné vzdelanie získal v Budapešti, Ríme a v Nemecku. Tvoril sochy, cirkevné predmety, umelecké plakety s rozličnou tematikou a úžitkové predmety zo striebra. Bol popredným členom nitrianskeho výtvarného okruhu. V Nitre sa podieľal na reliéfoch v piaristickom Kostole svätého Ladislava a na fasáde kostola Na vŕšku.

Literatúra:

Elemír Jozef Mészáros 1897-1939 / text : Marta Pernická ; grafická úprava : Ján Černý. - V Nitre : Krajská galéria, [1982]. - [32] s.

Dielo všestranného umelca / Ladislav Martinček. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 3, č. 10 (1979), s. 27-28.

Niektoré nitrianske hroby sú umeleckými dielami / Dominika Cunevová. - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 27, č. 37 (2018), s. 10.

127.

KÁKOŠ, Ján - 95. výročie narodenia

14. august 1927 Nitra - 11. september 1996 Bratislava

Dramatik, režisér, dramaturg, prozaik, spisovateľ pre deti a mládež. Základnú školu a gymnaziálne štúdiá absolvoval v Nitre. Odborné vzdelanie nadobudol v Odbornom divadelnom štúdiu Novej scény v Bratislave. Od r. 1948 pôsobil v Bratislave. V rokoch pôsobil 1948-1949 bol asistentom réžie v Čs. štátnom filme, v r. 1949-50 režisérom Čs. rozhlasu. V r. 1952-1954 pôsobil ako dramaturg a umelecký šéf činohry pre mládež pri Novej scéne, v rokoch 1954-1970 bol riaditeľom Novej scény, v r. 1970-1987 riaditeľ Slovenského národného divadla v Bratislave. Autor niekoľkých bábkových hier v javiskovej, rozhlasovej i televíznej verzii. Vlastnú detskú skúsenosť z chudobnej štvrte v Nitre rekonštruoval v diele Chlapec z Kanálovej ulice a v próze Štyria z našej štvrte, autobiografické črty z detstva má aj dráma Pred brieždením.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 1.: A-L. - Bratislava : Veda, 1989. - S. 553-554.

Reprezentačný biografický lexikón Slovenska / Augustín Maňovčík ... [et al.]. - Martin : Matica slovenská, 1999. - S. 156.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 70.

Zomrel dramatik Ján Kákoš / (do). In: Pravda. - Roč. 6, č. 214 (13.9.1996), s. 2.

128.

LIPPERT, Jozef - 120. výročie úmrtia

21. január 1826 Oradea (Rumunsko) - 15. august 1902 Gutenstein (Rakúsko)

Architekt a reštaurátor nemeckého pôvodu. Architekt vo Viedni, činný hlavne vo Viedni a v Uhrách. Žiak L. Ernsta vo Viedni. Na Morave postavil novú kaplnku svätého Cyrila na Velehrade (1862), reštauroval dóm v Olomouci a dobudoval seminár v Kroměříži. V rokoch 1863-1873 riadil obnovu dómu v Bratislave. V Nitre v rokoch 1877-1878 viedol stavbu zadného krídla veľkého seminára, kde na žiadosť biskupa Augustína Roškovaniho vytvoril mimoriadne krásnu účelovú miestnosť pre diecéznu knižnicu.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 3.: K-L. - Martin : Matica slovenská, 1989. - S. 412.

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 175.

Premeny seminára svätého Ladislava v Nitre v archívnych prameňoch 18. storočia / Marek Ďurčo. In: Konštantínove listy. - Roč. 6, (2013), s. 140-160.

129.

ERDÉLYI, Július Ladislav - 75. výročie úmrtia

2. marec 1868 Žihárec - 16. august 1947 Zalavár (Maďarsko)

Historik, vysokoškolský profesor, príslušník benediktínskej rehole. Študoval v Pannonhalme a na univerzite v Budapešti. V r. 1905 člen korešpondent Uhorskej akadémie vied. Zaoberal sa dejinami benediktínskej rehole, sociálnymi, kultúrnymi a cirkevnými dejinami stredovekého Uhorska. Od r. 1898 redaktor a spoluautor 12-zv. dejín benediktínskej rehole a jej kláštorov v Uhorsku, autor 5-zv. histórie pannonhalmského opátstva. Na pedagogické účely vydal prehľadné dejiny Uhorska, prispieval do náboženských a odborných časopisov.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 302.

PhDr. Július Ladislav Erdélyi. In: Slovo Šaňanov. - Roč. 8, č. 3 (2003), s. 38.

130.

ČERENI (Cserenyey), Štefan Anton - 75. výročie úmrtia

7. január 1878 Topoľčany - 16. august 1947 Kovarce

Cirkevný historik, katolícky kňaz. Študoval v Nitre a teológiu v Budapešti. Ako kaplán pôsobil vo Veľkých Chlievanoch, v rokoch 1901-1916 v Nitre ako katechéta, profesor pedagogiky a katechetiky a súčasne prefekt v Malom seminári. V r. 1917 bol administrátorom farnosti v Dražovciach, neskôr farárom v Kovarciach. V r. 1926 pápežský komorník. Bol členom okresného výboru a Hospodárskej a lesníckej jednoty v Nitre. Autor životopisov nitrianskych biskupov v 16.-19. storočí a monografií, v ktorých spracovával cirkevné dejiny.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 182-183.

Reálie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - V Nitre : Dom Matice slovenskej, 2006. - S. 119.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 415-416.

131.

ZEMANOVIČ, Štefan - 75. výročie narodenia

18. august 1947 Obyce - 13. jún 2003 Modra, poch. v Bratislave

Výtvarník, akademický maliar. Detstvo prežil v Obyciach, základnú školu navštevoval v Topoľčiankach. V rokoch 1962-1966 študoval na Strednej škole umeleckého priemyslu v Bratislave u profesora Korkoša, v rokoch 1967-1973 na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, oddelenie figurálneho sochárstva u profesorov F. Štefunku a J. Kostku. Venoval sa figurálnej plastike. Zúčastnil sa na kolektívnych výstavách doma aj v zahraničí. Popri maľbe sa venoval i sochárstvu. Tvoril plastické diela v kove, keramike, kameni a dreve.

Literatúra:

Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2010. - 21.: W-Ž. - Ostrava : Výtvarné centrum Chagall, 2010. - S. 233.

Spomienka na akademického sochára Štefana Zemanoviča / Katarína Miškolciová. - Fotogr. In: Obyčejný občasník. - Roč. XVII, č. 1 (2016), s. 3.

132.

GÁLL, Markus - 20. výročie úmrtia

25. august 1924 Šaľa - 18. august 2002 Šaľa

Ekonom, regionálny dopisovateľ, historik. Pracoval v bývalom okresnom národnom výbore v odbore ekonomika, v melioráciách, v Povodí Váhu, v poľnohospodárskej škole a v Dusle Šaľa. Dopisovateľ, spolupracovník regionálnej tlače v Šali (Slovo Šaľanov). Napísal desiatky článkov o rodnej Šali, o ľuďoch a udalostiach v tomto mieste.

Literatúra:

Túžba po vzdelaní ho sprevádzala až po hrob : k nedožitým osemdesiatinám Markusa Gálla / Zoltán Vitko. In: Slovo Šaľanov. - Roč. 9, č. 8 (2004), s. 29.

Za Markusom Gállom (25.8.1924-18.8.2002). In: Slovo Šaľanov. - Roč. VII, č. 9 (2002), s. 35.

133.

MADVA, František - 170. výročie úmrtia

14. september 1786 Skalica - 20. august 1852 Nitrianske Sučany

Ľudový liečiteľ, bylinkár, rímskokatolícky kňaz. V rokoch 1805-1811 študoval v Nitre na teologickom seminári. Ako kaplán pôsobil v Trenčíne, v Predmieri, v Nemšovej a od r. 1818 bol administrátorom v Trenčianskej Teplej. V r. 1822 farár v Nitrianskom Rudne. V r. 1850 sa utiahol na odpočinok do Sučian. Zaujímal sa o prírodné vedy, neskôr sa zameril na liečivé rastliny, ktoré si sám pestoval na záhrade. Stal sa z neho ľudový liečiteľ a pacienti k nemu chodili z celej Európy. Liečil hlavne kožné choroby a reumatizmus.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 175-176.

Zázračný lekár / Helena Križanová. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 10, č. 8 (1986), s. 28-29.

134.

SAMASSA, Jozef - 110. výročie úmrtia

30. september 1828 Zlaté Moravce - 20. august 1912 Eger (Maďarsko)

Pedagóg, cirkevný hodnostár, náboženský spisovateľ. Po štúdiách v Nitre, Leviciach a v Ostrihome pôsobil na gymnáziu v Trnave, na seminári v Pešti a v Ostrihome. Od roku 1861 pôsobil na univerzite

v Pešti. V r. 1869 odborný radca ministerstva kultu a výučby, titulárny opát, ostrihomský kanonik, spišský biskup, egerský arcibiskup a skutočný tajný radca, r. 1888 pápežský prelát, r. 1905 kardinál. V rokoch 1869-1871 pôsobil ako poslanec uhorského snemu za mesto Zlaté Moravce. Vyznamenaný veľkokrížom Rádu svätého Štefana.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 5.: R-Š. - Bratislava : Veda, 1981. - S. 193.

Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 251.

Kardinál Jozef Samassa, spisovateľ, učiteľ, biskup, arcibiskup / Marián Tomajko. In: Tekovské noviny. - Roč. XVIII, č. 17 (2008), s. 4.

135.

JUHARI, Karol - 100. výročie úmrtia

21. apríl 1871 Nitra - 22. august 1922 Budapešť (Maďarsko)

Maliar, sochár. Po študijných cestách v Európe založil v roku 1897 v Nitre firmu na výmaľbu kostolov s celouhorskou pôsobnosťou. Predseda Živnostenského spoločenstva, zakladateľ Priemyselného kruhu a Učňovského domova v Nitre.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 572.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 172.

136.

HÚSKA, Anton - 140. výročie úmrtia

12. január 1826 Ružomberok - 23. august 1882 Spišská Kapitula

Hudobný skladateľ, pedagóg, zbormajster, regenschori. Študoval hudbu na Mestskej hudobnej škole v Bratislave. V rokoch 1845-1846 pôsobil ako hudobník nitrianskej katedrály, v r. 1848-1848 člen divadelného orchestra a cirkevného hudobného spolku v Bratislave. V rokoch 1848-1861 profesor hudby na učiteľskom ústave v Spišskej Kapitule a regenschori v kostole svätého Martina, od r. 1862 správca Mestskej hudobnej školy v Košiciach a regenschori v košickom dóme. Zaslúžil sa o rozkvet mestskej hudobnej školy v Košiciach. V rokoch 1866-1867 vypracoval učebné osnovy pre všetky predmety. V Košickom dóme vybudoval kvalitný spevokol a orchester, s ktorým počas návštevy cisára Františka Jozefa I. predviedol Lisztovo oratórium Legenda o svätej Alžbete. Komponoval cirkevnú hudbu v ceciliánskom slohu.

Literatúra:

Hudobný slovník : bibliografia hudobníkov, hudobných interpretov a podujatí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce ; [spracovala Viola Bieliková]. - 1. vyd. - Nitra : Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre, 2019. - S. 78.

Súpis slovenských hudobníkov a literatúry o hudobníkoch / Juraj Potúček. - Bratislava : Nakladateľstvo Slovenskej akadémie vied a umení, 1952. - S. 113.

137.

NÉČEI (Nécsey), Jozef - 180. výročie narodenia

27. august 1842 Oslany - 17. január 1929 Vráble

Poštmajster, zberateľ. Študoval na gymnáziu v Nitre. Od r. 1869 pôsobil vo Vrábľoch ako poštmajster.

Významný zberateľ národopisných pamiatok, umeleckých diel a starožitností. Prispel k založeniu Tekovského múzea v Leviciach. V roku 1927 daroval mestu Levica svoju rozsiahlu zbierku archeologických a národopisných predmetov, obrazov, rodinného archívu a kníh.

Literatúra:

Vráble / Jozef Trubíni ; [foto: Mikuláš Marko]. - 1. vyd. - Piešťany ; Vráble : Turista, Mesto Vráble, 1994. - S. 103-104.
Zbierka rodiny Nécsey / (PP). In: My Nitrianske noviny. - Roč. 26, č. 14 (2017), s. 11.

138.

STRAUSS, Pavol - 110. výročie narodenia

30. august 1912 Liptovský Mikuláš - 3. jún 1994 Nitra

Lekár-chirurg, esejista, prozaik, básnik, prekladateľ. Medicínu študoval vo Viedni, v roku 1938 ju ukončil na nemeckej univerzite v Prahe. Od r. 1956 pôsobil v Nitre ako chirurg. Do literatúry vstúpil v r. 1936 po nemecky napísanou básnickou zbierkou Die Kanone auf dem Ei (Kanóny na vajciach). Bol významným predstaviteľom básnickej skupiny katolíckej moderny, autor početných zbierok básní, esejí, meditácií a aforizmov. Preložil viaceré diela významných básnikov a filozofov z nemčiny a francúzštiny. Od r. 1992 Čestný občan mesta Nitry. V roku 2010 mu prezident Slovenskej republiky udelil štátne vyznamenanie Rad Ľudovíta Štúra I. triedy in Memoriam, za mimoriadne zásluhy o rozvoj v oblasti kultúry. Celoživotný literárny prínos Pavla Straussa sa odzrkadlil aj v založení ceny nesúcej jeho meno, ktorá sa od roku 2005 udeľuje významným osobnostiam.

Literatúra:

Osobnosti Slovenska. 1. diel / Jozef Leikert. - 2. vyd. - Bratislava : Príroda, 2010. - S. 286-288.
Cena Pavla Straussa od roku 2005. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 23, č. 47 (2014), s. 13.
O Pavlovi Straussovi / Štefan Kukan. In: Vrábeľské regionálne noviny. - Roč. III, č. 3 (1998), s. 4.

139.

PONGRÁC, Karol - 150. výročie narodenia

31. august 1872 Senica-Sotiná - 27. september 1930 Cabaj-Čápor, poch. v Nitre

Výtvarník, akademický maliar a technik. Študoval na Vysokej škole technickej v Budapešti. Výtvarné vzdelanie získal v Deutenhoffene a Mníchove. Bol spoluzakladateľom szolnockej maliarskej kolónie. Žil a tvoril vo svojom ateliéri na Zobore v Nitre. Maľoval obrazy Zobora, mestské celky Nitry a iných slovenských miest. Venoval sa aj hudbe ako klavirista.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zost. Anton Pažitný. - Nitra: Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 114-115.
K výročiu Pongrácza / (RE). In: My Nitrianske noviny. - Roč. 24, č. 25 (2015), s. 10.
Karol Pongrácz žil a tvoril vo vile na Zobore / Jana Černáková. - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 24, č. 32 (2015), s. 8.

SEPTEMBER

140.

POZDIŠOVSKÝ, Štefan - 15. výročie úmrtia

23. december 1906 Močenok - 1. september 2007 Trenčín

Stredoškolský profesor, pedagóg, historik. Študoval na gymnáziu v Trnave a v Nitre. V rokoch 1927-1931 študoval na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave dejepis, zemepis, archeológiu a národopis. Po štúdiách pôsobil ako profesor na gymnáziu v Leviciach, v Liptovskom Mikuláši a v Trenčíne. V rokoch 1951-1958 riaditeľ múzea v Trenčíne, do roku 1972 pôsobil ako odborný pracovník. Výsledky odbornej činnosti publikoval v Informačných zprávach a Vlastivednom obzore. Jeho meno je späté s rímskym nápisom na trenčianskej skale, ktorý preložil do slovenčiny.

Literatúra:

História a súčasnosť obce Močenok / [Igor Hochel (konceptcia, štylistika textu, editorstvo)]. - Močenok : Obecný úrad Močenok, 2003. - S. 54-55.

Prof. Štefan Pozdišovský : personálna bibliografia / Zost. E. Strohnerová a E. Halusková. - Trenčín : Knižnica Michala Rešetku, 1996. - 45 s.

Skvosty Močenka / Gabriela Borzová ; Peter Buday, Michal Lašut; [preklad Jana Káčerová]. - 1. vyd. - Martin : Fomi, 2013. - S. 151.

Pocťa Štefanovi Pozdišovskému, močenskému rodákovi. In: Galantský a Šalienský Žurnál. - Roč. 11, č. 3 (2007), s. 11.

141.

SVOBODOVÁ, Marie - 35. výročie úmrtia

10. máj 1911 Kladno (Česká republika) - 2. september 1987 Bratislava

Speváčka, tanečnica, operetná a činoherná herečka. V rokoch 1925-1927 študovala na baletnej škole M. Aubrechtovej v Prahe. V rokoch 1939-1945 pôsobila na scéne Slovenského ľudového divadla v Nitre, v r. 1959-1969 Krajského divadla v Nitre. Najväčšie príležitosti dostala v Slovenskom ľudovom divadle v Nitre, kde vytvorila v operetách Gejzu Dusíka viaceré postavy. Po r. 1945 sa postupne uplatňovala aj v činohre.

Literatúra:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska. - Zv. 2.: M-Ž. - Bratislava: Veda, 1990. - S. 397-398.

Lexikón slovenských žien / zodpovedný redaktor : Augustín Maťovčík ; hlavné autorky a odborná redakcia : Ludmila Ďuranová, Anna Šourková, Alena Tábovecká. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 229-230.

Divadelníctvo v Nitre v rokoch 1939-1945 / Miroslav Palárik. In: Studia Historica Nitriensia. - Roč. 21, č. 2 (2017), s. 366-430.

142.

KNAPO, Alexander - 110. výročie narodenia

8. september 1912 Papradno - 9. marec 1984 Nitra

Vysokoškolský pedagóg, inžinier architekt, maliar. Študoval architektúru v Prahe. Bol jedným z prvých architektov, ktorý dosiahol hodnosť vysokoškolského profesora. Pedagogicky pôsobil na Vysokej škole lesníckej vo Zvolene, v r. 1960-1979 na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre. V r. 1960-1971 vedúci Katedry poľnohospodárskych stavieb. V Nitre bol spoluorganizátorom Ľudovej univerzity včelárov. Napísal viacero vedeckých prác a vysokoškolských učebníc. V Nitre projektoval administratívnu budovu Slovenských elektrární.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 3.: K-M. - Bratislava : Veda, 1979. - S. 93.

Výročia významných osobností Nitry v septembri 1992 : pedagóg - architekt - maliar - zaniatený včelár / A. Pažitný. In : Nitra. - Roč. 16, č. 9 (1992), s. 24-25.

143.

MASARYK, Tomáš Garrigue - 85. výročie úmrtia

7. marec 1850 Hodonín (Česká republika) - 14. september 1937 Lány (Česká republika)

Prvý československý prezident, doktor filozofie, univerzitný profesor, vedec, historik. V rokoch 1918-1935 prezident Československej republiky. Za letné sídlo si vybral známy kaštieľ v Topoľčiankach. Do Topoľčianok prišiel prvýkrát v roku 1923 a potom chodil na letný pobyt pravidelne každý rok až do roku 1933. V Topoľčiankach prijímal rôzne diplomatické návštevy, členov vlády a významných predstaviteľov daného obdobia. K častým návštevníkom prezidenta patrili aj český spisovateľ Karel Čapek.

Literatúra:

Tomáš Garrigue Masaryk v Topoľčiankach / Jozef Šabo. - Fotogr. In: Naše Topoľčianky. - Roč. XVI, č. 3 (2018), s. 3 a 9.
Zo spomienok na prezidenta T. G. Masaryka / Ondrej Valach. In: Tekovské noviny. - Roč. XVII, č. 22 (2007), s. 2.

144.

JESENSKÝ, Jozef - 240. výročie narodenia

15. september 1782 Beladice - 13. jún 1863 Zlatno

Priekopník slovenského ovocinárstva, zakladateľ ovocných sadov pod Tríbečskými horami v Zlatňanskej kotline. V roku 1826 dal na tomto mieste vysadiť vyše 20 tisíc ovocných stromčekov, predovšetkým čerešní, višní, jabloní, orechov a gaštanov. Založil veľkú gaštanicu a orešnicu na Roskošiach a Dvanástej tabli, čerešňový sad v Čerešňovej, na Pasienkoch a Klčovine. Úrodu ovocia vyvážal aj do Bratislavy, Pešti a Viedne. Mal vlastnú konzerváreň na výrobu lekvárov, sušiareň a pálenicu.

Literatúra:

Priekopník slovenského ovocinárstva / Štefan Doskoč. In: Slovenské národné noviny. - Roč. 10, č. 27 (1999), s. 8.
Svoj sad neopustil ani po smrti : Jozef Jesenský - významná osobnosť nášho regiónu / (jp). In: Hlásnik plus. - Roč. 3, č. 3 (1998), s. 3.

145.

SCHILLER, Žigmund - 175. výročie narodenia

17. september 1847 Hurbanovo - 12. september 1920 Budapešť (Maďarsko)

Botanik, právnik, publicista. Právo študoval v Budapešti a vo Viedni. Po štúdiách pôsobil ako pomocný koncipient, do roku 1880 ako advokát v Budapešti a v Bratislave. Popri advokátskej praxi bol činný ako publicista, redaktor a botanik. Skúmal flóru Uhorska, opísal i flóru okolia Nitry, Trenčianskych Teplíc a niektorých miest v Bratislavskej a Nitrianskej župe.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 5.: R-Š. - Bratislava : Veda, 1981. - S. 224.
Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 220-221.

146.

BEDNÁRIK, Jozef - 75. výročie narodenia

17. september 1947 Zeleneč - 22. august 2013 Bratislava

Herec, režisér. Od r. 1971 pôsobil ako herec, v rokoch 1981-1992 režisér Divadla Andreja Bagara v Nitre. Od r. 1991 bol režisérom spevohry Novej scény v Bratislave, neskôr pracoval v slobodnom povolání. Spolupracoval aj s opernými divadlami a baletom. S jeho menom je spojená úspešná éra muzikálov na Slovensku aj v Čechách. Nositeľ významných ocenení.

Literatúra:

Divadlo Andreja Bagara v Nitre 70 : 1949 - 2019 / [Miroslav Ballay...[et.al.] ; zostavila Slavka Civiánová]. - 1. vyd. - Nitra ; Bratislava : Divadlo Andreja Bagara v Nitre, Divadelný ústav v Bratislave, 2019. - S. 69-93.

Ceny Pavla Straussa pre skladateľa a režiséra / Jana Černáková. - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 20, č. 9 (2011), s. 9.

Rozlúčili sa s Bednárikom / (SITA). - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 22, č. 35 (2013), s. 11.

147.

ERDŐDI, Ladislav Adam - 345. výročie narodenia

20. september 1677 Bratislava - 12. máj 1736 Nitra, poch. v Kláštore svätej Kataríny pri Naháči

Cirkevný a krajinský hodnostár. V rokoch 1706-1736 nitriansky biskup a župan, súčasne v r. 1707-1725 uhorský kancelár. Predstaviteľ záujmov habsburského absolutizmu a katolíckej cirkvi, popredný rekatolizátor. Zaslúžil sa o návrat vyše 50 tisíc protestantov do katolíckej cirkvi. V Nitre dal vybudovať nový barokový biskupský palác, zrenovovať a umelecky vyzdobiť katedrálu, do ktorej daroval vyrezávané lavice a nový organ. Dal vybudovať novú vežu a pod ňu umiestnil biskupskú knižnicu, ktorej venoval svoje knihy.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 443.

Premeny seminára svätého Ladislava v Nitre v archívnych prameňoch 18. storočia / Marek Ďurčo. In: Konštantínove listy. - Roč. 6, (2013), s. 140-160.

148.

ŠEBEDOVSKÝ, Gejza - 45. výročie úmrtia

6. júl 1905 Levice - 20. september 1977 Nitra

Slovenský zlepšovateľ, mlynár-technik. Po absolvovaní Mlynárskej školy bol od roku 1918 mlynárom, od r. 1935 hlavným mlynárom nitrianskeho závodu (Mlyny a cestovinárne). Autor 25 zlepšovacích návrhov, ktoré prispeli k zefektívneniu výroby v nitrianskom mlynskom kombináte.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv.5. : R-Š. - Bratislava : Veda, 1981. - S. 690.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 437.

149.

BYSTRÍK, svätý, - 975. výročie úmrtia

Neznámy - 24. september 1047 pravdepodobne Budapešť-Pešť (Maďarsko)

Nitriansky biskup, mučeník. Presné miesto a čas narodenia svätého Bystríka nepoznáme, pravdepodobne pochádzal z vyššieho rodu z okolia Nitry. Študoval na učilišti svätého Hypolita v Nitre. Pokračovateľ, šíriteľ a ochranca duchovného dedičstva svätého Cyrila a Metoda. V r. 1083 bol zásluhou uhorského kráľa Ladislava I. a pápeža Gregora VII. kanonizovaný za svätého.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 172-174.

"Našej zeme biskup slávný..." / Ladislav Belás. In: Nitra. - Roč. 21, č. 9 (1997), s. 19-21.

Sv. Bystrík, takmer neznámy mučeník / Bystrík Bugan. In: Katolícke noviny. - Roč. 117, č. 38 (2002), s. 24.

150.

NEUGEBAUER, Ferdinand - 170. výročie narodenia
100. výročie úmrtia

26. september 1852 Nitra - 21. jún 1922 Sklené Teplice

Kníhtlačiar. Vnuk zakladateľa prvej nitrianskej tlačiarne J. Neugebauera (1790-1857) a syn Eduarda Neugebauera (1826-1865). V rokoch 1877-1919 majiteľ tlačiarne v Nitre. Tlačil knihy regionálnych autorov a mnohé časopisy (Nyitrai Közlöny, Nyitravármegye Hivatalos Lapja, Nitrianske noviny a i.).

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 106-107.

Bohaté dejiny nitrianskych tlačiarov / Pavol Takáč. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. II, č. 1 (1978), s. 18-19, 22.

151.

FAJKUS, Ján - 135. výročie narodenia
65. výročie úmrtia

28. september 1887 Jakartovice (Česká republika) - 16. február 1957 Opava (Česká republika)

Cirkevný hodnostár, pedagóg, verbista. V rokoch 1923-1925 pôsobil ako prefekt misijného domu v Močenku, v r. 1925-1927 rektor misijného domu v Nitre. Regionálny predstavený rehole verbistov na Slovensku. Spoluzakladateľ a organizátor duchovnej i misijnej činnosti rehole. Inicioval vznik Misijného domu Matky Božej.

Literatúra:

75 rokov Spoločnosti Božieho Slova na Slovensku ; [zostavil Štefan Horváth]. - 1. vyd. - Nitra : Spoločnosť Božieho Slova, 2000. - S. 182-184.

Stavba nového Misijného domu v Nitre na Kalvárii / Tomáš Gerboc. - Fotogr.. In: Hlasy z domova a misií. - Roč. 57, č. 7-8 (2013), s. 28-31.

152.

LENCI, Dušan - 10. výročie úmrtia

18. máj 1941 Banská Bystrica - 30. september 2012 Nitra

Herec. V roku 1963 absolvoval štúdium herectva na Vysokej škole múzických umení v Bratislave. Od roku 1971 pôsobil ako člen hereckého súboru Andreja Bagara v Nitre. Svojím osobitým a nezameniteľne zafarbeným hlasom bol aj výnimočným dabingovým hercom. Stvárnil množstvo postáv vo filmoch, v televíznych inscenáciách a v rozhlase.

Literatúra:

Divadlo Andreja Bagara v Nitre 70 : 1949 - 2019 / [Miroslav Ballay...[et.al.] ; zostavila Slavka Cívánová]. - 1. vyd. - Nitra ; Bratislava : Divadlo Andreja Bagara v Nitre, Divadelný ústav v Bratislave, 2019. - S. 241-242.

Zomrel Dušan Lenci, herec nitrianskeho divadla / (SITA). - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 21, č. 39 (2012), s. 11.

OKTÓBER

153.

RUDNAY, Béla - 165. výročie narodenia
90. výročie úmrtia

1. október 1857 Senica - 14. jún 1932 Budapešť (Maďarsko)

Verejný činiteľ, genealóg, poslanec uhorského snemu. Študoval pravdepodobne na gymnáziu v Nitre. Od r. 1878 pôsobil ako župný podnotár a od 1887 hlavný župný notár v Nitre. Počas pôsobenia v Nitre zostavil a vydal zbierku nitrianskych župných nariadení a predpisov.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 5.: R-Š. - Bratislava : Veda, 1981. - S. 170.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra: Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 178.

154.

BEZÁK, Štefan - 145. výročie narodenia

3. október 1877 Chynorany - 1. október 1946 Bratislava

Pedagóg, cirkevný historik. Kňazskú vysviacku prijal v Nitre. V r. 1901 sa stal špirituálom Malého seminára a profesorom náboženstva na dievčenskej škole. Od roku 1906 riaditeľ dievčenskej školy v Nitre. Pôsobil ako profesor na gymnáziu, špirituál kňazského seminára a Malého seminára v Nitre. Spoluzakladateľ a aktívny člen Spolku profesorov Slovákov. Napísal a vydal viacero učebníc cirkevných dejín pre rôzne stupne škôl.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 108.

V Nitre pred sto rokmi... / podľa kroniky mesta Nitry spracovala: (SY). - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXXXIII, č. 1 (2019), s. 20-21.

155.

MARTVOŇOVÁ-HORNUNGOVÁ, Anna - 100. výročie narodenia

3. október 1922 Nitra - 16. december 1990 Bratislava

Operná speváčka (soprán). Navštevovala meštiansku a hudobnú školu v Nitre, neskôr študovala spev súkromne u A. Flögl a D. Žuravlevovej v Bratislave. V rokoch 1940-1941 pôsobila ako členka zboru opery Slovenského národného divadla v Bratislave, v r. 1943-1945 sólistka Slovenského ľudového divadla v Nitre, r. 1946-1950 členka operného zboru, od r. 1951 sólistka opery Slovenského národného divadla v Bratislave. Popredná slovenská sopranistka, ktorá sa uplatnila najmä v lyricko-melodramatických postavách klasického svetového operného repertoáru, ale aj v moderných domácich a zahraničných dielach. Venovala sa aj koncertnej činnosti, vystupovala so Slovenskou filharmóniou, hosťovala na domácich i zahraničných scénach a spolupracovala s rozhlasom a s televíziou.

Literatúra:

Lexikón slovenských žien / zodpovedný redaktor : Augustín Maťovčík ; hlavné autorky a odborná redakcia : Ľudmila Ďuranová, Anna Šourková, Alena Táborecká. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 160-161.

Reprezentatívny biografický lexikón Slovenska / Augustín Maťovčík ... [et al.]. - Martin : Matica slovenská, 1999. - S. 215.

156.

LITOBORSKÝ, Bohumil - 140. výročie narodenia

4. október 1882 Praha (Česká republika) - 11. december 1958 Trenčín

Český hudobník, vojenský kapelník. Od roku 1920 pôsobil v Nitre ako dirigent posádkovej hudby. Organizoval náročné symfonické koncerty pre nitriansku verejnosť. V rokoch 1929-1934 bol riaditeľom Mestskej hudobnej školy v Nitre.

Literatúra:

Nitra za prvej Československej republiky / Ida Zubácka. - 1. vyd. - Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa, Fakulta humanitných vied, 1997. - S. 98.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 88-89.

157.

RABČEK, Andrej - 310. výročie narodenia
230. výročie úmrtia

7. október 1712 Považská Bystrica - 27. apríl 1792 Malý Cetín

Cirkevný hodnostár, náboženský spisovateľ, osvietenec. Pôsobil vo Veľkých Janíkovciach, kde dal prestavať kostol a faru v barokovo-klasicistickom štýle a zriadil tu školu. V r. 1749 založil náboženský spolok "Bratstvo", ktorého členom bola i cisárovná Mária Terézia. V nitrianskej kapitulnej knižnici sa zachovali 4 zväzky jeho rukopisných prác.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1131-1132.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 12.

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 117.

158.

IZAKOVIČ, Anton - 20. výročie úmrtia

17. marec 1931 Abrahám - 9. október 2002 Nitra, poch. v Nitre-Mlynárčiach

Vysokoškolský pedagóg, elektrotechnický inžinier. Po absolvovaní gymnázia v Trnave študoval na Slovenskej vysokej škole technickej v Bratislave (dnes Slovenská technická univerzita). Od roku 1965 pôsobil ako pedagóg na Mechanizačnej fakulte Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre. V rokoch 1990-1994 bol vedúcim katedry, v rokoch 1991-1992 vykonával funkciu predsedu Akademického senátu Mechanizačnej fakulty. Významne sa podieľal na tvorbe učebných textov a učebných pomôcok, výsledky svojej vedeckovýskumnej činnosti prezentoval vo viacerých vedeckých a odborných časopisoch.

Literatúra:

Dvadsaťpäť rokov Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre. - Bratislava : Príroda, 1971. - S. 268.

S pietou. In: Poľnohospodár. - Roč. 47, č. 3 (2002), s. 4.

159.

GONTKO, Miloš - 125. výročie narodenia

13. október 1897 Dolná Crivina (Rumunsko) - 26. október 1975 Zlaté Moravce

Úradník, spisovateľ, dramatik, prozaik. V rokoch 1925-1940 pôsobil ako úradník lesnej správy v Žitavoch a v Zlatých Moravciach. V rokoch 1948-1958 zamestnanec Združených služieb v Zlatých Moravciach. Autor divadelných a rozhlasových hier z dedinského prostredia.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 2.: E-J. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 174.

Encyklopédia slovenských spisovateľov. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Obzor, 1984. - S. 165.

160.

TISO, Jozef - 135. výročie narodenia

75. výročie úmrtia

13. október 1887 Bytča - 18. apríl 1947 Bratislava

Katolícky kňaz, politik a štátnik, redaktor a publicista, prezident prvej Slovenskej republiky. Študoval na piaristickom gymnáziu v Nitre, vysokoškolské štúdium ukončil na Teologickej fakulte Univerzity vo Viedni. V rokoch 1915-1924 pôsobil ako profesor náboženstva na gymnáziu, špirituál v seminári, profesor na Vysokej škole bohosloveckej a tajomník biskupského úradu v Nitre. Bol členom a funkcionárom viacerých katolíckych spolkov.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 6.: T-Ž. - Bratislava : Veda, 1982. - S. 774.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1382-1386.

161.

TAKÁČ, Pavol - 25. výročie úmrtia

2. november 1911 Poľný Kesov - 15. október 1997 Nitra

Regionálny historik, publicista, nitriansky archivár. Pôvodným povoláním bol učiteľ. Neskôr pracoval ako úradník v štátnej správe. V Nitre pôsobil od r. 1940. Zaoberal sa regionálnou históriou Nitry a nitrianskeho regiónu. Výsledky svojich výskumov publikoval v mnohých článkoch i samostatných prácach. Spracoval monografie o obciach, série štúdií a článkov o dejinách nitrianskych ulíc, námestí, škôl, spolkov, závodov a i. Dlhodobo aktívne pôsobil v Miestnom odbore Matice slovenskej v Nitre. V rokoch 1983-1990 bol kronikárom mesta Nitry.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 146-147.

Historik, kronikár Pavol Takáč / -r-. In: Nitra. - Roč. 21, č. 5 (1997), s. 25-27.

Znalec našej histórie / Tibor Kalecký. In: Nový nitriansky hlas. - Roč. 1, č. 13 (1991), s. 2.

162.

POVALA, Gabriel - 105. výročie narodenia

18. október 1917 Pucov - 13. apríl 1998 Žilina

Cirkevný historik, archeológ, jazykovedec, trpiteľ za vieru. Spolupracoval s archeologickým ústavom v Nitre, najmä pri vykopávkach keltských usadlostí pri Divinke. Ako cirkevný historik publikoval cennú štúdiu Nitra - historické srdce cirkevnej provincie. V zahraničnom časopise Most uverejnil hodnotnú štúdiu o svätom Konštantínovi Filozofovi pod názvom Profesor prvej slovenskej vysokej školy - Konštantín-Cyril.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1114-1115.

163.

PARTOS, Alexander - 85. výročie úmrtia

10. máj 1898 Šurany - 18. október 1937 Nitra

Lekár, výskumník, vedecký pracovník. Stredoškolské vzdelanie získal na gymnáziu v Komárne. Medicínu vyštudoval v Budapešti a vo Viedni. V rokoch 1920-1923 pôsobil ako asistent na viedenskej klinike, neskôr pôsobil až do roku 1937 v Nitre. V Nitre si otvoril súkromnú ambulanciu i laboratórium. Okrem lekárskej praxe sa vedecky zaoberal biológiou, chemickou terapiou, liečbou cukrovky. Napísal približne 180 odborných prác. O výsledkoch svojich výskumov prednášal na viacerých svetových podujatiach - lekárske kongresoch v Berlíne, v Paríži, v Budapešti a v Ríme.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 111-112.

In memoriam Dr. Alexander Partos (1898-1937) / Štefan Valent. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. 22, č. 12 (1998), s. 29-30.

Ordinoval v čiernom plášti : MUDr. Partos bol osobným lekárom príslušníkov šľachtických rodov / Jana Stopková. - Fotogr. In: Vrábelské regionálne noviny. - Roč. III, č. 50 (1998), s. 13.

164.

ŽILÍK, Marián - 5. výročie úmrtia

13. jún 1948 Mojmirovce - 18. október 2017 Nitra

Výtvarník, akademický maliar. Po skončení štúdia fotografie na Strednej škole umeleckého priemyslu v Bratislave študoval na oddelení krajinárskeho a figurálneho maliarstva na Vysokej škole výtvarných umení. Striedavo pracoval vo voľnom povolání a ako pedagóg na Katedre výtvarnej výchovy na Pedagogickej fakulte Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Svojím umením sa podieľal na viacerých realizáciách mestského prostredia v Nitre. Podieľal sa na výtvarnom a sochárskom dotvorení architektúry zrekonštruovanej pešej zóny v Nitre a v priestore Nitrianskeho hradu. Medzi jeho najvýznamnejšie diela patrí pamätník Milénia - Proglas, ktorý je pred vstupom do areálu Nitrianskeho hradu a bronzový meč na pešej zóne. V roku 2018 bol ocenený Cenou mesta Nitry in memoriam za výnimočné celoživotné dielo v oblasti slovenského výtvarného umenia a v roku 2019 získal in memoriam Cenu Nitrianskeho samosprávneho kraja.

Literatúra:

Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-2010. - 21.: W-Ž. - Ostrava : Výtvarné centrum Chagall, 2010. - S. 361-362.

Akademický maliar a sochár Marián Žilík, umelec, ktorý zanechal hlbokú stopu v tvári nášho mesta / [autor] (SY). - Fotogr. In: Nitra : kultúrno-spoločenský mesačník. - Roč. XXXXI, č. 12 (2017), s. 21.

Zosnulému autorovi vzdali úctu výstavou / Dominika Cunevová. - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 27, č. 50-51 (2018), s. 9.

165.

HLBINA, Pavol Gašparovič - 45. výročie úmrtia

13. máj 1908 Veľké Kršteňany - 21. október 1977 Bobot, poch. vo Veľkých Kršteňanoch

Kňaz, básnik, prekladateľ, literárny kritik. V rokoch 1922-1929 študoval na gymnáziu v Nitre, v rokoch 1929-1934 na teológii v Prahe. Výrazný predstaviteľ slovenskej katolíckej moderny. Už počas štúdia v Nitre prispieval básňami do študentských časopisov. Významný literárny kritik a teoretik, autor mnohých časopisecky publikovaných príspevkov.

Literatúra:

Encyklopédia slovenských spisovateľov. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Obzor, 1984. - S. 193.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 487-488.

Pavol Gašparovič Hlbina: Katolícky spisovateľ v službe súčasnosti (1948) / Jozef Brunclík. In: Litikon. - Roč. 3, č. 1 (2018), s. 247-255.

Spomienka na básnika / Jozef Hrivnák. In: Katolícke noviny. - Roč. 113, č. 2 (1998), s. 14.

166.

SALVA, Tadeáš - 85. výročie narodenia

22. október 1937 Lúčky (Ružomberok) - 3. január 1995 Bratislava

Hudobný skladateľ, vysokoškolský profesor. Hudobné vzdelanie získal na Vysokej škole múzických umení v Bratislave. Neskôr študoval vo Varšave a v Katoviciach. V rokoch 1989-1995 pôsobil ako pedagóg na Katedre hudobnej výchovy Pedagogickej fakulty v Nitre. Venoval sa duchovnej hudbe. Skomponoval rad hodnotných diel so silným humanistickým posolstvom, za ktoré získal viaceré svetové ocenenia.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 5.: R-Š. - Bratislava : Veda, 1981. - S. 192.

100 slovenských skladateľov/ kol. aut. - Bratislava : Národné hudobné centrum, 1998. - S. 237-241.

Duchovná tvorba Tadeáša Salvu / Z. Grajcárová. - Fotogr. In: Katolícke noviny. - Roč. 112, č. 45 (1997), s. 15.

Pavol Gašparovič Hlbina / Tomáš Winkler. In: Slovenské národné noviny. - Roč. 5 (9), č. 18 (1994), s. 12.

Za docentom Tadeášom Salvom / Eva Strelková. - In: Nitra. - Roč. 19, č. 2 (1995), s. 10-11.

167.

ČERETKOVÁ-GÁLLOVÁ, Marína (Mária) - 5. výročie úmrtia

26. september 1931 Zbehy - 22. október 2017 Nitra

Spisovateľka, dramatička, autorka dievčenských a ženských románov, noviel a poviedok, rozhlasových hier pre mládež i dospelých. Gymnaziálne štúdium absolvovala v Nitre, vysokoškolské štúdium na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Po jej skončení pracovala v literárno-dramatickej redakcii Slovenského rozhlasu v Košiciach. V roku 1979 sa vrátila do Nitry a pracovala ako kultúrna referentka a vychovávateľka. Aktívne zapájala do kultúrno-spoločenského života Nitry. Bola členkou Spolku slovenských spisovateľov, prispievala do knižných vydaní literárnych ročeniek Almanachu Nitra a spolupracovala aj s Domom Matice slovenskej v Nitre. Nositeľka viacerých vyznamenaní, v roku 2002 získala Cenu mesta Nitry.

Literatúra:

Marína Čeretková-Gálová : Personálna bibliografia / Zost. Anežka Strihová. - 1. vyd. - Nitra : Krajská knižnica Karola Kmeťka, 2007. - 49 s.

Slovník slovenských spisovateľov pre deti a mládež / zostavovateľ a vedecký redaktor Ondrej Sliacky. - Bratislava : Literárne informačné centrum, 2005. - S. 52-53.

Život a dielo Maríny Čeretkovej-Gálovej. - 1. vyd. - Nitra : SSS a UKF, 2009. - 119 s.

Zomrela spisovateľka Marína Čeretková Gálová / Jana Černáková. - Fotogr. In: Nitrianske noviny. - Roč. 26, č. 43 (2017), s. 14.

168.

ENGELOVÁ, Oľga - 15. výročie úmrtia

20. január 1935 Bytča - 22. október 2007 Nitra

Vysokoškolská pedagogička. V rokoch 1953-1958 študovala na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave slovenský jazyk-ruský jazyk. Od roku 1959 pôsobila na Pedagogickom inštitúte v Nitre (neskôr Pedagogickej fakulte v Nitre). Patrí k zakladajúcim členom Katedry ruského jazyka a literatúry. Neskôr pôsobila ako docentka na Katedre rusistiky Fakulty humanitných vied Vysokiej školy pedagogickej v Nitre. Vo svojej publikačnej činnosti sa zameriavala najmä na otázky ruskej modernej poézie v jej diachrónií, na problematiku ruskej literatúry 20. storočia. Venovala sa aj teoretickým otázkam interpretácie umeleckého textu a kultúrno-logickým aspektom jeho recepcie. Autorka monografických prác, štúdií a článkov.

Literatúra:

Honorabilis I : Univerzita Konštantína Filozofa : (1992 - 2009). - 1. vyd. - Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa, 2009. - S. 24-25.

Nitrianka rozumom a srdcom : Oľga Engelová tvorila veľkú stránku dejín Nitry / Andrej Červeňák. In: Nitra. - Roč. XXXIII, č. 10 (2008), s. 36-37.

169.

BOLEČEK, Michal - 125. výročie narodenia

23. október 1897 Zemianske Sady - 9. marec 1983 Solčany, poch. v Dvorníkoch pri Hlohovci

Kňaz, pedagóg, redaktor, publicista, prekladateľ. V rokoch 1925-1936 pôsobil v Nitre ako špirituál malého seminára, katechéta a väzenský duchovný. V rokoch 1932-1940 bol riaditeľom novozaloženého Rímsko-katolíckeho ženského učiteľského ústavu v Nitre, v r. 1940-1950 farárom vo farnosti Nitra - Dolné mesto. Zaslúžil sa o postavenie Chrámu svätého Cyrila a Metoda v Nitre - Mlynárčiach a o zreštaurovanie kostolov vo farnosti Nitra - Dolné mesto. Založil a viedol Jednotu katolíckych mužov na Slovensku, podporoval činnosť katolíckeho skautingu. V Nitre založil, redigoval a vydával časopis Úsvit, Naša nedeľa a Svornosť. Vydal informačnú brožúru Karita v Nitre (1944).

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 493.

Historické a literárne reálie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - V Nitre : Dom Matice slovenskej, 2002. - S. 53-54.

Apoštol Nitry - Mons. Michal Boleček (1897-1983) / Viliam Judák. In: Katolícke noviny. - Roč. 112, č. 45 (1997), s. 11.

170.

JEDLIČKA, Karol - 105. výročie narodenia

24. október 1917 Oslany - 24. október 2014 Nitra

Pedagóg, historik. Študoval Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave odbor dejepis a geografia. Pôsobil ako profesor na bývalej Štátnej obchodnej akadémii v Nitre, v r. 1946 riaditeľ Štátnej obchodnej akadémie v Nových Zámkoch. V roku 1953 sa vrátil do Nitry a pôsobil ako riaditeľ I. jedenásťročnej strednej školy. Od roku 1961 vedúci Katedry dejín na Pedagogickej fakulte v Nitre. Publikoval v rôznych periodikách desiatky historických prác, štúdií, článkov, podieľal sa na tvorbe študijnej literatúry pre študentov vysokých škôl. V rokoch 1962-1981 bol predsedom pobočky Slovenskej historickej spoločnosti pri Slovenskej akadémii vied v Nitre.

Literatúra:

Výročná zpráva za školský rok 1943/44 : Štátna slovenská odborná škola pre ženské povolania v Nitre. - Nitra : nákladom vlastným, 1944. - S. 8.

Nitriansky historik robotníckeho hnutia / Ida Zubácka. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 11, č. 12 (1987), s. 37-38.

171.

MEDVECKÝ, Dušan - 95. výročie narodenia

24. október 1927 Liptovský Mikuláš - 25. november 2009 Nitra

Poľnohospodársky inžinier, vysokoškolský pedagóg. Emeritný profesor Slovenskej pôdohospodárskej univerzity v Nitre. V roku 1951 začal pôsobiť na Katedre všeobecnej a špeciálnej zootechniky na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre. Jeho vedeckovýskumná činnosť bola zameraná na experimentálne problémy odchovu a výkrmu teliat. Bol autorom 11 knižných publikácií a viac ako 250 pôvodných vedeckých a odborných prác.

Literatúra:

Dvadsaťpäť rokov Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre. - Bratislava : Príroda, 1971. - S. 129.

Spomienky, poďakovania. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 18, č. 48 (2009), s. 15.

172.

MIKULOVÁ, Mária - 115. výročie narodenia

25. október 1907 Veľké Zálužie (Ujľak) - 31. august 2001 Veľké Zálužie

Robotníčka, ľudová umelkyňa, rozprávačka. Venovala sa pradeniu, od roku 1957 ľudovej tvorbe, hlavne ručným prácam zo šúpolia. Svoje ľudové výrobky vystavovala na viacerých výstavách a mali veľký úspech aj v zahraničí. Okrem toho bola vychýrenou rozprávačkou rozprávok, ktoré sa rozprávali pri pradení. Jej repertoár obsahuje množstvo rozprávok fantastických i legendárnych, poverových i zo života. Podľa jej rozprávania vyšla kniha ľudových rozprávok z obce pod názvom Bol raz jeden strom, ktorú napísala a ilustrovala výtvarníčka Edita Žilíková.

Literatúra:

Veľké Zálužie : obec s históriou : monografia dejín obce / Peter Keresteš ; [Peter Vince ; fotografie Ján Huňady, Peter Rafaj, Róbert Žilík]. - 1. vyd. - Nitra : Enars, [2012], s. 294-295.

Zlato zo šúpolia. Mária Mikulová : chýrna ľudová umelkyňa / Mária Mikulová, Jana Nežatická. In: Hlas ľudu. - Roč. 39, č. 298 (22.12.1993), s. 2.

173.

KABRHEL, František - 40. výročie úmrtia

25. november 1914 Šoporňa - 25. október 1982 Nitra

Divadelný a filmový herec. Dlhoročný člen umeleckého súboru nitrianskeho divadla. V rokoch 1939-1944 člen Slovenského ľudového divadla v Nitre, v r. 1960-1978 Krajského divadla v Nitre. Účinkoval aj vo viacerých filmoch.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 173.

Divadelníctvo v Nitre v rokoch 1939-1945 / Miroslav Palárik. In: Studia Historica Nitriensia. - Roč. 21, č. 2 (2017), s. 366-430.

174.

MOYSES, Štefan - 225. výročie narodenia

29. október 1797 Veselé - 5. júl 1869 Svätý Kríž nad Hronom (dnes Žiar nad Hronom)

Cirkevný hodnostár, národnokultúrny dejateľ. Krátko pôsobil ako kaplán v Tesárskych Mlyňanoch. Od roku 1851 biskup banskobystrickej diecézy. Po revolúcii 1848-1849 bol činný v slovenskom národnom hnutí. Od r. 1863 prvý predseda Matice slovenskej. Založil slovenský učiteľský ústav a obnovil vydávanie časopisu Cyril a Metod. Z jeho diela tlačou vyšli pohrebné kázne.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 956-958.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 229-231.

Tesárske Mlyňany a Štefan Moyses / J. Gál. In: Nitrafila. - Roč. 4, č. 5 (1996), s. 7.

Zakladateľ tradície : Cyrilo-metodské dedičstvo a Štefan Moyses / Renáta Hlavatá. - Fotogr. In: Historická revue. - Roč. X, č. 8 (1999), s. 10-11.

175.

HUSZÁR, Štefan - 135. výročie narodenia
55. výročie úmrtia

29. október 1887 Nitra - 14. jún 1967 Nitra

Kníhkupec, kníhtlačiar. Študoval na nižšom gymnáziu v Nitre. Bol vyučený typograf a pracoval v Budapešti, v Lipsku a vo Viedni. V rokoch 1912-1945 majiteľ tlačiarne a kníhkupectva, od r. 1948 kalkulant Nitrianskych tlačiarň v Nitre. Vydal a vytlačil aj Damborského Slovenskú mluvnicu (1919-1933), učebnice, právnické spisy, schematizmy a obežníky Nitrianskeho biskupstva a ďalšie tlače na vysokej odbornej úrovni.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 63.

Bohaté dejiny nitrianskych tlačiarov / Pavol Takáč. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. II, č. 1 (1978), s. 18-19, 22.

176.

MIŠKÓCI, Matej - 70. výročie úmrtia

17. február 1886 Mošovce - 29. október 1952 Nitra

Národný dejateľ, školský pracovník, redaktor. V roku 1920 nastúpil ako učiteľ na meštiansku školu v Nitre. V rokoch 1923-1939 a 1945-1948 pôsobil v Nitre ako školský inšpektor. Založil a v rokoch 1921-1923 redigoval časopis Národná stráž. Spracoval s J. Karvašom vlastivedné dielo "Nitra - kolíska kresťanskej kultúry a dávnej slávy Slovenska", ktoré vyšlo v roku 1938. Po celý čas aktívne pôsobil v rôznych oblastiach kultúrneho a verejného života. Bol aktívnym účastníkom protifašistického odboja a prvým redaktorom časopisu Národná stráž.

Literatúra:

Realie a personálie Nitry / Anton Pažitný. - V Nitre : Dom Matice slovenskej, 2006. - S. 199-200.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 197.

Školský pracovník, národovec a autor kníh Matej Miškóci / Anton Pažitný. In: Nitra. - Roč. 20, č. 2 (1996), s. 29-30.

177.

GLOCK-GALÁNTHAY, Teodor - 150. výročie narodenia

30. október 1872 Šaľa-Veča - 15. december 1956 Budapešť (Maďarsko)

Maliar, dôstojník. Od roku 1897 študoval maliarstvo v Budapešti u profesorov L. Lovasa, K. Lotza a L. Hegedúsa. Maliarstvu sa venoval aj ako aktívny dôstojník. V roku 1914 bol ťažko zranený, neskôr pôsobil ako generálny profesor Akadémie Ludovica. Maľoval bojové a žánrové scény z vojenského života a historické kompozície. Jeho diela sú v galériách a múzeách vo Viedni, Székesfehérvári (Stoličnom Belehrade) a v Múzeu umenia v Budapešti. Venoval sa aj stenografii.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 2.: E-J. - Martin : Matica slovenská, 1987. - S. 193.

Slovník českých a slovenských výtvarných umělců 1950-1998. - 2.: D-G. - Ostrava : Výtvarné centrum Chagall, 1998. - S. 353.

NOVEMBER

178.

KOČNEROVÁ, Mária - 70. výročie narodenia

1. november 1952 Bratislava - 17. február 2003 Bratislava

Novinárka. Stredoškolské štúdium absolvovala v Dolnom Kubíne, vysokoškolské na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, odbor žurnalistika. Od roku 1976 pracovala v Nitre ako redaktorka, neskôr zástupkyňa šéfredaktora redakcie okresných novín Nitriansky hlas. Od r. 1989 pôsobila vo funkcii šéfredaktorky dvojtýždenníka Slovenskej pôdohospodárskej univerzity Poľnohospodár. Svoje bohaté novinárske skúsenosti odovzdávala aj študentom žurnalistiky na Filozofickej fakulte Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre.

Literatúra:

Odišla Mária Kočnerová. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 12, č. 8 (2003), s. 3.

Za Máriou Kočnerovou. In: Poľnohospodár. - Roč. 47, č. 11 (203), s. 1.

179.

BAJAN, Anton - 95. výročie narodenia

4. november 1927 Veľké Vozokany - 4. február 2009 Bratislava, poch. v Podunajských Biskupiciach

Lekár, epidemiológ, vedec, pedagóg. Od roku 1957 pôsobil na Inštitúte pre ďalšie vzdelávanie lekárov a farmaceutov v Bratislave. Bol uznávanou osobnosťou, odborníkom a pedagógom v oblasti medicíny. Venoval sa problematike liečby pľúcnych chorôb so zameraním na tuberkulózu. Bol autorom a spoluautorom odborných knižných publikácií, učebníc a vedeckých článkov. V roku 2007 si prebral v Nitre Krištáľové krídlo za celoživotné dielo.

Literatúra:

Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 229.

Krištáľové krídlo si osobnosti prevzali v Nitre / Marianna Petrová. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 16, č. 19 (2007), s. 12.

Osobnosti z obce Veľké Vozokany / Justína Páľková. In: Mozaika miestnej kultúry. - Č. 2 (2010), s. 23-24.

Za prof. MUDr. Antonom Bajanom, DrSc. / Katarína Pobudová. In: Požitavie - Širočina. - Roč. V, č. 3 (2009), s. 19.

180.

ŽEKO, Karol Bernard - 155. výročie narodenia
75. výročie úmrtia

4. november 1867 Žilina - 8. august 1947 Piešťany

Katolícky kňaz, dramatik, prekladateľ. Pôsobil ako kazateľ, katechéta a misionár na viacerých miestach v Uhorsku, v rokoch 1899-1900 pôsobil v Mojmírovciach. Ťažisko jeho literárnych aktivít súviselo s ochotníckym divadlom. Prekladal a upravoval dramatické diela z češtiny, nemčiny a francúzštiny. Z chorvátčiny preložil Mladiničovho Tarsicusa (1931). Preložil aj niekoľko hier s náboženskou tematikou z iných jazykov.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1544-1545.

Slovník prekladateľov s bibliografiou prekladov : z macedónčiny, srbčiny, chorvátčiny a slovinčiny / Ján Jankovič ; [vedecký redaktor Miroslav Dudok]. - Bratislava ; Bratislava : Juga, Veda, 2005. - S. 145.

181.

RUTHOVÁ, Eva - 10. výročie úmrtia

8. október 1934 Zlaté Moravce - 5. november 2012 Nitra

Kultúrna pracovníčka, knihovníčka, organizátorka a moderátorka kultúrnych a literárnych podujatí v Literárnom klube Janka Jesenského v Nitre. Študovala na Piaristickom gymnáziu v Nitre. Ako kultúrna redaktorka pracovala v Hlase ľudu a Obrany ľudu v Bratislave. Od r. 1961 pracovala v Okresnej knižnici v Nitre. Z jej iniciatívy vzniklo v Nitre Divadielko poézie, večery pri fontáne v záhrade Nitrianskej galérie a filmový klub, kde aj prednášala. Bola predsedkyňou Literárneho klubu Janka Jesenského. V roku 2009 jej bola udelená Cena mesta Nitry.

Literatúra:

Nitrania dali posledné zbohom Eve Ruthovej / Jana Černáková. - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 21, č. 45 (2012), s. 9.

Odišla dáma, ktorá mala otvorené srdce pre všetkých / Mária Miková. - Fotogr. In: Slovenka. - Roč. 65, č. 46 (2012), s. 72.

Spomienkový večer na nositeľku Ceny mesta Nitry Evu Ruthovú / (sy). - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXXIX, č. 11 (2014), s. 12.

Zomrela nositeľka Ceny mesta Nitry Eva Ruthová / (SYN). - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXXVII, č. 12 (2012), s. 16.

182.

ŠPAŇÁR, Július - 105. výročie narodenia
15. výročie úmrtia

12. november 1917 Veľká Maňa - 3. február 2007 Bratislava

Prekladateľ, klasický filológ, vysokoškolský profesor. Študoval na gymnáziu v Zlatých Moravciach. Od roku 1951 pôsobil na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. V roku 1969 sa stal univerzitným profesorom. Venoval sa výskumu antickej filozofie (Herakleitos z Efezu) a prekladom diel antických spisovateľov a filozofov (napr. Lukiános, Aristoteles, Platón). Je autorom Latinskej gramatiky a Latinsko-slovenského slovníka. Skúmal najmä gréckych filozofov. Bol uznávaným prekladateľom z klasických jazykov a vydal aj viacero učebníc latinčiny pre stredné školy.

Literatúra:

Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 252.

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maťovčík... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 443 .

183.

DURGUT, Jozef Alojz - 150. výročie úmrtia

14. január 1790 Mojmirovce - 12. november 1872 Ostrihom (Maďarsko)

Cirkevný hodnostár. V rokoch 1812 a 1825 pôsobil ako kaplán a farár v Šali. Pôsobil na rozličných miestach (Viedeň, Kalocsa, Ostrihom) a zastával vysoké cirkevné funkcie. V r. 1864 titulárny biskup a arcibiskupský vikár, r. 1869 ostrihomský veľprepošt. Znalec cirkevného práva. Ako šalienský farár vydal modlitebnú knihu a cirkevný spevník.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 381-382.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 276.

Šaľa : kapitoly z histórie mesta / Karol Šmida. - [1. vyd.]. - Šaľa : Mestský úrad, 1993. - S. 145.

Jozef Alojz Durgut / Mária Dúbravská, Viola Haršániová. - Fotogr. In: Mojmirovčan. - Roč. XVIII, č. 10 (2012), s. 3-4.

184.

POLÓNYI, Viliam - 10. výročie úmrtia

6. júl 1928 Krupina - 12. november 2012 Bratislava

Herec, zaslúžilý umelec. V roku 1949 pôsobil v Stredoslovenskom divadle vo Zvolene. Potom prešiel do Krajového divadla v Nitre, kde bol v rokoch 1976-1982 riaditeľom. Neskôr pôsobil na Novej scéne v Bratislave, hral v činohre, v divadle pre deti a mládež a pôsobil aj ako riaditeľ. Účinkoval v rozhlase, v televízii a venoval sa aj dabingu. Hral takmer 100 slovenských i zahraničných filmoch.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 4.: N-Q. - Bratislava : Veda, 1980. - S. 416.

Zomrel Viliam Polónyi, bývalý riaditeľ nitrianskeho divadla / (RE). - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 21, č. 46 (2012), s. 14.

185.

GÁBRIŠ, Július - 35. výročie úmrtia

5. december 1913 Tesárske Mlyňany - 13. november 1987 Trnava, poch. v Tesárskych Mlyňanoch

Cirkevný hodnostár, historik, stredoškolský profesor. Študoval na gymnáziu v Zlatých Moravciach a na biskupskom seminári v Trnave. V rokoch 1940-1944 získal doktorát prírodných vied na Prírodovedeckej fakulte Slovenskej univerzity v Bratislave. V roku 1973 titulárny biskup dekoriánsky, v r. 1978 apoštolský administrátor trnavskej arcidiecézy a biskup Trnavskej diecézy. Posmrtné bol menovaný titulárnym arcibiskupom.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 6.: T-Ž. - Bratislava : Veda, 1982. - S. 704.

Spomienka na apoštolského administrátora a titulárneho biskupa / M. Tomajko. In: Tekovské noviny. - Roč. 1, č. XIX (2009), s. 4.

Viete, kto bol Július Gábriš? / Štefan Kukan. - Fotogr. In: Mojmirovčan. - Roč. XXV, č. 12 (2019), s. 14.

186.

TVRDÝ, Štefan - 160. výročie úmrtia

4. november 1788 Žilina - 16. november 1862 Bytča

Cirkevný hodnostár, národný a ľudovýchovný pracovník, mecén. Študoval filozofiu a teológiu na bohosloveckom seminári v Nitre. V r. 1837 sa stal titulárnym, v r. 1853 sídelným mladším nitrianskym kanonikom katedrálnej kapituly, r. 1861 spovedníkom Nitrianskej kapituly. Angažoval sa v slovenskom národnom hnutí, bol stúpencom štúrovskej spisovnej slovenčiny a spoluzakladateľom Spolku svätého Vojtecha.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1420.
Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 160.

187.

KIČKA (Kicska), Emil - 175. výročie narodenia

20. november 1847 Sľažany-Horné Sľažany - 7. november 1921 Horné Obdokovce

Lekár, jazykovedec. Od roku 1878 bol obvodným a nitrianskym župným lekárom v Horných Obdokovciach. Člen Nitrianskeho spolku lekárov a prírodovedcov. Špecializoval sa na gynekológiu, odborné články uverejňoval v Orvosi Hetilap. Venoval sa aj filológii, samostatne vydal prácu o podmete a prísudku v gramatike.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 3.: K-M. - Bratislava : Veda, 1979. - S. 68.
Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 173.

188.

MAGNUSEK, Vojtech - 120. výročie narodenia

20. november 1902 Chynorany - 10. október 1981 Chynorany

Stredoškolský pedagóg, náboženský spisovateľ. Gymnázium a teológiu študoval v Nitre, neskôr študoval na Sorbone v Paríži. V rokoch 1935-1950 pôsobil v Nitre ako profesor a riaditeľ strednej školy, v rokoch 1945-1950 rektor Malého seminára v Nitre. Viedol aj Rímsko-katolícky ženský učiteľský ústav a pôsobil na gymnáziu v Nitre. Bol publikačne činný a prekladal z francúzštiny.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 857.

189.

RAKOVSKÝ, Tibor - 100. výročie narodenia
40. výročie úmrtia

21. november 1922 Zlaté Moravce - 29. december 1982 Bratislava

Divadelný a televízny režisér, pedagóg, zaslužilý umelec. Študoval na gymnáziu v Zlatých Moravciach. Počas stredoškolských štúdií režíroval v ochotníckom súbore v Zlatých Moravciach. V rokoch 1947-1964 a 1968-1982 režisér činohry Slovenského národného divadla v Bratislave.

Literatúra:

Encyklopédia Slovenska. - Zv. 5.: R-Š. - Bratislava : Veda, 1981. - S. 30.

Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 251.

190.

GUSTINI (Gusztinyi), Ján - 310. výročie narodenia
245. výročie úmrtia

23. november 1712 Zubrohlava - 31. január 1777 Močenok, poch. v Nitre

Náboženský spisovateľ, cirkevný hodnostár. Od roku 1762 nitriansky biskup a posledný dedičný nitriansky župan, zakladateľ bohosloveckého seminára v Nitre. Na Kalvárii dal vystavať kláštor pre nazarénov, vystaval budovu pre penzionovaných kňazov Prameritae Quieti, obnovil tradíciu mariánskych pútí na Kalvárii. Podporoval stavby a opravy kostolov.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 428-429.

Skvosty Močenka / Gabriela Borzová ; Peter Buday, Michal Lašut; [preklad Jana Káčerová]. - 1. vyd. - Martin : Fomi, 2013. - S. 57.

Premeny seminára svätého Ladislava v Nitre v archívnych prameňoch 18. storočia / Marek Ďurčo. In: Konštantínove listy. - Roč. 6, (2013), s. 140-160.

191.

DOBIŠ, Andrej - 90. výročie narodenia

24. november 1932 Veľká Čausa - 24. september 1971 Nitra

Chemik, vysokoškolský profesor. Od roku 1957 prednášal všeobecnú a anorganickú chémiu na Vysokej škole poľnohospodárskej v Nitre. Venoval sa agrochémi. Autor viacerých pôvodných prác a článkov v odborných časopisoch, autor a spoluautor učebníc a vysokoškolských skrípt z oblasti agrochémie.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 267.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 1.: A-D. - Martin : Matica slovenská, 1986. - S. 477.

192.

PIVOLUSKOVÁ, Terézia - 90. výročie narodenia
30. výročie úmrtia

29. november 1932 Nová Ves nad Žitavou - 25. september 1992 Nová Ves nad Žitavou

Knihovníčka, stredoškolská profesorka. V r. 1945-1953 študovala na gymnáziu v Zlatých Moravciach, v rokoch 1954-1960 popri zamestnaní knihovníctvo a slovenský jazyk na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. V rokoch 1953-1960 pracovala ako dokumentačná pracovníčka a vedúca knižnice na Povereníctve vnútra a v Štátom slovenskom ústrednom archíve, v r. 1960-1989 učiteľka na Strednej knižničnej škole v Bratislave, v r. 1969-1970 zástupkyňa riaditeľa, od roku 1970 riaditeľka. Popredná osobnosť slovenského knihovníctva a knižničného školstva. Na Strednej knižničnej škole, kde vyučovala knihovníctvo, bibliografiu, organizáciu knižničných fondov a viedla knižnícku prax, sa výrazne pričínala o zvýšenie kvality výučby a o materiálne dobudovanie školy.

Autorka učebníc, odborné články a štúdie publikovala v knihovníckej tlači. Od r. 1965 členka Zväzu slovenských knihovníkov a informatikov.

Literatúra:

Lexikón slovenských žien / zodpovedný redaktor : Augustín Maťovčík ; hlavné autorky a odborná redakcia : Ľudmila Ďuranová, Anna Šourková, Alena Tábovecká. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2003. - S. 192.

Významná osobnosť slovenského knihovníckeho školstva / (vm). In: Knižnice a informácie. - Roč. 27, č. 6 (1995), s. 280-281.

DECEMBER

193.

ROSINSKÝ, Jozef - 125. výročie narodenia

5. december 1897 Bánovce nad Bebravou - 12. november 1973 Nitra

Hudobný skladateľ, pedagóg, regenschori, zbormajster. Hudbu študoval a krátko pôsobil ako učiteľ hudby v Taliansku. V roku 1925 sa vrátil na Slovensko a v roku 1926 sa natrvalo usadil v Nitre, kde pôsobil ako profesor hudby, zbormajster a regenschori v Nitrianskej katedrále. Jeho tvorba bola veľmi bohatá a všestranná. Skomponoval spolu 269 diel svetských a 542 diel cirkevných skladieb. Svojou aktívnou činnosťou sa zaslúžil o rozvoj hudobného a kultúrneho života v Nitre.

Literatúra:

Hudobný slovník : bibliografia hudobníkov, hudobných interpretov a podujatí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce ; [spracovala Viola Bieliková]. - 1. vyd. - Nitra : Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre, 2019. - S. 163-164.

Nitra za prvej Československej republiky / Ida Zubácka. - 1. vyd. - Nitra : Univerzita Konštantína Filozofa, Fakulta humanitných vied, 1997. - S. 98-99.

Tóny, ktoré povzbudzujú : hudobný skladateľ Jozef Rosinský / Zlatko Kubanovič. - Fotogr. In: Kultúra. - Roč. XVIII, č. 21 (2015), s. 11.

194.

ŽÁK, Ľudovít - 50. výročie úmrtia

20. november 1891 Palárikovo - 5. december 1972 Vráble

Kňaz. Pôsobil v Nových Zámkoch, od roku 1940 vo Vrábl'och. Podporoval slovenský vzdelávací a kultúrny spolok vo Vrábl'och, ktorý pestoval ľudový folklór a nacvičoval divadelné hry. Od roku 1938 vydával týždenník Slovenská jednota.

Literatúra:

Osobnosti kresťanského duchovného života v regióne Nové Zámky / Agneša Fitušová. - Nové Zámky : Požitavská knižnica, 1999. - S. 147.

195.

BÖHM, Jaroslav - 60. výročie úmrtia

8. marec 1901 Holešov na Morave (Česká republika) - 6. december 1962 Praha (Česká republika)

Archeológ, pedagóg, organizátor vedeckého života. Dlhoročný riaditeľ Archeologického ústavu v Prahe, viceprezident Československej akadémie vied. Po absolvovaní štúdia archeológie na Karlovej univerzite sa stal pracovníkom Štátneho archeologického ústavu v Prahe, od r. 1939 jeho riaditeľ. V roku 1946 sa habilitoval na Karlovej univerzite na docenta a pôsobil tu aj ako pedagóg.

Výrazne sa pričínal o založenie Slovenskej akadémie vied a v rámci nej aj o budovanie silného Archeologického ústavu SAV v Nitre. Začiatkom 30. rokov 20. storočia realizoval na viacerých dôležitých slovenských archeologických náleziskách objavné terénne výskumy. V súvislosti s prípravami Pribinových osláv v Nitre podnikol v rokoch 1930-1931 spolu s V. Menclom archeologický a architektonický výskum na Nitrianskom hrade. Autor viacerých monografických prác.

Literatúra:

Archeológ doc. Jaroslav Böhm, DrSc. (1901-1962) / Titus Kolník. In: Historický zborník 11. - Č. 1 (2001), s. 175-177.

196.

ROŠKOVÁNYI, Augustín - 215. výročie narodenia
130. výročie úmrtia

7. december 1807 Senné - 24. február 1892 Nitra

Cirkevný hodnostár, spisovateľ, mecén. Od roku 1859 nitriansky biskup. Uznávaný vedec, plodný cirkevný spisovateľ, štedrý mecén. Autor obsiahleho literárneho diela teologických a cirkevných spisov o primáte rímskeho pápeža v rámci cirkvi, o celibáte, o zmiešaných manželstvách, a i. Zakladateľ nitrianskej diecéznej knižnice v Nitre, otvorenej v r. 1885. Na cirkevné a školské ciele vytvoril v Nitre viacero základín, ktorým venoval veľké finančné dotácie. Jeho pôsobenie v Nitre patrí z hľadiska kultúrno-historického k najvýznamnejším obdobiam.

Literatúra:

Kapitoly z dejín Nitry. - Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1963. - S. 43-44.

Nitrianske biskupstvo v dejinách / Viliam Judák. - Nitra : Kňazský seminár sv. Gorazda, 1996. - S. 35-36.

Augustín Roškoványi : Zakladateľ skvostu národnej kultúry - Diecéznej knižnice / Ladislav Belás. In: Nitra. - Roč. 15, č. 2 (1991), s. 32-33.

Biskup svetového formátu : Sto rokov od úmrtia nitrianskeho biskupa Augustína Roškoványiho / Viliam Judák. In: Katolícke noviny. - Roč. 107, č. 8 (1992), s. 13.

Kto bol Augustín Roškoványi? / Ladislav Belás. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. 16, č. 2 (1992), s. 24-25.

197.

SVITAČ, Jozef - 85. výročie narodenia

8. december 1937 Nitra - 1. október 1981 Bratislava

Športovec, zápasník, tréner. Ako zápasník pôsobil v rokoch 1952-1958 v Škoda Plzeň. V roku 1958 vybojoval na majstrovstvách Slovenska za AC Nitra striebornú medailu. Po návrate z majstrovstiev sa začal venovať trénerstvu. Pôsobil ako tréner v Nitre a v rokoch 1975-1977 aj juniorskej reprezentácie Československej socialistickej republiky vo voľnom štýle.

Literatúra:

História a súčasnosť nitrianskeho zápasenia / Július Karabinoš. - Fotogr. In: Nitriansky hlas. - Roč. 17, č. 6 (1976), s. 6.

Predstavujeme Vám Jozefa Svitača / Jozef Karabinoš. - Fotogr. In: Nitriansky hlas. - Roč. 17, č. 6 (1976), s. 6.

198.

DĚRI, Aladár - 135. výročie narodenia

10. december 1887 Šaľa - 9. november 1943 Šaľa

Lekárnik. Farmáciu študoval vo Viedni a v Budapešti. Bol uznávaným lekárnikom v Šali. V roku 1925 dostal živnostenské povolenie na výrobu sódovej vody, ktorú prevádzkoval v Šali na Hlavnej ulici. Venoval sa aj športu. Na dvore mal zriadený tenisový kurt, ktorý sprístupnil aj verejnosti. Bol spoluorganizátorom rôznych kultúrnych podujatí, režisérom ochotníckych divadelných predstavení. Spracoval dejiny kultúrneho života v Šali v období 19. storočia.

Literatúra:

Jediná lekárka v Šali / Štefan Chrappa. In: Slovo Šaľanov. - Roč. 11, č. 12 (2006), s. 21.

Šaľa / Ladislav Bukovszky ... [et al.] ; zostavovateľka Veronika Nováková. - Šaľa : Mesto Šaľa, 2004. - S. 196.

Vitajte v mesta Šaľa / Text : Július Morávek. - Šaľa : Focesa, 2008. - S. 35.

199.

VALENT, Štefan - 15. výročie úmrtia

29. júl 1908 Nitra - 10. december 2007 Nitra

Výtvarný teoretik, právnik, športovec. Pôvodným povoláním bol právnik. Významný slovenský športovec - tenista a hokejista tridsiatych rokov 20. storočia. Hokej hral v Skiklube Bratislava a AC Nitra. So Skiklubom Bratislava sa v roku 1930 stal hokejovým majstrom Slovenska. Pričinil sa o obnovenie hokeja v Nitre. Zakladateľ a prvý riaditeľ Nitrianskej galérie. Od roku 1993 Čestný občan mesta Nitry. V roku 2018 dostal Cenu Nitrianskeho samosprávneho kraja in memoriam.

Literatúra:

JUDr. Štefan Valent : personálna bibliografia / Marta Pernická, Helena Mižáková. - Nitra : Krajská knižnica Karola Kmeťka, 2008. - 45 s.

Cena NSK významným osobnostiam / (op). - Fotogr. In: Župné ozveny. - Roč. IV, č. 12 (2018), s. 1-2.

Nitriansky samosprávny kraj udelil ocenenia trom významným osobnostiam. - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 27, č. 46 (2018), s. 11.

Župa ocení tri osobnosti / (TASR). In: My Nitrianske noviny. - Roč. 27, č. 44 (2018), s. 2.

200.

MICHELČÍK, Mikuláš - 110. výročie narodenia

11. december 1912 Priechod - 10. november 1966 Žilina

Lesný a poľovný hospodár. Študoval na Lesníckom odbore Vysokej škole zemедělskej v Brne. V rokoch 1958-1960 pôsobil ako vedúci prevádzky Krajskej správy lesov v Nitre. V r. 1960-1966 pracoval ako vedúci poľesia, vedúci prevádzky a prevádzkový inšpektor Štátnych lesov Topoľčianky. Zameral sa na rozvoj poľovníctva a ochranu prírody. Osobitne sa venoval chovu a výskumu jelenej a raticovej zveri. Bol jedným z iniciátorov založenia TANAP-u (Tatranského národného parku) v roku 1949. Článkami o jednotlivých druhoch zveri prispieval do rôznych odborných a vedeckých časopisov.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 4.: M-Q. - Martin : Matica slovenská, 1990. - S. 173.

Osobnosti vedy trenčianskeho regiónu : biobibliografický slovník lekárov, prírodovedcov, poľnohospodárov a bankských odborníkov od najstarších čias po súčasnosť / Milan Mikuš ; [zostavovateľ] Ludmila Strohnerová. - Trenčín : Verejná knižnica Michala Rešetku, 2003. - S. 208-209.

201.

KASALA, Ján - 150. výročie narodenia

13. december 1872 Poľný Kesov - 5. január 1933 Horné Vestenice

Kňaz, cirkevný pedagóg, sociálny organizátor. Študoval a pôsobil v Nitre ako špirituál a profesor základnej i špeciálnej dogmatiky. Kňazskú vysviacku prijal v roku 1897 v Nitre. Pôsobil ako kaplán vo Veľkých Chlievanoch. V roku 1898 sa stal správcom farnosti v Horných Lefantovciach, od roku 1907 hlavný bibliotekár Diecéznej knižnice v Nitre. Bol známy ľudomil a vedúci predstaviteľ kresťansko-demokratického hnutia v Nitre i v diecéze. Patril k zakladateľom Kresťanského robotníckeho spolku a Kresťanského murárskeho spolku.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 73-74.
Z histórie obce Poľný Kesov a jej občanov : [900 rokov Zoborskej listiny] / [Jozef Gál]. - [1. vyd.]. - Poľný Kesov : Obecný úrad, 2013. - S. 26-27.

202.

ANDRIK, Pavel - 105. výročie narodenia

20. december 1917 Svätý Michal nad Žitavou - 18. august 1991 Bratislava

Stomatológ, univerzitný profesor. Rodina sa presťahovala do Žitaviec pri Vrábľoch. Slovenské gymnázium absolvoval v Nových Zámkoch, Lekársku fakultu na Univerzite Komenského v Bratislave. Pôsobil ako sekundárny lekár a odborný asistent. V r. 1961 sa stal kandidátom medicínskych vied, v roku 1968 doktor medicínskych vied, od r. 1973 univerzitný profesor v odbore stomatológia. Bol zakladateľom Katedry ortopedickej a stomatológie. Publikáčne činný, napísal 9 kníh a učebníc, uverejnil takmer 130 vedeckých prác. Uznávaný odborník na úseku stomatológie.

Literatúra:

K nedožitým 80-tinám prof. MUDr. Pavla Andrika, DrSc. In: Bojovník. - Roč. 43, č. 2 (1998), s. 5.

203.

DROZD, Štefan - 115. výročie narodenia

23. december 1907 Prievidza-Hradec - 7. február 1979 Nitra, poch. v Prievidzi-Hradci

Literárny historik, cirkevný hodnostár. V rokoch 1930-1934 študoval teológiu v Nitre, v r. 1936-1943 filozofiu a slovenský jazyk na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Od roku 1940 pôsobil v Nitre ako kaplán, neskôr ako profesor dievčenského gymnázia, pedagogickej školy a prefekt malého seminára. Zastával viaceré cirkevné funkcie - bol predsedom Cirkevného súdu, od r. 1960 kanonikom, r. 1977 veľprepoštom sídelnej kapituly nitrianskej. Jeho rozsiahle literárne dielo bolo orientované na dejiny slovenskej literatúry, najmä výskum bernolákovcov. Od r. 1941 bol správcom Diecéznej knižnice v Nitre. Ako muzikológ sa venoval dejinám slovenskej hudby a zanechal viaceré práce o dejinách hudby v Pruskom a o nitrianskej katedrále.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 2.: C-F. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2004. - S. 333-334.
Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 261-262.

204.

SIKA, Pavol - 70. výročie narodenia
10. výročie úmrtia

23. december 1952 Leštiny - 4. september 2012 Nitra

Pedagóg, kultúrny pracovník, organizátor kultúrneho života v Nitre. Dlhé roky pôsobil ako pedagóg na Katedre slovenského jazyka a literatúry a neskôr na Katedre rómskej kultúry Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. V rokoch 1990-1996 pôsobil ako riaditeľ Nitrianskej galérie v Nitre. Bol autorom, riaditeľom a režisérom medzinárodného festivalu klasickej gitarovej hudby Cithara Aedicae. V rokoch 1989-2003 iniciátor a organizátor kultúrno-spoločenského podujatia Palánok. Organizoval aj rómsky filmový festival Kalo čangalo. V roku 2007 získal Cenu primátora mesta Nitry.

Literatúra:

Mozaika miestnej kultúry 2013 : občasník Krajského osvetového strediska v Nitre pri príležitosti 60. výročia inštitucionalizácie osvetovej práce na Slovensku. - 1. vyd. - Nitra : Krajské osvetové stredisko, 2013. - [39] s.

Cena Únie umenia Pavlovi Sikovi. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXVIII, č. 2 (2003), s. 7.

205.

KRČMÉRY, Štefan - 130. výročie narodenia

26. december 1892 Mošovce - 15. február 1955 Pezinok

Básnik, literárny historik, kritik, prekladateľ, publicista a redaktor. V rokoch 1935-1941 žil v Nitre a v období druhej svetovej vojny krátko býval na evanjelickej fare v Zlatých Moravciach. Okrem literárnej tvorby sa venoval dejinám slovenskej literatúry. V rokoch 1919-1932 pôsobil ako tajomník Matice slovenskej a v rokoch 1922-1932 redaktor Slovenských pohľadov.

Literatúra:

Pedagogická encyklopédia Slovenska. - Zv. 1.: A-O. - Bratislava : Veda, 1984. - S. 459.

Slovník slovenských spisovateľov 20. storočia / Augustín Maňovčík ... [et al.]. - Bratislava : Vydavateľstvo Spolku slovenských spisovateľov ; Martin : Slovenská národná knižnica, 2001. - S. 259.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

206.

ZONGOR, Žigmund - 365. výročie úmrtia

okolo r. 1580 Špačince - 27. december 1657 Bratislava

Cirkevný hodnostár, mecén, biskup. Po teologických štúdiách pôsobil od r. 1616 ako člen Nitrianskej kapituly, od r. 1637 kanonik-lektor Nitrianskej kapituly, zástupca nitrianskeho biskupa Štefana Bosňáka. Bol správcom biskupských majetkov a Nitrianskeho hradu. Od roku 1638 vyslanec nitrianskej kapituly. Zúčastnil sa na Trnavskej synode.

Literatúra:

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 1536-1537.

Slovenský biografický slovník. - Zv. 6.: T-Ž. - Martin : Matica slovenská, 1994. - S. 468.

Slovník autorov slovenských a so slovenskými vzťahmi za humanizmu = Lexicon auctorum slovacorum et auctorum cum relationibus litteratis slovacis in aera renescentium. zväzok 2 : N-Ž / Jozef Kuzmík. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 1976. - S. 830-831.

Významné osobnosti Nítry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 181.

207.

KONŠTANTÍN - CYRIL, Filozof, - 1195. výročie narodenia

r. 827 Solún-Thessaloniké (Grécko) - 14. február 869 Rím (Taliansko)

Nazývaný aj Filozof, zakladateľ slovanského písomníctva, učiteľ a šíriteľ kresťanskej viery. Brat svätého Metoda. V roku 863 s ním prišiel na pozvanie kniežat'a Rastislava na Veľkú Moravu šíriť kresťanstvo. Zostavil slovanské písmo-hlaholiku a do slovanského jazyka preložil výber z evanjélií a ďalšie potrebné bohoslužobné knihy. Od roku 1980 je spolu so svätým Metodom a svätým Benediktom spolupatrom Európy.

Literatúra:

Encyclopaedia Beliana. - Zv. 2.: Bell - Czy. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2001. - S. 660-661.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 189-191.

Osobnosti Slovenska. 1. diel / Jozef Leikert. - 2. vyd. - Bratislava : Príroda, 2010. - S. 64-66.

Sv. Cyril a Metod mníši, slovanskí vierozvestcovia - spolupatróni Európy / Peter Mlynka. In: Mojmirovčan. - Roč. XVI, č. 7-8 (2010), s. 5-6.

Výročie dvoch cyrilo-metodských cirkevných dokumentov / František Vnuk. In: Kultúra. - Roč. XXIII, č. 17 (2020), s. 3-4.

208.

DOBOKAI (Dobokay), P. Alexander - 455. výročie narodenia

r. 1567 stolica Doboka (Rumunsko) - 13. október 1621 Záhreb (Chorvátsko)

Teológ, jezuita, spisovateľ, učiteľ. Študoval v Krakove, Poznani, Viedni a Grazi. V rokoch 1597-1605 a 1607 pôsobil ako rektor šalianskeho jezuitskeho kolégia, v r. 1613-1919 rektor kolégia v Záhrebe a Humennom. Bol vynikajúcim rečníkom. Popri misijnej a kazateľskej činnosti sa venoval aj prekladateľským prácam. S jeho menom je spojené zakladanie mariánskych kongregácií v Uhorsku. V roku 1602 založil Mariánsku kongregáciu v Šali.

Literatúra:

Dejiny Spoločnosti Ježišovej na Slovensku / Zost. Emil Krapka a Vojtech Mikula. - Cambridge : Dobrá kniha, 1990. - S. 44-45.

Šaľa / Ladislav Bukovszky ... [et al.] ; zostavovateľka Veronika Nováková. - Šaľa : Mesto Šaľa, 2004. - S. 197.

Šaľa : kapitoly z histórie mesta / Karol Šmida. - [1. vyd.]. - Šaľa : Mestský úrad, 1993. - S. 69-71.

209.

SEČÉNI (Szécsényi), Juraj - 430. výročie narodenia

r. 1592 Szécsény (Maďarsko) - 18. február 1695 Bratislava

Cirkevný hodnostár. Študoval v Trnave, teológiu vo Viedni. Pôsobil v Šali ako rímskokatolícky farár, od roku 1685 ostrihomský arcibiskup a uhorský prímás. V cirkevnej politike pokračoval v úsilí svojich predchodcov o rekatolizáciu Uhorska, podporoval cirkevné školstvo a rehole. Tlačou vydal pohrebnú kázeň. V roku 1692 vydal v Trnave znovu Evanjeliá a epištoly a Ostrihomský rituál. V 19. storočí vyšli jeho listy spolu s listami synovca Pavla.

Literatúra:

Slovenský biografický slovník. - Zv. 5.: R-Š. - Martin : Matica slovenská, 1992. - S. 188-189.

210.

JAKLIN, Blažej - 380. výročie narodenia

r. 1642 - 17. október 1695 Viedeň

Náboženský spisovateľ, cirkevný hodnostár. Pochádzal zo šľachtického murasombatského rodu z Lefantoviec. V roku 1691 nitriansky biskup a župan. V Nitre na Zobore dal prebudovať kláštor a v roku 1695 v ňom usadil rád kamaldulov. V Chráme Panny Márie na Kalvárii v Nitre dal postaviť hlavný oltár. Je autorom viacerých cirkevno-náboženských prác.

Literatúra:

Horné Lefantovce : deväťstoročné : 1113 - 2013 : k 900. výročiu prvej písomnej zmienky o obci ; [zostavil Anton Bódi ; fotografie Schwarz Juraj...[et.al.]]. - [1. vyd.]. - Horné Lefantovce : Obecný úrad, [2013]. - S. 15.

Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska. - Bratislava : Lúč, 2000. - S. 574-575.

211.

BIJACOVSKÝ (Biatzovský), Ján - 250. výročie narodenia

r. 1772 Spišské Bijacovce - 2. február 1848 Nitra

Eudovýchovný pracovník, lekár. Medicínu študoval v Trnave. Od roku 1807 pôsobil ako praktický lekár v Hlohovci, od r. 1825 v nemocnici na oddelení nákazlivých chorôb v Nitre. Bol hlavným lekárom Nitrianskej stolice. Z jeho iniciatívy stoličný úrad postavil župnú nemocnicu, pre ktorú vypracoval prevádzkový poriadok a dozeral na jej činnosť. V čase cholerovej epidémie vydal tlačou v latinskom, slovenskom, maďarskom a nemeckom jazyku spis, v ktorom navrhol spôsob liečenia cholery.

Literatúra:

Biografický lexikón Slovenska. - Zv. 1.: A-B. - Martin : Slovenská národná knižnica, 2002. - S. 421.

Lekárske osobnosti z počiatkov nemocnice / Štefan Kukan. In: My Schránkové Nitrianske noviny. - Roč. 1/13, č. 5 (2005), s. 8.

Významný lekár a ľudovýchovný pracovník / Anton Pažitný. In: Nitra. - Roč. 16, č. 7 (1992), s. 31.

212.

LÖGER, Gustáv - 195. výročie narodenia

r. 1827 Sobotište (dnes okres Senica) - 19. október 1898 Nitra

Fotograf, etnograf, kultúrny pracovník, podnikateľ. Už od 60. rokov 19. storočia fotografoval v Nitre. Venoval sa portrétom i krajinkám. Bol autorom ojedinelého projektu a vydal 28 kolorovaných fotografií ľudových krojov Nitrianskej župy. Neskôr boli publikované v župnej monografii vydanej v roku 1899. K ďalším jeho aktivitám patrilo divadelníctvo. Lögerova činoherná a operetná spoločnosť vystupovala v Piešťanoch a v Nitre.

Literatúra:

Medzi významných Nitranov patril aj Gustáv Löger / Robert Bača. In: Nitra. - Roč. 32, č. 10 (2007), s. 37.

213.

RONCHETTI, Jozef - 185. výročie narodenia

r. 1837 Hlohovec - 23. október 1904 Nitra

Kominársky majster, požiarnik. V roku 1866 sa stal členom kominárskeho cechu a v r. 1869 založil prvý dobrovoľný hasičský zbor v Nitre. Bol priekopníkom hasičstva v nitrianskom regióne, predsedom Uhorského krajinského kominárskeho zväzu, predsedom Hornouhorskej priemyselnej korporácie, ministerským priemyselným radcom, členom mestského zastupiteľstva a starostom vinohradníckej obce Zobor.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 121-122. Jozef Ronchetti a František Mojto ožívajú v našej pamäti / Pavol Takáč. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XVI, č. 5 (1992), s. 9-10.

Od hasičov k požiarnikom / Ladislav Martinček. - Fotogr. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 4, č. 1 (1980), s. 20-21.

214.

DAVIDEK - Dežő (Dezső), Adolf - 170. výročie narodenia

r. 1852 Frýdlant nad Ostravicí (Česká republika) - 9. október 1888 Nitra

Bibliotekár, pedagóg. Stredoškolské štúdiá absolvoval na piaristickom gymnáziu, štúdiá filozofie v seminári v Nitre. Od roku 1878 pôsobil v nitrianskom seminári. Prednášal filozofiu, viedol katedru cirkevného práva a cirkevných dejín, bol duchovným moderátorom bohoslovcov a ich špirituálom. Od roku 1885 pôsobil aj ako bibliotekár v Diecéznej knižnici v Nitre.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 31.

215.

BELÁK, Jozef - 160. výročie narodenia

r. 1862 Nitra - 13. december 1923 Budapešť (Maďarsko)

Katolícky kňaz. Kňazskú vysviacku prijal v roku 1885. Pôsobil ako kaplán v Čápore, neskôr sa stal katedrálным chórkaplánom a zároveň účtovníkom Penzijného fondu diecézneho kléru. V rokoch 1906-1921 zastával funkciu vicerektora Diecézneho seminára, v roku 1909 bol čestným dekanom a archivárom Nitrianskej kapituly, v roku 1914 bol vymenovaný za čestného kanonika. Bol riaditeľom Kresťansko-sociálneho spolku i iných združení. Od roku 1921 beneficent Kostola Matky Božej v Nitre na Kalvárii.

Literatúra:

Matka Božia Nitrianska : z histórie nitrianskej Kalvárie / Štefan Ráčz. - Nitra : [s.n.], 2011. - S. 27-28.

216.

KLÚČOVSKÝ, Štefan - 135. výročie narodenia

r. 1887 Nové Mesto nad Váhom - 31. október 1983 Nitra, poch. v Bratislave

Právnik, verejný činiteľ, nestor nitrianskych vinohradníkov a ovocinárov. Od roku 1920 pôsobil v Nitre. Bol posledným richtárom Horskej obce Zobor, založil a dlhé roky viedol Vinohradnícky a ovocinársky spolok. Z jeho iniciatívy v roku 1928 založili Mestský okrásľovací spolok, ktorý sa zaslúžil o pretvorenie Sihote na mestský park.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 76-77.
Odišiel ovocinár / František Stupka. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 8, č. 1 (1984), s. 11, 12.

217.

JUHARI, Oliver - 100. výročie narodenia

r. 1922 Nitra - 29. august 2018 Nitra

Športovec, hokejista, najdlhšie slúžiaci tréner nitrianskej hokejovej histórie, advokát. Bol predstaviteľom druhej hráčskej generácie, ktorá pôsobila v medzivojnovom i povojnovom období. Ako prvý nitriansky rodák si zahral v sezóne 1947/1948 federálnu ligu v drese bratislavského VŠ. Neskôr pôsobil aj ako riaditeľ Správy športových a rekreačných zariadení mesta Nitra a významnou mierou sa podieľal aj na vybudovaní súčasného zimného štadióna.

Literatúra:

Zomrel Oliver Juhari / (HK). - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 27, č. 35 (2018), s. 27.

218.

LÓSY, Gejza - 90. výročie úmrtia

r. 1841 - r. 1932 Nitra

Maliar, geometer. Po štúdiách sa natrvalo usadil v Nitre, kde pracoval ako vedúci pozemkovej knihy pri súdnej stolici. Vytvoril rad obrazov vtedajšej Nitry, jej malebných uličiek a zákutí i panoramatických pohľadov na mesto. Prispieval perokresbami a vtipnými figurálnymi motívmi do miestnych humoristických listov, uverejňoval historické články v miestnych tlačovinách a zaslúžil sa o rozšírenie fototechniky v Nitre.

Literatúra:

Významné osobnosti Nitry / Zostavovateľ Anton Pažitný. - Nitra : Mesto Nitra a Mestský úrad v Nitre, 1998. - S. 89.

219.

ZELLER (Czeller), Ľudovít - 70. výročie úmrtia

r. 1854 Šaľa? - r. 1952, poch. v Šali

Úradník, zakladateľ a hlavný veliteľ Dobrovoľného hasičského zboru v Šali. Pracoval na panskom majetku ako poslík, neskôr ako úradník Prefektúry verejnozákladinových majetkov v Šali. Všetok svoj čas venoval budovaniu hasičského zboru. Mestská rada ho už ako 21 ročného poverila založením Dobrovoľného hasičského zboru a menovala ho aj jeho prvým veliteľom.

Literatúra:

Šaľa : kapitoly z histórie mesta / Karol Šmida. - [1. vyd.]. - Šaľa : Mestský úrad, 1993. - S. 205-206.

135 rokov dobrovoľných hasičov (1879 - 2014) : vyberáme z kroniky mesta. In: Slovo Šaľanov. - Roč. XIX, č. 10 (2014), s. 28.

II. UDALOSTI

220.

1002 - prvá písomná zmienka o meste **Šaľa** ; - 1020. výročie

Literatúra: Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 14-18.

Šaľa : kapitoly z histórie mesta / Karol Šmida. - [1. vyd.]. - Šaľa : Mestský úrad, 1993. - 284 s.

Šaľa / [autor textu Július Morávek]. - [1. vyd.]. - Šaľa : Focesa, 2017. - 92 s.

221.

1002 - prvá písomná zmienka o obci **Diakovce** (Waag, 1102 Uaga, ...1297 Deaky...) ; - 1020. výročie

Literatúra: Encyklopédia Slovenska. 1. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 511.

Diakovce majú za sebou dlhú históriu / Ondrej Sivčák. In: My Noviny juhozápadu. - Roč. 15, č. 23 (2006), s. 12.

Predstavujeme obec Diakovce / Ondrej Sivčák. In: My Noviny juhozápadu. - Roč. 17, č. 18 (2008), s. 14-15.

222.

1232 - prvá písomná zmienka o obci **Velčice** ; - 790. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.] ; zostavovateľ Peter Šüle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 369.

História požitavských mlynov : vandrovka po vodných mlynoch na Žitave a jej prítokoch / Jozef Trubíni. - 1. vyd. - Vrábľa : Fontis - občianske združenie, 2016. - S. 194

Velčice : z dejín prírody a kultúry obce / [Autorsky prispeli : Michal Eliáš, Pavol Eliáš, Karol Eliáš ; zost. : Michal Eliáš]. - Velčice : Obecný úrad, 1997. - 119 s.

223.

1232 - prvá písomná zmienka o obci **Host'ová** (Guesta) ; - 790. výročie

Literatúra: Nyitragesztje [Host'ová] : monográfia / Fehér Sándor. - [Bratislava] : AB-ART, 1997. - 63 s.

Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 1. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 447-448.

224.

1232 - prvá písomná zmienka o obci **Nemčičany** ; - 790. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.] ; zostavovateľ Peter Šüle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 367.

Nemčičany v premenách času / Miroslav Pius... a kolektív. - Nemčičany : Obecný úrad Nemčičany, 2009. - 256 s.

Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 2. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 266-267.

225.

1232 - prvá písomná zmienka o obci **Žitavce** ; - 790. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.] ; zostavovateľ Peter Šüle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 281.

História požitavských mlynov : vandrovka po vodných mlynoch na Žitave a jej prítokoch / Jozef Trubíni. - 1. vyd. - Vrábľa : Fontis - občianske združenie, 2016. - S. 230-234.

Žitavce : monográfia obce / autori Tichomír Gaál ; Eliška Matušková, Alexander Reško. - 1. vyd. - Kolárovo : ASZ Studio, 2015. - 291 s.

226.

1237 - prvá písomná zmienka o obci **Tešedíkovo** (Pered). Nachádza sa v listine Pannonhalmského opátstva z rokov 1237-1240 ; - 785. výročie

Literatúra: Tešedíkovo : pozoruhodnosti / [spolupráca: Alexander Reško ; foto: Árpád Szénássy]. - Komárno : Vydavateľstvo KT, 1999. - 24 s.
Vlastivedný slovník obcí na Slovensku. 3. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 159.

227.

1247 - prvá písomná zmienka o obci **Výčapy** ako Wychap ; - 775. výročie

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 3. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 292-293.

228.

1272 - prvá písomná zmienka o obci **Rišňovce** ; - 750. výročie

Literatúra: 95. výročie založenia Dobrovoľného hasičského zboru v Rišňovciach : 1925 - 2020 ; [zostavovatelia Jozef Rehuš a Helena Ziburová ; fotografie Maroš Bobák, Andrej Jurena]. - 1. vyd. - Nitra : Enars, 2020. - [27] s.
Farský kostol Najsvätejšej Trojice v Rišňovciach : 230 rokov od postavenia a vysvätenia chrámu / Anton Daniš. - 1. vyd. - Rišňovce : Farský úrad, Obecný úrad v Rišňovciach, 2005. - 84 s.
Rišňovce : monografia obce / Tomáš Hrubý ; Helena Ziburová a kolektív. - 1. vyd. - Nitra : Enars, 2019. - 519 s.
Rišňovce 1272 - 1997 / Rudolf Kujovský a kol. autorov; zostavil : Anton Daniš. - Rišňovce : Obecný úrad, 1997. - 144 s.

229.

1272 - prvá písomná zmienka o obci **Martin nad Žitavou** (Zenthmarton) ; - 750. výročie

Literatúra: Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.] ; zostavovateľ Peter Süle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 366-367.
Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 240.

230.

1297 - prvá písomná zmienka o obci **Telince** ; - 725. výročie

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 3. - Bratislava : Veda, 1978. - S. 154.

231.

1322 - prvá písomná zmienka o obci **Obyce** (Ebedicz) ; - 700. výročie

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 2. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 338-339.

232.

1332-37 - prvá písomná zmienka o obci **Hostie** ; - 690. výročie

Literatúra: Encyclopaedia Beliana. - Zv.6.: His-Im. - Bratislava : Encyklopedický ústav Slovenskej akadémie vied, 2010. - S. 201.
Encyklopédia miest a obcí Slovenska / [Mária Adamová...[et al.] ; zostavovateľ Peter Süle, Peter Šüle ml.]. - 1. vyd. - Lučenec : PS-Line, 2005. - S. 365.

233.

1332 - prvá písomná zmienka o obci **Melek** ; - 690. výročie

Literatúra: Melek : od minulosti po súčasnosť / Dušan Macák. - [1. vyd.]. - Prešov : Tlačiareň Kušnír, 2008. - 187 s.

234.

1367 - prvá písomná zmienka o obci **Dyčka** ; - 655. výročie

Literatúra: Dyčka : história a súčasnosť (1367 - 2007) / Alexander Reško. - Vráble : Mesto Vráble, 2007. - 121 s.
Oslavy 650. výročia prvej písomnej zmienky Dyčky / Eva Dóriová. - Fotogr. In: Naše Vráble. - Roč. XIV, č. 15 (2017), s. 3.

235.

1387 - prvá písomná zmienka o obci **Jedľové Kostol'any** ; - 635. výročie

Literatúra: Jedľové Kostol'any príroda, história, zvyky a obyčaje / Darina Turčániová, Dana Hubáčová a Iveta Kováčová. - Zlaté Moravce : Okresný úrad, 1998. - 191 s.
Slovenská vlastiveda : Nitrianska župa. 4 / Drahoslav Machala. - 1. vyd. - Martin : Matica slovenská, 2012. - S. 224, 256.

236.

1397 - prvá písomná zmienka o obci **Zlatno** ; - 625. výročie

Literatúra: Zlatno v náručí hôr : z histórie a života obce / Emil Benčík. - 1. vyd. - Zlatno : Obecný úrad Zlatno, 2014. - 229 s.

237.

1652 - 26. augusta sa odohrala víťazná bitka uhorského vojska proti Turkom pri **Veľkých Vozokanoch**. V bitke padli štyria Esterházyovci - Ladislav (1626-1652), František (1617-1652), Tomáš (1625-1652), Gašpar (1628-1652). Na mieste boja je postavený pamätník ; - 370. výročie

Literatúra: Zabudnutí hrdinovia protitureckých bojov / Miroslav Eliáš. - 1. vyd. - [S.l.] : Miroslav Eliáš, vlastným nákladom, 2013. - S. 160-162.
Zlaté Moravce a okolie ... / Štefan Rakovský a kol. - Bratislava : Slavín, 1969. - S. 84.
Nemali by sme zabúdať / Marián Tomajko. In: Tekovské noviny. - Roč. 17, č. 17 (2007), s. 4.

238.

1722 - dokončili a odovzdali v **Nitre** budovu piaristického gymnázia - terajšieho Gymnázia svätého Jozefa **Kalazanského** ; - 300. výročie

Literatúra: Dvadsaťpäť rokov Piaristickej spojenej školy sv. Jozefa Kalazanského v Nitre / (SY). - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXXXI, č. 5 (2017), s. 21.
Uplynulo 300 rokov od založenia piaristického kolégia / Jozef Malý. - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXV, č. 11 (2001), s. 22-23.

239.

1747 - 20.-21. augusta sa prehnalo nad **Nitrou** veľké množstvo kobyliiek. Obyvateľom sa podarilo kobyľky zahnať, takže nenarobili väčšie škody ; - 275. výročie

Literatúra: Od Gorazda ku gorazdovcom / V. Judák, I. Hanko. - Nitra : Kňazský seminár sv. Gorazda, 1994. - 79 s.

240.

1792 - vznikol v **Nitre** prvý pobočný stánok Slovenského učeného tovarišstva. Jeho zakladateľom boli cirkevní hodnostári, profesori gymnázia a teológie, kňazi a klerici ; - 230. výročie

Literatúra: Slovenské národné obrodenie v Nitre / Jozef Ambruš. In: Nitra. - Bratislava : Obzor, 1978. - S. 70-71.

241.

1872 - 2. januára v tlačiarni Neugebauera v **Nitre** vytlačili prvé nitrianske slovenské noviny : "Lekárnické noviny", ktoré tu vydávali od r. 1848 v maďarčine a od r. 1869 v nemčine. V tom istom čase tiež vyšli slovenské "Nitra-trenčianske noviny" ; - 150. výročie

Literatúra: Nitrianske tlačiarne a noviny / Štefan Supek. In: Nitra. - Bratislava : Obzor, 1978. - S. 195.

242.

1877 - vybudovali verejné osvetlenie s petrolejovými lampami v **Šali** ; - 145. výročie

Literatúra: Vitajte v meste = Welcome to our town / [text : Július Morávek] ; foto : Igor Boháč, Igor Takáč ; obálka a graf. úprava: Lukáš Boháč. - Šaľa : Focesa, [2008]. - S. 13.

243.

1882 - 3. apríla bol založený Dobrovoľný hasičský zbor v **Topoľčiankach**. Bol prvým takýmto zborom v rámci župy Tekovskej a v rámci Zlatomoraveckého slúžnovského okresu ; - 140. výročie

Literatúra: 130 rokov hasičov v Topoľčiankach / Michal Mesko. - Fotogr. In: Naše Topoľčianky, Č. 1 (2012), s. 3.

244.

1882 - 1. júla položili základný kameň pre výstavbu prvej divadelnej budovy v **Nitre**, v ktorej sa začalo hrať už 19. novembra 1883 ; - 140. výročie

Literatúra: Divadelníctvo v Nitre v rokoch 1939-1945 / Miroslav Palárik. In: Studia Historica Nitriensia. - Roč. 21, č. 2 (2017), s. 366-430.

245.

1882 - založili v **Nitre** Katolícky tovarišský spolok, ktorý bol predchodcom kresťanských odborov ; - 140. výročie

Literatúra: Nitra v období kapitalizmu / Marian Zemene. In: Nitra. - Bratislava : Obzor, 1978. - S. 82-83.

246.

1882 - živnostníci v **Šali** založili Spojené zámočnicke, stolárske, kováčske, kolárske, sedlárske, tehliarske, tesárske, murárske a pokrývačské živnostenské spoločenstvo ; - 140. výročie

Literatúra: Vitajte v meste = Welcome to our town / [text : Július Morávek] ; foto : Igor Boháč, Igor Takáč ; obálka a graf. úprava: Lukáš Boháč. - Šaľa : Focesa, [2008]. - S. 13, 15.

247.

1892 - vznikla obec **Kapince** zlúčením Dolných a Horných Kapiniec ; - 130. výročie

Literatúra: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku 2. - Bratislava : Veda, 1977. - S. 16.

248.

1892 - založil Š. Ambrózy-Migazzi Arborétum v **Mlyňanoch** - unikátnu zbierku vždyzelených drevín ; - 130. výročie

Literatúra: Encyclopaedia Beliana. - Zv. 1.: A-Belk. - Bratislava: SAV a Veda, 1999. - S. 336.

249.

1912 - otvorili v **Nitre** na Zobore Štátnu ľudovú školu. V roku 2009 získala čestný názov Základná škola kráľa Svätopluka ; - 110. výročie

Literatúra: Základná škola pod Zoborom nesie názov po kráľovi Svätoplukovi / (ČE). In: My Nitrianske noviny. - Roč. 18, č. 45 (2009). - Príl. Trh práce. - S. 11.

250.

1922 - založili v **Nitre** Slovenské poľnohospodárske múzeum ; - 100. výročie

Literatúra: Slovenské poľnohospodárske múzeum v Nitre. - Nitra : Agrokomplex-Výstavníctvo, 1981. - 14 s.

251.

1922 - vznikla v **Svätoplukove** (vtedajšom Šalgove) organizovaná dobrovoľná požiarna ochrana ; - 100. výročie

Literatúra: Z histórie dobrovoľnej požiarnej ochrany / Ivan Lobodáš. In: Svätoplukovečan. - Roč. 4, č. 1 (2003), s. 8.

252.

1932 - založil Biskupský úrad v **Nitre** ženský učiteľský ústav pre výchovu učiteliek na katolíckych ľudových školách - školu neskôr premenovali na Učiteľskú akadémiu ; - 90. výročie

Literatúra: S výchovou učiteľov začal biskupský úrad : ženský učiteľský ústav / Štefan Košovan. In: Nitra. - Roč. XXXII, č. 12 (2007), s. 35.

253.

1937/1938 - v školskom roku sa začalo vyučovanie v novej budove najstaršej školy v **Nitre** na Číneši - dnes Základná škola kniežaťa Pribinu ; - 85. výročie

Literatúra: Základná škola kniežaťa Pribinu oslavuje 70. výročie založenia / Kristína Rídekyová. In: Nitrianske noviny. - Roč. 16, č. 42 (2007), s. 10.

254.

1952 - 8. júla zriadili v **Nitre** Vysokú školu poľnohospodársku (dnes Slovenská poľnohospodárska univerzita) ; - 70. výročie

Literatúra: Míľniky histórie. In: Poľnohospodár. - Roč. 51, č. 1 (2006), s. 2.

255.

1952 - vznikol v **Nitre** akademický folklórny súbor Zobor ; - 70. výročie

Literatúra: Zoboristi vystúpia v Turecku i Číne / Renáta Chosraviová. In: Schránkové Nitrianske noviny. - Roč. 2/13, č. 31 (2006), s. 2.

256.

1952 - septembri otvorili Základnú umeleckú školu v **Šali** ; - 70. výročie

Literatúra: Oslavujú a rozšíria sa aj do Veče: Základná umelecká škola oslavuje 65. výročie / (M.H.). - Fotogr. In: Slovo Šaľanov. - Roč. XXIII, č. 4 (2018), s. 10.
V Šali je enormný záujem o spev / Jožo Malý. - Fotogr. In: My Noviny juhozápadu. - Roč. 13, č. 35 (2004), s. 4.

257.

1962 - 2. februára sa začala v **Nitre** výstavba nového závodu na spracovanie plastických látok - Plastika ; - 60. výročie

Literatúra: Encyklopédia Slovenska. - Zv. 4.: N-Q. - Bratislava : Veda, 1980. - S. 343.

258.

1962 - bol zriadený Majetok stálej celoštátnej poľnohospodárskej výstavy, n. p. **Nitra** ; - 60. výročie

Literatúra: Agrokomplex: výstava, ktorá hýbe Nitrou, v tomto roku opäť jubilejne / Tomáš Holúbek. - Fotogr. In: My Noviny juhozápadu. - Roč. 27, č. 30 (2018), s. 15.

259.

1967 - 1. septembra otvorili v **Nitre** Základnú školu Nábrevie mládeže ; - 55. výročie

Literatúra: Základná škola na Nábreví mládeže si pripomína päťdesiate výročie existencie / (SY). - Fotogr. In: Nitra. - Roč. XXXXI, č. 11 (2017), s. 4-5.

260.

1972 - vznikla v **Nitre** na Cabajskej 6 Stredná odborná škola potravinárska (SOŠ, pôvodne ako odborné učilište) ; - 50. výročie

Literatúra: SOŠ na Cabajskej 6 v Nitre vzdeláva majstrov mnohých remesiel / Jana Černáková. In: My Nitrianske noviny - Roč. 20, č. 14 (2011), s. 17.

261.

1977 - v októbri odovzdali v **Nitre** do užívania novostavbu Slovenskej štátnej sporiteľne a obchodného domu Dom módy ; - 45. výročie

Literatúra: Dokončili Dom módy. In: Život a kultúra mesta Nitry. - Roč. 1, č. september (1977), s. 8.

262.

1982 - založili v **Nitre** zmiešaný spevácky zbor Cantantína ; - 40. výročie

Literatúra: Hudobný slovník : bibliografia hudobníkov, hudobných interpretov a podujatí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce ; [spracovala Viola Bieliková]. - 1. vyd. - Nitra : Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre, 2019. - S. 24.

Hudobný život v Nitre : (Sondy do novšieho a súčasného obdobia) / Helena Červeňová. In: Nitra, naša Nitra- : literáti, divadelníci, hudobníci a výtvarníci jubilujúcemu mestu / [z príspevkových materiálov zostavil, predslov, sprievodné texty a poznámky o autoroch napísal alebo upravil Ján Kopál]. - 1. vyd. - Nitra : Nitrianske tlačiarne, a.s., 1998. - S. 182.

263.

1992 - 18. septembra sa otvorili brány novostavby Divadla Andreja Bagara v **Nitre** ; - 30. výročie

Literatúra: Divadlo Andreja Bagara v Nitre 70 : 1949 - 2019 / [Miroslav Ballay...[et.al.] ; zostavila Slavka Cíváňová]. - 1. vyd. - Nitra ; Bratislava : Divadlo Andreja Bagara v Nitre, Divadelný ústav v Bratislave, 2019. - 319 s.
Nová budova divadla : oslavovali jubileum / Marianna Petrová. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 16, č. 40 (2007), s. 9.

264.

1992 - vznikla v **Nitre** punková rocková hudobná skupina Horkýže slíže ; - 30. výročie

Literatúra: Horkýže Slíže majú ceny skupina aj album roka / Jana Černáková. - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 27, č. 5 (2018), s. 12.

265.

1992 - bol založený spevácky zbor Adoremus. V súčasnosti je sídlom zboru mesto **Vráble** ; - 30. výročie

Literatúra: Adoremus / V. Andraško. In: Nový nitriansky hlas. - Roč. 3, č. 4 (1993), s. 3.
Cena Fra Angelica aj pre náš Adoremus / Eva Dóriová. In: Naše Vráble. - Roč. VIII, č. 5 (2011), s. 4.
Vianočný koncert zboru Adoremus / Jozef Vrábel. - Fotogr. In: My Nitrianske noviny. - Roč. 20, č. 49 (2011), s. 18.

266.

2007 - 5. júla otvorili v **Nitre** v areáli Nitrianskeho hradu prvé Diecézne múzeum na Slovensku ; - 15. výročie

Literatúra: Nitra - mesto múzeí a galérií ; [A. Lörincová a kol. ; foto P. Rafaj, F. Kolář]. - [1. vyd.]. - Nitra : Mesto Nitra, 2012. - [22 s.]
Diecézne múzeum v Nitre / Zdenko Králik, Pavol Žebrák. In: Gorazd. - Roč. XVIII, č. Vianoce (2007), s. 26-27.
Na Nitrianskom hrade otvorili Diecézne múzeum / - mh -. In: Nitrianske noviny. - Roč. 16, č. 27 (2007), s. 5.

267.

2007 - v septembri sa začala výstavba obchodného centra Galéria Mlyny v **Nitre** a 9. septembra 2009 ho otvorili pre verejnosť ; - 15. výročie

Literatúra: V centre mesta Mlyny / Ľudmila Synaková. In: Nitra. - Roč. XXXIV, č. 10 (2009). [Na druhej strane tit. strany].

268.

2012 - bola v **Šali** otvorená Galéria Focesa ; - 10. výročie

Literatúra: Šaľa má výstavnú galériu : najpôsobivejšia zbierka fotoaparátov / (LT, ivn). In: Slovo Šaľanov. - Roč. XVII, č. 11 (2012), s. 15.

269.

2017 - 5. augusta otvorili súkromné Múzeum Podzoboria v obci **Dolné Obdokovce**, ktoré ponúka širokú paletu zaujímavých regionálnych exponátov od fosílií a minerálov, cez chránené rastliny, kroje, vzácne listiny, knihy, obrazy až po staré tehly ; - 5. výročie

Literatúra: V regióne Dolnej Nitry otvorilo svoje brány nové Múzeum Podzoboria / -redakcia-. In: Vinodolské noviny. - Roč. III, č. 3 (2017), s. 6.

MDT : 015(437.622):929
NÁZOV : Kalendár výročí osobností a udalostí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce na rok 2022
PODNÁZOV : Súpis jubilujúcich osobností a udalostí okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce
ZOSTAVOVATEĽ : Mgr. Zuzana Mičúchová
ZODP. REDAKTOR : PhDr. Ingrid Meňky, riaditeľka Krajskej knižnice Karola Kmeťka v Nitre
MIESTO VYDANIA : Nitra
ROK VYDANIA : 2021
VYDAVATEĽ : Krajská knižnica Karola Kmeťka v Nitre
NÁKLAD : 25 kusov

ISBN 978-80-85143-81-2
EAN 9788085143812